

Täysistunto

Torstai 24.4.2025 klo 16.00—20.58

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 20.58.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.58), toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.58—19.59) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (19.59—20.58).

1. Nimihuuto

Nimihuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimihuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
opetusministeri Anders Adlercreutz
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman
sisäministeri Mari Rantanen
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalla olevalle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys hallituksen kehysriihen päätöksistä (Tytti Tuppurainen sd)

Suullinen kysymys SKT 61/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa herra puhemies! Alussa hallituksella oli saksat, mutta nyt hallitus on löytänyt runsaudensarven. Viimeiset kaksi vuotta Suomen kansalle on sanottu, että rahat on loppu, ja on vain leikattu silmittömästi, mutta nyt sitä rahaa on. Sitä rahaa on ennennäkemättömän massiivisiin veronalennuksiin maamme hyvätuloisille ja varakkaille. [Eduskunnasta: Ja duunareille!]

Sen sijaan, että hallitus aidosti pitäisi kiinni finanssipolitiikan tavoitteistaan taittaa valtion velkaantuminen, hallitus käynnisti ennennäkemättömän verotulojen kulutusjuhlan. [Välihuutoja oikealta] Ja tämän riihen uutinen oli se, että hallitus on käytännössä antanut periksi eikä enää yritäkään päästä tavoitteeseensa taittaa valtion velkaantuminen. [Timo Heinonen: Aika!] Nämä hallituksen tekemät veronkevennykset kasvattavat... [Puhemies: Kysymys!] Niin, pääministeri Orpo, [Puhemies koputtaa] nämä kasvuvaikutukset ovat vähintäänkin epävarmoja. Vieläkö te pidätte kiinni valtion velkaantumisen taitumisesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.02 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä pidämme. [Vasemmalta: Sitten joskus!] Ja sitten seuraavaksi: ensimmäiset vajaa kaksi vuotta hallitus on pelastanut Suomea ja laittanut perustaa kuntoon edellisen hallituksen holtittoman rahankäytön jäljiltä, [Aki Lindén: Tulokset on näkyvissä!] jossa pysyviä menoja kasvatettiin miljardeilla ilman ajatustakaan, mistä ne tulevat.

Nyt mennään seuraavaan vaiheeseen. Nyt otettiin rytmin muutos, koska Suomi tarvitsee sen. Meidän tilanteemme on erittäin vakava. Toimintaympäristö, maailmantalous, ei auta. Meidän täytyy tehdä jykeviä toimia, jotta se runsaudensarvi, se suomalainen työ ja yrittäminen, saadaan kukoistamaan. Juuri äsken luin tänne tullessani Suomen Yrittäjien tiedotteen, jossa he kiittivät hallitusta, että nämä toimet ovat oikeita, [Välihuutoja vasemmalta — Hälinää — Puhemies koputtaa] nämä kannustavat työntekoon ja investointeihin Suomeen. Hallitus tekee hyvää politiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän teemaan liittyviä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Totean samalla, että kaikkien ryhmien ennalta ilmoittamat

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

kysymysaiheet käsittelevät tätä samaa aihetta, joten käsittelemme ne yhdessä. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.04 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasiassa te suuntaatte veronkevennyksiä hyvin tehottomasti ja unohditte kasvurahoituksen, [Eduskunnasta: Duunarit!] unohditte suomalaiset pienyrittäjät ja itsensätyöllistäjät, ja ennen kaikkea te unohditte ne kovaa työtä tekevät tavalliset suomalaiset keskituloiset, [Hälinää] joidenka verotuksen te olette jo kiristäneet korkeimmalle tasolleen kymmeneen vuoteen. Tosiasia on, että siinä kun hyvätuloiset ja varakkaat saavat valtavat, massiiviset veronalennukset, tavalliset suomalaiset palkansaajat jäävät taas kerran mopen osaan.

Otetaan esimerkki: Esimerkiksi ammattiliitto OAJ:hin kuuluvan opettajan, joka tienaa kuukaudessa 4 000 euroa, verot kevenevät kuukaudessa vain viisi euroa — [Eduskunnasta: Ei pidä paikkaansa!] vain viisi euroa. Sen sijaan, jos jostakin ministeristä tulisi Kelan pääjohtaja, joka tienaa 20 000 euroa, hänen veronsa kevenisivät vuodessa lähes 10 000 euroa. [Välihuutoja] Tämä on se totuus oikeistohallituksen veropolitiikasta.

Pääministeri Orpo, eikö nyt kahden vuoden epäoikeudenmukaisten leikkausten ja heikennysten jälkeen [Puhemies koputtaa] olisi ollut tavallisen suomalaisen palkansaajan vuoro?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.05 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuppurainen, minun on hyvin vaikea ymmärtää, mistä te puhutte. [Timo Harakka: Näköjään!] Tämä hallitus tekee pieni- ja keskituloisille työtulovähennyksen kautta, lisättynä lapsikorotuksella, tällä kaudella 1,25 miljardin veronalennukset — [Välihuutoja oikealta] 1,25 miljardin veronalennukset tavalliselle suomalaiselle työssäkäyvälle miehelle ja naiselle, lapsiperheitä tukemaan.

Tämä hallitus laskee työntekijän verotusta, ja te sanotte, että se on väärin, koska myös ylempiä marginaaleja lasketaan. Tämä toimi ylempien marginaalien laskemiseksi Ruotsin tasolle on aito kasvutoimi, jolle paitsi valtiovarainministeriö myös monet ekonomistit kykenevät laskemaan itserahoitusosuuden, eli dynaamisia vaikutuksia. [Välihuutoja vasemmalta] Ne tulevat rahoittamaan itse itseään, jolloin uuden työn tekeminen, lisätyötuntien tekeminen, on tehokkaampaa. Samaan aikaan tämä laajalle tuloskaalalle työntekijöille kohdistettu veronkevennys hyödyttää kaikkia. Palkansaajan ostovoima paranee. [Vasemmalta: Viisi euroa! — Aki Lindén: Ja velka vähenee! — Oikealta: Niin väheneekin!]

2.2. Suullinen kysymys hallituksen kehysriihen päätöksistä (Eeva Kalli kesk)

Suullinen kysymys SKT 62/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Keskustelu

16.06 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Hallitus päätti kehysriihessään yhteisöveron alentamisesta yhtenä keskeisenä kasvutoimenpiteenä. Suurimman hyödyn tästä saavat kaikkein suurimmat yritykset. Yhteisöveron alennuksesta yli puolet kohdistuu nimittäin suuryrityksille, joita on kaikista yrityksistä noin 0,1 prosenttia eli tuhannesosa yrityksistä. Keskusta asettaisi mieluummin pienet ja keskisuuret yritykset etusijalle, sillä juuri nämä yritykset luovat kaikkialle Suomeen uusia työpaikkoja ja uutta kasvua. [Oikealta: Kauanko te olette olleet hallituksessa?] Näille yrityksille hallitus ei nyt valitettavasti tarjoile juuri mitään. Merkittävä osa yksinyrittäjistä ja pienyrittäjistä on elinkeinonharjoittajia ja henkilöyhtiöitä, jotka eivät hyödy yhteisöveron alennuksesta. Yrittäjävähennystähän hallitus ei esitä parannettavaksi.

Keskusta pitää suurena pettymyksenä myös sitä, että päätitte pitää kiinni kotitalousvähennyksen rajuista leikkauksista. Kotitalousvähennyksen parantaminenhan loisi nimittäin uutta työtä ja yrittäjyyttä ja alentaisi myös suomalaisten verotusta. [Puhemies: Kysymys!]

Valtiovarainministeri Purra, eikö nyt olisi kasvun kannalta viisasta parantaa kotitalousvähennystä [Puhemies koputtaa] välittömästi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.07 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen puoliväliriihestä, jonka kasvuriiheksi nimitimme, [Antti Kurvinen: Velan kasvuriihi!] ulos tullut pakettimme on erittäin hyvä. Olen aivan vakuuttunut siitä, että se on sitä myös keskustan mielestä. [Antti Kurvinen: Velka kasvaa!] Samaan aikaan ymmärrän, että meitä on helppo kritisoida jostakin asiasta, mitä me emme ole tehneet, mutta jos te katsotte tätä kokonaisuutta, niin tiedän, että keskustalaista sieluakin se hivelee, mitä tämä hallitus saa aikaiseksi.

Juuri hetki sitten huomasin, että mikro- ja pienyrittäjät kertoivat, kuinka tyytyväisiä he ovat siihen, että hallitus tulee korjaamaan yrittäjän YEL-järjestelmään kohdistuvat ongelmat. Tämä on yksi merkittävimmistä ongelmista, joista me olemme kuulleet ja jotka kohdistuvat hyvin monenlaisiin pienempiin yrittäjiin.

Vastaavasti yhteisöveron merkittävän kahden prosenttiyksikön alennuksen hyödyt kyllä menevät myös laajemmin yhteiskuntaan. Osaa kasvutoimista, jotka liittyvät yhteisöveron alennukseen, saadaan todennäköisesti odottaa — erilaisia investointipäätöksiä — mutta totta kai tästä on hyötyä laajemmin yhteiskunnalle, kuten näistä muistakin meidän päättämistämme kasvutoimista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä. [Puhuja palaa takaisin paikalleen]

16.09 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Aki Lindén: Kannattaa liikkua täällä ympäriinsä, niin saa puheenvuoron!] — Tepsihän se. [Naurua]

Hallituksen kaikkein kallein yksittäinen toimi on valtava 830 miljoonan yhteisöveron alennus. Julkisen talouden kestävyys vaarantavia veronalennuksia perustellaan kasvuvaikutuksilla, mutta tällä toimella niitä ei juuri ole verotutkimuksen huippuyksikön

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

ja OECD:n mukaan. Tästä teidän toimestanne lasku jätetään seuraavalle hallitukselle. Yhteisöverohelpotus ei kohdennu kasvuyrityksille, niin kuin on aiemmin todettu, vaan esimerkiksi finanssialalle, jonka maksama yhteisövero olisi laskenut tänä vuonna 130 miljoonaa euroa. Etu valuu siis osinkona varakkaille ja ulkomaille. Lisäksi kunnille on tulossa lähes 200 miljoonan euron lisälasku tästä, jos hallitus ei kompensoi yhteisöveron alennusta. [Ben Zyskowitz: Kun se kompensoi!] Miksi halusitte pahentaa velkaantumista tuhlaamalla 830 miljoonaa asiantuntijoiden tehottomana pitämään toimeen? [Antti Kurvinen: Kohtalaisen hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.10 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Miten saada vasemmisto-oppositio puhumaan velkasuhteesta ja julkisen talouden tilasta? Alentamalla verotusta. [Vasemmalta: Oho! — Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] Se on aina hyvä lääke siihen. Tämä hallitus pitää huolta finanssipoliittisista tavoitteistaan velkasuhteen vakauttamiseksi vaalikauden loppuun. On hyvä huomata, että tästäkin puoliväliriihestä me tulimme myös sopeutustoimilla: jouduimme kiristämään joitakin veroja, toisaalta löytämään edelleen uusia säästöjä ja tekemään muita ratkaisuja, jotta tämä kokonaisuus pysyy tasapainoisena. Oppositiopuolueet ovat pitkään aivan oikeutetustikin vaatineet kasvutoimia hallitukselta. Me olemme niitä hallitusneuvotteluista asti laatineet, ja tästä puoliväliriihestä tulimme uusien osalta ulos. Niihin kaikkiin liittyy totta kai riskejä tässä maailmanajassa. Tiedämme, että epävarmuudet globaalissa taloudessa, Euroopassa, kauppasodan uhka lisäävät meidän haasteita. Omasta mielestäni ne alleviivaavat tarvetta tehdä nyt rohkeita ratkaisuja. [Sheikki Laakso: Rohkeus on rohkeutta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.11 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuloveron alentaminen kiihdyttää yksityistä kysyntää, ja uskon, että se luo edellytykset myös talouskasvulle. [Oikealta: Hyvä aloitus!] Se on järkevä toimi tässä tilanteessa. [Ben Zyskowitz: Tähän kannattaa lopettaa! — Naurua] Mutta sitten — arvoisa puhemies, jos saan jatkaa kuitenkin [Puhemies: Olkaa hyvä!] — tässä on mukana kuitenkin joitakin minusta hyvin erikoisia toimia, kuten se, että ruuan arvonlisäveroa puoli prosenttiyksikköä tiputetaan. Siitä ei oikein hyödy kukaan, ja se on aika kallis, ja sen takia ihmettelen sitä.

Sitten siellä on erikoinen pöytäkirjamerkintä, jossa todetaan, että ”hallitus toteuttaa kiinteistöveron arvostamisuudistuksen siten, että uudistus on kohtuullinen kiinteistöjen omistajille”. Meillä on paljon perheitä, jotka asuvat omakotitalossa, pihalla on trampoliini, pyörät katoksessa, aamulla lähdetään töihin ja päiväkotiin, ja he maksavat tavallisesta omakotitalosta tuhat euroa kiinteistöveroa. Ja nyt hallitus linjaa, että kohtuullinen korotus on se, että se nousee kolminkertaiseksi, [Keskustan ryhmästä: Oho! — Kokoomuksen ryhmästä: Missä ajassa? — Puhemies koputtaa] eli 3 000 euroa maksetaan tulevaisuudessa kiinteistöveroa. [Puhemies: Kysymys!] Arvoisa valtiovarainministeri, onko teidän mielestänne tämä näille tavallisille suomalaisille perheille kohtuullista kiinteistöveron korotuspolitiikkaa?

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan kaikkia edustajia minuutin aikarajasta. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.12 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensimmäinen yllätys on se, että keskusta siis vastustaa ruuan arvonlisäveron laskua — niinkö? [Sanna Antikainen: Näin on nähtävä! — Välihuutoja] Olen samaa mieltä, että 0,5 prosenttia laskua on sangen vähän, mutta laskua se kuitenkin on. [Markus Lohi: Kukaan ei hyödy siitä!] Vastaavasti tästä 14 prosentin kannasta löytyvät myös rehut, ravintolapalvelut, lääkkeet ja niin edelleen. Mielestäni tämä arvonlisävero alaspäin, varsinkin sen jälkeen, kun jouduimme tekemään yleiseen kantaan sen ison korotuksen, on varsin hyvä toimi. Parempaan suuntaan, kun verot menevät alaspäin, ainakin minun mielestäni.

Mitä tulee kiinteistöverouudistukseen, niin sitähan useampi hallitus on tosiaan yrittänyt tehdä siinä onnistumatta. Tarpeita kuitenkin on. Meillä tähän liittyy selkeitä paineita sen suhteen, että kokonaisuutta pitäisi saada oikeudenmukaisemmaksi. Se tarkoittaa sitä, että joillakin vero tulee nousemaan ja joillakin laskemaan, mutta hallitus tekee tämänkin riittävän kohtuullisesti.

2.3. Suullinen kysymys hallituksen kehysriihen päätöksistä (Saara Hyrkkö vihr)

Suullinen kysymys SKT 63/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.13 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Aikamoisen sopan olette keittäneet, pääministeri Orpo. Ensin hankkiuduite vallan kahvaan pelottelemalla valtion velkaantumisella ja lupaamalla, että velaksi eläminen loppuu, ja myös lupaamalla, että koulutus on erityissuojeluksessa. No, viimeiset kaksi vuotta olette surutta leikanneet koulutuksesta, lapsiperheiltä, vammaisilta, vanhuksilta ja opiskelijoilta, koska on pakko ja rahaa ei ole — mutta nyt sitä rahaa sitten onkin, nimittäin näihin suuryrityksiä ja suurituloisia suosiviin miljardiluokan veronalennuksiin. Perustelette näitä toimia kasvulla, vaikka tutkimusnäyttö toimien vaikutuksista on hataraa ja asiantuntijat varoittavat, että velkaantuminen jatkuu.

Törkeyden huippu on se, että nyt te perustelette näillä omilla veropäätöksillänne lisäleikkauksia esimerkiksi koulutukseen, vaikka juuri koulutus ja osaamistason nosto olisivat talouden kehityksen ja kasvun kannalta kaikkein olennaisimpia kysymyksiä. Ei ihme, että halusitte pimittää koulutusleikkaukset vaalien yli. [Puhemies: Kysymys!] Jälkiä nimittäin siivotaan muun muassa kunnissa, joissa vastavalitut valtuutetut joutuvat päättämään, leikataanko kouluilta vai päiväkodeilta. [Puhemies: Edustaja Hyrkkö!] Pääministeri Orpo, eikö teitä hävetä pettää lupauksenne kerta toisensa jälkeen?

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.14 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen keskeinen lupaus on se, että me laitamme Suomen talouden kuntoon, [Välihuutoja vasemmalta] ja se nyt vain on niin, että meidän talous on erittäin vakavassa tilanteessa ja jos me emme tee mittavia kasvutoimia, joista verotus on kaikkein jyrkein työväline, niin me emme saa tätä kääntymään. Teidän lääkkeenne olisi ilmeisesti se, että istutaan käsien päällä ja voitotellaan. [Vasemmalta: Eikä ole!] Se ei ole se, miten Suomi tästä käännetään. Meidän täytyy saada Suomessa ihmiset tekemään töitä, yrittämään ja investoimaan. Siksi me teemme nämä ratkaisut, ja me tehdään nämä vastuullisesti niin, että me sopeutamme miljardilla ja me laskemme dynaamiset vaikutukset niin kuin valtiovarainministeriön virkamiehet ne laskevat. Me emme niitä keksi, vaan me nojaudumme niihin. Sen lisäksi me hyödynnämme valtion tasetta, jotta tämä väliaika pystytään pitämään velkaantumisen kurissa.

Jos me emme tee nyt merkittäviä toimia, joilla me saamme tähän maahan talouden kasvua, työtä, yrittämistä, ihmisiä ahkeroimaan ja heille palkinnon siitä, että he tekevät töitä ja yrittävät, niin tämä ei, kuulkaa, käänny. [Puhemies koputtaa] 20 vuotta — 20 vuotta me olemme kituuttaneet ilman talouden kasvua. Nyt olemme niin vakavassa paikassa, että tämä vaatii jyrkeviä toimia, [Puhemies koputtaa] ja tämä hallitus uskaltaa tehdä. [Välihuutoja vasemmalta — Suna Kymäläinen: Ministereiden palkkojen pitää kasvaa, se on selvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, pääministeri. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.16 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Katsoin tässä juuri tällä hetkellä voimassa olevia verotaulukoita, ja ne kertovat sen, että marginaalivero, joka — niin kuin kaikki tiedämme — on lisätulosta laskennallisesti maksettavan veron määrä suhteessa siihen lisätuloon, on Suomessa tällä hetkellä korkeimmissa tuloluokissa 58,2 prosenttia. Nyt antamanne tiedotteen mukaan te aiotte laskea sitä 52 prosenttiin. Tämä tarkoittaa yli 200 000 euron vuosituloissa kuuden prosenttiyksikön veronalennusta — toistan: kuuden prosenttiyksikön veronalennusta. Se on aivan käsittämätöntä. Eikö tämä ole sitä, jota kutsuttiin voodoo-taloudeksi silloin markkinaliberalismin huuhaa-aikoina, kun ajateltiin, että kun rikkaille annetaan oikein reilut veronalennukset, niin siitä tippuu murusia sitten köyhimpien pöydille ja kaikki hyötyvät? [Juho Eerolan välihuuto] Mutta tämä oppihan todettiin aivan virheelliseksi. Arvoisa valtiovarainministeri Purra, kun nostitte kätenne, oletteko ollut jossain voodoo-talouden kurssilla? [Naurua — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

16.17 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ruotsissa muuan demarijohtoinen hallitus teki tällaisen rohkean päätöksen selvästi Suomea ennen, ja siellähän arvioitiin, että tämä itserahoitusosuus on 80—120 prosenttia. [Eduskunnasta: Voodoo-demari!]

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Mielestäni se, kun te sosiaalidemokraatit ajattelette, että siitä ei kohdistu hyötyä kaikille, mikäli myös suurituloiset ihmiset saavat hyötyä, on vähän väärä lähestymistapa, mikäli me pyrimme lisäämään tähän maahan kasvua. Ymmärtäisin tämänkin, mikäli samaan aikaan keskituloisille ja pienituloisille ei kohdistuisi hyötyä, mutta tämä hallitus tekee 1,25 miljardin veronalennukset [Eduskunnasta: Velaksi!] pieni- ja keskituloisille, [Aki Lindénin välihuuto] sen lisäksi monia muita hyviä toimia. Tämä ylimpien marginaalien lasku 52:een on tutkimuskirjallisuuden, ekonomistiarvioiden ja myös kansainvälisen arvion perusteella toimiva kasvutoimi. [Juho Eerola: Luotamme tieteeseen!]

2.4. Suullinen kysymys hallituksen kehysriihen päätöksistä (Pia Lohikoski vas)

Suullinen kysymys SKT 64/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.18 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Kestävä kasvu syntyy osaamisesta, koulutuksesta ja tutkimukseen panostamisesta. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Hallitus, te leikkaatte juuri näistä kasvun eväistä. Te leikkaatte kunnilta, joiden tärkein tehtävä on lasten ja nuorten koulutus. Te leikkaatte nyt myös korkeakouluilta. Viime vuodet te selititte, että oli pakko leikata pienituloisilta, mutta nyt rikkaimpien ja suuryritysten verotusta voidaankin keventää tuntuvasti. Rahaa on, kun EK pyytää, miljardikaupalla.

Pääministeri Orpo, teidän päätöksillänne nyt kaikkein hyvätuloisimmat saavat jopa 10 000 euroa veronalennusta vuodessa, ja samaan aikaan köyhyys, työttömyys, jopa asunnottomuus [Juho Eerola: Kuuntelitteko edellisen vastauksen?] ovat kasvaneet Suomessa teidän leikkauspolitiikkanne takia. Mitä sanottavaa, pääministeri, teillä on työpaikkansa tai kotinsa menettäneille ihmisille tai heille, jotka seisovat leipäjonossa lastensa kanssa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.19 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se hallituksen viesti on suomalaisille se, että me teemme välttämättömiä rohkeita uudistuksia, joilla Suomi saadaan kasvun tielle, saadaan uskoa tulevaan, saadaan kotitalouksille enemmän rahaa käyttöön heidän palkastaan. Ihmettelen, mihin on hävinnyt se vasemmistolainen työväenliike, joka halusi duunarille enemmän rahaa käteen. Te vastustatte veronkevennyksiä — tosin puheenjohtaja Lindtman kyllä vaati niitä vielä hetki sitten. Nyt te haukutte näitä. Mutta se vain on, hyvät edustajat, niin, että kestäväällä tavalla me pidämme huolta suomalaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta vain sillä, että Suomessa on yritystoimintaa, tänne tulee investointeja, täällä kannattaa tehdä töitä, ahkeroida ja siitä palkitaan. Siksi veropolitiikka on se työkalu, jota me tässä käytämme vastuullisesti

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

valtiovarainministeriön virkamiesten lahjomattomalla laskennalla, ja me uskomme siihen, kuten valtiovarainministeriökin arvelee, että tämä on merkittävä kasvusysäys.

Me saamme tällä hetkellä paljon viestejä yrittäjiltä, niin mikroyrittäjiltä, startupeilta kuin pk-yrittäjiltä, että me teemme nyt oikeita ratkaisuja. Tämä antaa uskoa tulevaan. Ja jos yrittäjä menestyy, niin suomalaisilla on töitä, [Puhemies koputtaa] ja kun on töitä, niin on verotuloja, millä me voimme pitää huolta [Puhemies koputtaa] koulutuksesta ja ihmisten palveluista. [Välihuuto vasemmalta] — Niin on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.21 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinä pääministeri on oikeassa, että me täällä oppositiossa olemme todella kantaneet huolta tavallisen suomalaisen keskituloisen verotaakasta, [Perussuomalaisten ryhmästä: Se kevenee!] koska tämän hallituksen päätöksillä se on nostettu korkeimmalle tasolle ainakin kymmeneen vuoteen. [Ben Zyskowicz: Eikö ole hyvä, että korjataan!] Ja nyt todella, kun tuli tämä kehysriihi ja oli tiedossa, että on mahdollista, että veronkevennyksiä tulee keskituloisille, se tietysti herätti toiveita, koska ei Suomi nouse, elleivät suomalaiset pärjää, suomalaiset ahkerat keskituloiset pärjää.

Arvoisa puhemies! Olemme hetki sitten saaneet lisää tietoa teidän päätöstenne todellisista vaikutuksista suomalaisten kukkaroihin. Veronmaksajat on julkaissut tarkat luvut, mitä tämä tarkoittaa, ja todella on niin, että jos tähän otetaan ne teidän päätöksenne, mukaan lukien esimerkiksi järjestäytyneisiin opettajiin iskevä veronkiristys, niin se todella tarkoittaa, että 4 000 euroa ansaitsevalle opettajalle käteen jää 5 euroa kuukaudessa [Puhemies: Kysymys!] ja ministereiden tuloluokkaan 5 000 euroa vuodessa. [Puhemies koputtaa] Arvoisa pääministeri, onko tämä oikeudenmukaista, kun kaiken tämän te rahoitatte velkarallia jatkamalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.22 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos muistan oikein, niin valtiovarainministeriön taulukossa noin 4 000 euron kuukausituloilla käteen jäävä tulo kasvaa 300 euroa vuodessa. [Välihuutoja vasemmalta]

Mutta nyt vielä tähän kokonaisuuteen: Pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään miljardilla eurolla. Pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään miljardilla eurolla kaikissa tuloluokissa. [Ben Zyskowicz: Yli!] — Yli, aivan oikein. — Oikein pienituloisten osalta kyse on siitä, että kun pienistä tuloista Suomessa ei paljon veroa makseta, niin sieltä ei voi kauheasti keventääkään. Mutta kaikkiin tuloluokkiin tehdään veronkevennyksiä, ja tämä on mielestäni oikeaa politiikkaa. Ihmisille jää enemmän käteen heidän omasta työstään.

Tämä on arvovalinta, niin kuin joku sieltä huuteli. Tämä on arvovalinta, uskotaanko tulonjakopolitiikkaan vai työhön ja yrittämiseen. Jos uskoo tulonjakopolitiikkaan mutta ei tee mitään sen eteen, että olisi tuloja, niin kohta ei ole tuloja eikä myöskään mitään, mitä jakaa. [Timo Harakka: Se on tulonsiirtopolitiikka!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

16.23 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Jos minä olen jotenkin vihainen, niin se johtuu siitä, että te ette välitä siitä, millainen tulevaisuus meidän lapsilla on ylivelkaantuneessa maassa.”

Arvoisa puhemies! Näin te, pääministeri Orpo, julistitte eduskunnassa oppositiojohtajana hetkeä ennen kevään 2023 eduskuntavaaleja, ja totesitte todellakin, että hallitusohjelma oli kasvupaketti, mutta valitettavasti tulostaulussa ovat tällä hetkellä kasvaneet vain verot, velka, työttömyys ja konkurssit.

Vuosi sitten teitte — voi sanoa, että paniikissa — veronkorotuksia, ja nyt oli sitten veronalennusten vuoro. Ja eilen tämän puolivälihipaketin yhteydessä nähtiin, että edelleen uhkaa suorastaan velkapommi: tämän vuosikymmenen lopulla 12,6 miljardia euroa vuodessa. [Keskeltä: Järkyttävää!] Voi sanoa todellakin, että ei tullut kasvuriihi vaan velan kasvuriihi. [Puhemies: Kysymys!]

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Vastaako tämä syvenevä velkakierre käsitystänne [Puhemies koputtaa] velaksi elämisen lopettamisesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.25 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi suosittelen lukemaan meidän riihen päätökset. [Välihuutoja vasemmalta — Antti Kurvisen välihuuto] Ihan kaikille niitä suosittelen.

Me tehtiin todella mittava kasvupaketti. Siinä oli se Murron työryhmän työ pohjalla, niistä on iso osa otettu suoraan sisään. [Antti Kurvinen: Velan kasvupaketti!] Sen lisäksi on tehty paljon muuta — paljon muuta, jolla tuetaan esimerkiksi vaikkapa keskustapuolueelle erittäin tärkeää Itä-Suomen kasvua. Me tuetaan yrittäjyyttä, me tuetaan tavallisia kotitalouksia, että heille jää enemmän palkastaan käteen. [Vasemmalta: Viisi euroa!] Me tehdään lukemattomia uudistuksia. Katsokaa, perehtykää niihin.

Kun minä kutsuin ennen tätä riihtä oppositiopuolueet kertomaan omista ehdotuksistaan, niin ne ovat tämän kokoinen [Puhuja havainnollistaa kokoa käsillään] verrattuna siihen, mikä on se iso paketti, mikä sieltä nyt tuli. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Siellä on samoja ehdotuksia, sieltä löytyy muun muassa Lindtmanin kasvurahasto, mutta se on yksi rivi meidän lukemattomista riveistä. Perehtykää, katsokaa.

Luodaan uskoa ja toivoa siihen, että työtä tekemällä ja yrittämällä Suomi kääntyy, ja se on se viesti, jonka me haluamme lapsille lähettää, että me haluamme pitää huolta [Puhemies koputtaa] siitä, että Suomessa on tulevaisuudessakin hyvinvointia ja se perustuu [Puhemies koputtaa] työhön, yrittämiseen ja kasvuun. [Välihuutoja — Pia Lohikoski: Mutta ei koulutukseen!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

16.26 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime hallituskaudella pandemiavuonna, kaikista pahimpana pandemiavuonna, Suomi velkaantui noin 13 miljardilla eurolla. Te olitte oppositiossa huutamassa: ”Nyt on aika lopettaa velkaantuminen.” Niin te sanoitte eduskuntavaaleissa. No, viime vuonna te velkaannuitte yli 12 miljardia euroa, yli neljä prosenttiyksikköä suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Nyt ennen kuntavaaleja sanoitte, että kuinka reilua on luvata liikojä. Sen kysymyksen voisi esittää teille, arvoisa pääministeri. Te lupasitte lopettaa velkaantumisen. Nyt te velkaannutte vuosi toisensa jälkeen pandemiatasolla. [Vasemmalta: Ilman pandemiaa!]

Samaan aikaan olette perustelleet sitä, että nyt on pakko leikata pienituloisilta ja työttömiltä. Heiltä tulee erittäin epätoivoisia viestejä. Arvoisa pääministeri, ymmärrättekö, että työttömät, [Puhemies koputtaa] joilta olette leikanneet, kokevat erittäin epäoikeudenmukaiseksi, että annatte yli 5 000 euron veronalennuksen omalle tuloluokallenne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.27 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulee mieleen lausahdus: ”Kukas puhuukaan?” Muistan ne talousopit, joissa velalla ei ole väliä ja korkotaso on nolla, niin ei kun otetaan vaan ja reippaasti, lisätään pysyviä menoja, [Krista Kiuru: Nyt on otettu!] niin kuin viime hallituksessa tehtiin miljardikaupalla. Sen takia, kun samaan aikaan jäivät uudistukset tekemättä, meidän talous on niin vaikeassa tilanteessa, plus siihen maailmantalouden haasteet päälle. [Timo Harakka: Siksi lisää velkaa!]

Me emme lisää velkaantumista näillä päätöksillä, mutta me luomme mahdollisuuden kasvulle, talouden kasvulle, työlle — ainoa keino, millä Suomi tästä nousee. Tämä maa ei tällä teidän voivottelemisellanne ja ei-linjallanne nouse tästä mihinkään, mutta me teemme, koska se on välttämätöntä, jotta me saamme sen velkaantumisen katkeamaan, ja siihen on ainut tie se, että meillä on enemmän tuloja. Edellisten hallitusten peruja kolme ja puoli miljardia ovat pelkästään korkomenot tänä vuonna — kolme ja puoli miljardia. [Timo Harakka: Onneksi panitte sen kuntoon!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.28 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Riihipaketin suurista veronkevennyksistä hyötyvät ylivoimaisesti eniten suurituloiset sekä suoraan korkeimpien marginaaliveroasteiden laskemisen kautta että epäsuorasti yhteisöveron laskun kautta, ja pienituloisimmat jäävät taas tästä ilosta osattomiksi, koska veronkevennykset toteutetaan työtulovähennyksen avulla.

Hallitus julkisti myöhään eilen illalla kohtuullisen tuhdin paketin erilaisia papereita, mutta niistä ei käynyt ilmi sitä, onko hallitus arvioinut näitten päätöstensä yhteisvaikutuksia suomalaisten tulonjakoon ja jos on, niin minkälaiset ne ovat. Itsestäni vaikuttaa siltä, että hallituksen kasvuriihestä tuli hallituksen eriarvoisuusriihi. Pääministeri Orpo, kysyisinkin teiltä: milloin julkistatte, kuinka paljon riihen päätökset kasvattavat suomalaisten tuloeroja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.29 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Riihen jälkeen alkaa normaali valmistelu sitä lopullista esitystä varten, joka tuodaan

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

eduskunnalle, ja siihen pyritään tuottamaan kaikki tarvittava tieto ja materiaali eduskunnan käsittelyä varten. [Eduskunnasta: Siis ette tiedä?]

2.5. Suullinen kysymys hallituksen kehysriihen päätöksistä (Heikki Autto kok)

Suullinen kysymys SKT 65/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Autto, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.29 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Suomalainen työntekijä on taatusti osansa tehnyt näissä talouden isoissa talkoissa vuodesta toiseen ja sinnikkäästi ja tunnollisesti. Silti kovasta työnteosta on viime vuosina jäänyt turhan vähän käteen. Meillä Suomessa on yksi maailman jyrkimmistä veroprogressioista. Jo tavallisella keskitulolla verottaja vie jokaisesta ansaitusta lisäeurosta yli puolet. Nyt hallitus tekee tähän historiallisen suunnanmuutoksen. Työn verotusta kevennetään tämän hallituksen toimesta puolitoista miljardia euroa. Se on enemmän kuin mikään hallitus tässä maassa vuosikymmeniin. [Krista Kiurun välihuuto] Yli miljardi tästä kevennyksestä kohdistuu pieni- ja keskituloisille, tavallisille suomalaisille, jotka pitävät tämän maan talouden pyörät pyörimässä. [Aki Lindénin välihuuto] Hallitus lähettääkin nyt koko Suomeen selvän viestin: työnteke ja yrittäjyys kannattavat, Suomeen on viisasta investoida.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kuulla valtiovarainministeri Purralta arviointia näiden historiallisten veropäätösten vaikutuksesta ihmisten arkeen ja Suomen talouden kasvunäkymiin. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.31 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa tosiaan verojärjestelmä — paitsi, että siinä on jyrkkä progressio — jakaa, siinä on tulonjaollisia tarkoituksia, ja niin kuuluu ollakin. On aivan oikeudenmukaista, että hyvätuloiset osallistuvat enemmän kuin pienituloiset. Tästä me pidämme kiinni. Mutta samaan aikaan Suomen verojärjestelmässä jo varsin kohtuullisilla tuloilla, alemmassa keskiluokassa, verojen osuus on noussut niin suureksi, että se paitsi ei kannusta työnteekoon, sillä on aika vaikeaa vaurastua, se myös on kasvun este, mitä ylemmäksi mennään. Ja siellä ylemmissä tuloluokissa tämä on näkynyt muun muassa siinä, että esimerkiksi joidenkin lääkäreiden ei välttämättä kannata tehdä enempää töitä. Heidän kannattaa jopa lyhentää työviikkoa, [Aki Lindén: Lääkäri mainittu!] vaikka meillä olisi paljon tarvetta juuri näille tuottaville työtunneille.

Se, että tämä hallitus pystyy historiallisesti alentamaan verotusta kaikilla työntekijöillä tuloluokasta riippumatta, on erittäin hienoa. Totta kai se näkyy nimenomaan arjessa. Palkansaajan ostovoima, joka on parantunut koko hallituskauden siitä kuopasta, [Puhemies koputtaa] johon se valitettavasti kriisivuosina tippui, nousee entistä enemmän, ja tämä on

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

tietenkin hyvä asia paitsi yksityiselle kulutukselle myös laajemmin meidän taloudelle. [Aki Lindén: Lääkärikunta kiittää!]

2.6. Suullinen kysymys hallituksen kehysriihen päätöksistä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 66/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.32 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Veronkevennykset vauhdittavat varmasti talouskasvua, mutta yhdestä verosta olisin kysynyt ministeri Purralta: kun laskette ruuan arvonlisäveroa 0,5 prosentilla, joka on noin sata miljoonaa euroa, ja jos katsotaan, että kahvipaketin hinta on kahdeksan euroa, niin siitä arvonlisäveron lasku on kolme senttiä, ja nämähän menevät jo kustannuksiin ruokakaupoissa, niin miten te pidätte huolen, että tämä kolme senttiä näkyy näissä ruuan arvonlisäveron alennuksissa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.33 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mikäli me olisimme vastaavasti korottaneet arvonlisäveroa tai jotain muuta, [Vasemmalta: Jälleen!] niin te todennäköisesti olisitte kritisoineet sitä. Olen pahoillani siitä, että alennus tähän 14 prosentin kantaan, johon kuuluvat ruoka, ravintolapalvelut, lääkkeet, rehut ja niin edelleen, on vain 0,5 prosenttiyksikköä. Olisi tietenkin hienompaa, mikäli se olisi enemmän, mutta todellakin tämänkin fiskaalinen vaikutus ei ole vain sata miljoonaa, vaan 150 miljoonaa. Eli tällaiset pienetkin prosenttiyksikkömuutokset tarkoittavat isoja rahoja siinä kokonaisuudessa.

Meidän mielestämme verojen lasku on kaikkineen hyvä asia. Tietenkin on parempi, mikäli ne alaspäin mennessään myös näkyvät hinnoissa, mutta siinäkin tapauksessa, että ne eivät sinne kokonaisuudessaan mene, eivät ne mihinkään häviä. Yksinkertaisesti se, että valtion verokarhu vie vähemmän, on meidän mielestämme positiivinen asia. [Timo Harakka: Tässä alijäämätilanteessa? — Aki Lindén: Mihinkä se velka unohtui?]

2.7. Suullinen kysymys hallituksen kehysriihen päätöksistä (Minna Reijonen ps)

Suullinen kysymys SKT 67/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Keskustelu

16.34 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies! Suomi on suomalaisten kotimaa. Meidän tehtävämme on pitää tämä maa turvallisena ja elinkelpoisena myös tuleville sukupolville. Hallitus päätti eilen puoliväliriihessä lukuisista työntekoa ja yrittäjyyttä tukevista toimista. Hallitus iski työn verotukseen suurella, yli miljardin euron veroalemoukarilla siten, että verotus kevenee painottuen merkittävästi pieni- ja keskituloisiin duunareihin. [Välihuutoja vasemmalta] Erityisesti hyötyvät lapsiperheet, siis lapsiperheet, [Antti Kurvisen välihuuto] kun työtulovähennyksen lapsivähennys peräti tuplataan — tuplataan. Työntekijälle jää jatkossa enemmän palkastaan käteen. Sitä, mitä halutaan enemmän, on verotettava vähemmän, eli työntekijälle jää jatkossa enemmän palkastaan käteen. [Piritta Rantanen: Vitonen!] Tämä on meidän perussuomalaisten linja.

Arvoisa pääministeri Orpo, miten arvioitte hallituksen eilisten ja jo aiemmin [Puhemies koputtaa] tekemien päätösten vaikuttavan talouden kasvuun sekä suomalaisten [Puhemies koputtaa] työllisyyteen ja hyvinvointiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.35 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tässä ollaan nyt sen asian ytimessä. Hallitus uskoo vakaasti siihen, että näillä veroratkaisuilla plus lukemattomilla muilla kasvua, yrittämistä, työntekoa, osaamista vahvistavilla uudistuksilla Suomen talous kääntyy kasvuun. [Timo Harakan välihuuto] Me vakaasti uskomme siihen, että alemmat verokannat kannustavat investoimaan Suomeen. Siinä tällä yhteisöveron alennuksella on todella merkittävä vaikutus. Ja kun me tiedämme, että tällä hetkellä Suomeen harkitaan kymmenien miljardien investointeja, niin me toivomme, että tämä tuo siihen vielä lisävauhtia.

Sen, että työn verotusta kevenetään, kuten moneen kertaan olen sanonut, uskon kannustavan ihmisiä ensinnäkin tekemään enemmän töitä, ponnistelemaan, olemaan ahkeria, ja siitä jää enemmän käteen. Sitähän me haluamme, ottaa mahdollisimman vähän ihmisten omista rahoista pois ja että ihmisille jää enemmän käteen, minkä jälkeen he voivat tehdä enemmän valintoja. Tämä on yksiselitteisesti meidän linjamme.

Ja kysymykseen vielä vastaus: minä ja hallitus uskomme siihen, että näillä päätöksillä Suomessa on enemmän työtä, Suomessa on enemmän hyvinvointia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

16.36 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, tosiasia siis on, että teidän johdollanne tällä hetkellä tavallisen suomalaisen verotus on kireimmillään kymmeneen vuoteen, joten eikö olisi luullut, että nyt kun veronkevennyksiä tehdään, niin nimenomaan olisi sen tavallisen palkansaajan, tavallisen opettajan, tavallisen hoitajan, tavallisen pienen yrittäjän vuoro? [Hälinää — Puhemies koputtaa] Mutta mitäpä kävi? Tavalliselle suomalaiselle jäi vain muruja. Me olemme kuulleet täällä, että kun te hehkutatte tätä suurta veronalennusta keskituloisille, se tarkoittaa esimerkiksi opettajille viittä euroa kuussa samaan aikaan, kun ministeritasolla veroalea tulee 5 000 euroa vuodessa. [Välihuutoja oikealta]

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Puhemies! Pääministeri, minä nyt hieman ihmettelen, että mistä te oikein löydätte nämä rahat näihin jättiveronkevennyksiin kaikkein suurituloisimmille, kun vähän aikaa sitten näitä rahoja ei pitänyt olla ollenkaan, ei missään. Mistä te nämä rahat taioitte, kun samaan aikaan olette kertoneet, että te leikkaatte lisää vaikkapa vanhuksilta, vammaisilta, lastensuojelusta? Mistä te, pääministeri, nyt taioitte nämä lisärahat suurituloisten veronkevennyksiin? [Ben Zyskowicz: No, lukekaa kehyspaperit!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.37 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin taas ensimmäinen korjaus: me emme leikkaa vammaisilta. [Hälinää]

Muutoinkaan tässä riihessä me emme tehneet uusia leikkauksia, lisäleikkauksia hyvinvointialueille tai sosiaali- ja terveystalouteen, [Pia Viitasen ja Krista Kiurun välihuuto — Puhemies koputtaa] vaan päinvastoin, jos katsoo koko tätä suunnittelujaksoa, näiden päätösten lisäksi me suuntaamme kolme miljardia enemmän rahaa hyvinvointialueiden rahoitukseen vuoden 29 tasolla eli tällä samalla jaksolla. Me haemme tämän, koska meidän väestö ikääntyy, [Krista Kiurun välihuuto] mutta me pystymme tekemään myöskin nämä veronkevennykset niin, että velkaantuminen ei niistä johtuen kasva. Me olemme tehneet muualle sopeutustoimia ja veronkiristyksiä, joilla me rahoitetaan sitä. Sen lisäksi esimerkiksi tämä ylimpien marginaalien laskeminen, jos joku, kuten tutkimuskirjallisuus ja vaikka Ruotsin esimerkki näyttävät, rahoittaa itse itsensä. [Timo Harakka: Kokonaan?] Tämä meidän budjettimme perustuu nimenomaan valtiovarainministeriön lahjomattomien virkamiesten laskelmiin, [Puhemies koputtaa] ja siksi tämä paketti on vastuullinen kokonaisuudessaan. Me emme lisää velkaantumista tällä, mutta me annamme Suomelle mahdollisuuden ja tien kasvaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

16.39 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kasvu tulee toden totta tuplata. Pikavipit vain harvoin tekevät ihmistä rikkaaksi, ja uskon, että myöskään Suomea pikavipit eivät tee rikkaaksi.

Arvoisa puhemies! Kokoomus lupasi ennen vaaleja, että koulutuksesta ei leikata. Nyt olemme kuitenkin todistaneet leikkauksia vapaaseen sivistystyöhön, ammatilliseen koulutukseen ja ammattikorkeakouluihin tässä viimeisimmässä paketissa. Te olette myös lopettaneet aikuiskoulutustuen. Suomessa on ammatillisessa koulutuksessa 11 000 opiskeluvuotta vähemmän teidän päätöstenne seurauksena. Olette pyrkineet todistelemaan pitkin vaalikautta, että koulutus on erityissuojeluksessa. Suojeluksessa näyttää kuitenkin olevan vain Turun tunnin juna. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Te heikennätte kuntien edellytyksiä järjestää varhaiskasvatusta ja perusopetusta leikkaamalla kuntien valtionosuuksista. Arvoisa pääministeri, mistä osaajat löytyvät yrityksille tulevaisuudessa? [Puhemies koputtaa] Muun muassa Kauppakamari on aiemmin ilmaissut vakavan huolensa osaajien löytämisestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Tämä kysymys taitaa kuulua opetusministeri Adlercreutzin tontille. — Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

16.40 **Opetusministeri Anders Adlercreutz** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On totta, että osana tätä pakettia kuntien valtionosuuksia leikataan hieman. Totta on myöskin, että kokonaisuudessaan kuntien taloutta vahvistetaan huomattavasti. [Välihuutoja] Totta on myös se, että peruskouluun tuodaan 200 miljoonaa vuositasolla lisää rahaa, eikä siihen yleiskatteelliseen kasaan, vaan esimerkiksi osana oppimisen tuen uudistusta ohjataan sitä hyvinkin tehokkaasti ihan perille sinne kouluun asti. [Välihuutoja vasemmalta]

Tässä riihessä ei koskettu peruskoulutuksen rahoitukseen. Sitä vahvistetaan pitkin kautta. Tunnistamme toiseen asteeseen kohdistetut leikkaukset, ja niitä tässä ei nyt tehty. Sen sijaan uudistetaan, kehitetään ja parannetaan ammatillista koulutusta. Heihinkään, jotka kuuluvat oppivelvollisuuden piiriin, ei ole kohdistettu leikkauksia myöskään ammatillisen koulutuksen osalta.

Kun saadaan toiminnanohjauksen kokeilu hyvin liikkeelle [Puhemies koputtaa] — ja olen iloinen siitä, että moni on ollut siitä kiinnostunut — uskon, että senkin kautta saadaan entistä parempia tuloksia myöskin ammatillisesta koulutuksesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.41 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En todella tiedä, minkälaisia pääsiäismunia hallituksella oli, kun yhtäkkiä sitä rahaa onkin. Vielä kaksi viikkoa sitten tässä salissa te sanoitte, että on vain pakko leikata vanhuksilta, vammaisilta ja lapsilta — kun on vain pakko. Kaksi vuotta te olette kertoneet, että velkalaivan kääntämiseksi on pakko leikata koulutuksesta, kulttuurista, kansalaisjärjestöiltä ja niin edespäin. Miltähän nyt tuntuu siitä sote-järjestön työntekijästä, joka teidän tekemienne uusien leikkauspäätösten myötä menettää työnsä, tai siitä opettajasta, kun te valtionosuuksista leikkaamalla leikkaatte suomalaisista kouluista ja kun hänen ryhmässään on tämän jälkeen vielä yksi lapsi enemmän — koska hallitukselle kaikkein tärkeintä tuntuikin olevan turvata vain kokoomuksen kannattajille oma vappumiljardi tai pari? [Välihuutoja oikealta] Totta kai työn verotuksen keventäminen ja yrittäjyyden verotuksen keventäminen on kannatettava tavoite, mutta ei velaksi, eikä varsinkaan silloin, kun hallituksenne ottaa velkaa historiallisen paljon. Kysynkin arvon pääministeriltä: mikä on teidän viestinne nyt niille suomalaisille vanhuksille, vammaisille tai lapsille, joiden palveluista — palveluista — te olette leikanneet tämän pakon edessä, [Puhemies koputtaa] kun tätä pakkoa ei näköjään koskaan ollutkaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.43 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin sopeutukset jatkuvat. Ei se tarve ole hävinnyt mihinkään saada meidän julkista sektoria tasapainoon ja saada meidän aivan liian suureksi tai kalliiksi meidän kantokykyymme nähden kasvanutta julkista sektoria pienemmäksi ja tehokkaammaksi. Se on aivan välttämätöntä, jotta me pystymme turvaamaan vanhusten palvelut ja koulutuksen myöskin tulevaisuudessa. [Välihuutoja vasemmalta] Se on aivan välttämättömyyttä. Mutta ihan yhtä välttämätöntä on se, että me huolehdimme rahoituksesta, ja toistan itseäni, mutta kun se ei synny tähän maahan mistään muualta kuin työstä ja yrittämisestä. [Timo Harakka:

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Omistamisesta!] Siksi me tuemme työtä ja yrittämistä [Timo Harakka: Ja omistamista!] niillä uudistuksilla ja niillä veronkevennyksillä, mitä me tehdään.

Yksinkertaisesti me emme voi olla tekemättä nyt mitään. Jos katsotte, millainen on maailma meidän ympärillä ja missä tilanteessa Suomen talouskasvu tämän kaiken keskellä on, niin meidän on pakko tehdä enemmän. Se on meidän velvollisuutemme niiden lasten ja niiden vanhusten vuoksi, joiden palveluista me haluamme jatkossakin pitää kiinni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.44 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP teki viime kaudella kaikki ratkaisunsa aina velaksi. [Välihuutoja vasemmalta] Velkaa velalle, vasemmistohallituksen pienimmätkin kiistat ratkaistiin aina uudella velalla. [Aki Lindénin välihuuto] Nyt näin ei toimita. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Nyt näitä toimia, jotka eilen on päätetty, ei tehdä velaksi. Kiitos siitä. [Välihuutoja vasemmalta]

Katsoinko, arvoisa puhemies, oikein, että hallituksen veroratkaisu keventää pieni- ja keskituloisten verotusta enemmän kuin tämä SDP:n vaihtoehto olisi tehnyt? [Antti Lindtman: Katsoitte väärin!] Myös lapsiperheiden työtulovähennys tuplataan. Duunarille siis eilisten päätösten jälkeen jää enemmän käyttöön rahaa. Miksiköhän tämä ei kelpaa entiselle työväenpuolue SDP:lle? Tässä on nyt kovin todennäköisesti tahatonta väärinymmärrystä. [Eveliina Heinäluoma: Kyllä!]

Ministeri Purra, voisitteko vielä kerran kerrata, miten paljon tämä hallitus kohdentaa työn verotuksen kevennyksiä pieni- ja keskituloisille? [Juha Mäenpää: Miljoonina, kiitos!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.45 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jo hallitusohjelmassa me teemme työtulovähennyksen kautta pieni- ja keskituloisiin kohdistuen veronalennuksia noin puolen miljardin verran. Näitäkin kokonaisuuden osia on edelleen tulossa seuraaville kahdelle vuodelle. Näiden lisäksi teimme puoliväliriihessä merkittävät uudet veronkevennykset pieni- ja keskituloisille. Tämä kokonaissumma nousee tosiaan sinne 1,25 miljardiin euroon, kun otetaan huomioon lapsikorotus, joka kohdistuu työssäkäyville lapsiperheille. Tämä laskee työn verotusta kaikissa tuloluokissa, ja tämä on erinomainen asia.

Mitä tulee sitten niihin ylimpiin marginaaleihin, joita me myös laskemme, tämä on alleviivaten kasvutoimi, koska uskotaan, että tämä tulee rahoittamaan itse itsensä, jos ei kokonaan, niin ainakin osittain. Tätä tukevat sekä tutkimuskirjallisuus, valtiovarainministeriön arvio että esimerkiksi kokemukset Ruotsista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

16.46 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on nyt kaksi vuotta paasannut, että on pakko leikata ja että velkalaiva on käännettävä. Ja mitä te sitten teette? Te tarjoillette rikkaille suomalaisille mittavan veronalennuspaketin. Suurituloisten verotuksen laskeminen maksaa valtiolle satoja miljoonia euroja, mutta rahaa on.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Ja sitten se velka: Kääntämisen sijaan velkalaiva on päätetty pysäyttää yhdeksi vuodeksi satamaan, jonka nimi on Valtion Eläkerahasto. Velkasuhteen kasvun väliaikainen pysähtyminen maksetaan siis ottamalla pikavippi Eläkerahastosta. Vuoden 27 jälkeen velkaantumisen jatkuu. [Timo Harakka: Silmäkääntötempu!] Teidän kannaltanne tämä sattuu kätevästi heti hallituskauden loppuun. Kysyisin pääministeriltä: miten on mahdollista, että teidän skenaariolaskelmissanne rahaa ei ole koskaan, jos kyse on pienituloisista, mutta rahaa on aina, jos puhutaan rikkaiden veronalennuksista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.47 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä maassa ei pystytä pitämään huolta pienituloisista ja heikommista ihmisistä, jos ei maan talous ole kunnossa. Maan talous saadaan kuntoon vain sitä kautta, että julkisesta taloudesta pidetään hyvää huolta, ja sillä, että yksityinen talous, yksityinen sektori vetää hyvin ja ihmisillä on töitä. Se on ainut tapa saavuttaa kestävä hyvinvointiyhteiskunta ja pitää yllä korkeaa elintasoja Suomessa.

Kun me teemme tämän veroratkaisun, johon ihan oikeasti uskomme — että se tuo maahan kasvua ja kasvusysäyksen — niin se vaatii sen, että siihen on rakennettu siltarahoitusta, niin kuin kansliapäällikkö Majanen eilen totesi. [Vasemmalta: Silmäkääntötempu! — Välihuutoja vasemmalta] Ja koska me uskomme siihen, että ne investoinnit Suomeen tulevat, että täällä kannattaa yrittää, että tänne syntyy työpaikkoja, [Krista Kiurun välihuuto] niin minua niin kovasti kiinnostaisi kuulla, mikä on se vasemmistoliiton tai SDP:n vaihtoehto tälle kaikelle. Sitä ei ole täällä kahteen vuoteen kuultu. [Välihuutoja vasemmalta] Te kyllä kerrotte, mitä me olemme kaksi vuotta sanoneet, mutta minä en ole kuullut mitään muuta kuin haukkumista, ei-sanoja ja päätösten perumista. [Puhemies koputtaa — Tytti Tuppurainen: Väittekö, että ette tiedä?] Mitään vaihtoehtoa tälle ei ole tehty, mutta meillä ei ole sitä onnea, että me voisimme vain seistä tumput suorana, [Puhemies koputtaa] vaan me teemme rohkeitakin ratkaisuja, jotta Suomi saadaan nousuun ja [Puhemies koputtaa] kasvuun ja kukoistamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, pääministeri. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.49 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallituksen aloittaessa luvattiin 100 000 uutta työpaikkaa ja että velalla eläminen lopetetaan. Nyt me ollaan täällä kuultu siitä, kuinka paljon velkaa tässä otetaan, edelleen 12 miljardia vuodessa, ja se näyttää jatkuvan tästä eteenpäin. Ja entä ne 100 000 uutta työpaikkaa? Minä katson tämän päivän työttömyyslukuja: tällä hetkellä 320 000 työtöntä työnhakijaa.

Arvoisa pääministeri, nyt kun katsotaan näitä verojen kevennyksiä, tuollaisia kohdennuksia, niin kuinka monta uutta työpaikkaa syntyy näillä toimenpiteillä, mitä hallitus on juuri nyt tehnyt, ja milloin ne syntyvät? — Kiitos. [Timo Harakka: Päästäänkö lähtötilanteeseen?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.50 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Tätä on tietysti tarkasteltu, kun näitä veronkevennyksiä on tehty, ja

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

valtiovarainministeriön arvio on se, että 10 000 työpaikkaa syntyy tällä veronkevennyksellä. Täytyy ottaa se asia tässä nyt huomioon, mihin myös valtiovarainministeri viittasi aikaisemmin, että mehän ollaan semmoisessa tilanteessa, että ihmisten ostovoima nyt kasvaa. Palkat nousevat enemmän niillä sopimuksilla, jotka on tähän mennessä tehty, kuin mitä inflaatio kasvaa, ja samaan aikaan myöskin korot ovat tulleet alaspäin, mikä on erityisen tärkeää tietysti asuntovelallisten kannalta.

Eli ihmisillä on tällä hetkellä — keskituloisilla ihmisillä ja varsinkin tämän ratkaisun jälkeen — huomattavasti enemmän rahaa käytettävissä, mutta tässä on tällainen henkinen lukko siihen, koska tämä maailmantilanne on niin vaikea ja on epävarmuutta, niin että meidän on käännettävä tämä henkinen lukko kasvuksi, ja sitä tällä uudistuksella nyt tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.51 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Arvoisa pääministeri, te sanoitte, että uskotte siihen, että näillä toimenpiteillä saadaan Suomi kasvuun. Jokainen tulee autuaaksi omalla uskollaan, ja siltä vaikuttavat nyt nämä puheet tänään. [Välihuutoja oikealta] Myös me keskustassa todella toivomme, että näillä toimenpiteillä saadaan sitä toivottua kasvua, johonka te uskotte, aikaiseksi. Kaikella kunnioituksella, kaikki asiantuntijat eivät kyllä usko. Esimerkiksi ekonomisti Roope Uusitalo vaikutti hyvin epäileväiseltä ja näin myös monet muut asiantuntijat. [Juho Eerola: Epäilevä Tuomas!]

Nyt kun tässä ei vielä saatu vastausta tähän kiinteistöverokysymykseen — siis siihen, että aiotte sallia kiinteistöveron korottamisen jopa kolminkertaiseksi, siis ahkerille suomalaisille keskituloisille, jotka asuvat omakotitalossa — niin voisitteko nyt vastata tähän: aiotteko sallia kiinteistöveron jopa kolminkertaistuvan?

Toisekseen, aiotteko kompensoida kunnille nämä syntyvät verotulomenetykset, vai tarkoittavatko [Puhemies koputtaa] nämä teidän puoliväliriihen päätökset sitä, että uudet kuntapäätäjät ovat [Puhemies koputtaa] teidän veronkorotusten alihankkijoita ja keskituloisten kunnallisverot nousevat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.52 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä kiinteistöverouudistuksesta: Kun pyritään tähän arvostukseen vastaamaan, niin tämä kolminkertainen, joka on laitettu sinne lukoksi, nimenomaan maltillistaa tätä verotusmuutosta. [Antti Kurvinen: Onko kolminkertaisuus maltillistamista?] Te voitte kysyä teidän oman puolueenne viime kauden valtiovarainministeriltä Saarikolta, joka on varmasti ollut tekemisissä tämän saman uudistuksen kanssa valtiovarainministeriössä, [Antti Kurvinen: Me pysäytimme sen! — Anne Kalmarin välihuuto] koska sitä todellakin sieltä on yritetty saada useita hallituskausia ulos, mutta siihen liittyy erilaisia herkkyyksiä, joita te nyt oppositiosta nostatte esille. [Antti Kurvisen välihuuto]

Kyllä Suomessa nämä kiinteistöjen arvostukset ja tämä verotusjärjestelmä ovat hyvin vanhentuneita, ja se aiheuttaa sen, että ne eivät ole kohdillaan. Ne eivät ole myöskään vertailukelpoisia toisiinsa. Ja tämä hallitus pyrkii kiinteistöverouudistuksen tuomaan

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

sellaisena, että se on kaikille riittävän hyvä. [Antti Kurvinen: Kolminkertainen! — Anne Kalmarin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kangas, olkaa hyvä.

16.53 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen politiikka hyödyttää valtavasti pieni- ja keskituloista, tavallista työtä tekevää ihmistä. [Vasemmalta: Vitonen!] Kansa saa vuodessa veroetua jopa 1 250 miljoonaa euroa, siis tämä paljon täällä puhuttu pieni- ja keskituloisen kansanosaa. Opposition mielestä pieni- ja keskituloiset työntekijät eivät siis ilmeisesti ansaitse tätä.

Yhteisöveron alentaminen 18 prosenttiin tuo yrityksille ennennäkemättömästi investointivaraa, ja pienet yritykset varmasti myös käyttävät tämän varan investointeihin, jotka taas hyödyttävät yhteistä julkista taloutta. Arvoisa pääministeri, hyödyttääkö tällainen politiikka erityisesti tavallista työtä tekevää ahkeraa kansaa vai jotain muuta kansanosaa kuitenkin? [Suna Kymäläinen: Ministereitä esim.!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.54 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olipa kerta kaikkiaan oivallinen kysymys, kiitos siitä. [Eduskunnasta: Olipa kyllä!] Kyllä nimenomaan nämä veropäätökset hyödyttävät tavallista suomalaista palkansaajaa: 1,2 miljardia veronkevennyksiä pieni- ja keskituloisille, niin että enemmän jää rahaa käteen. Ja kun siihen todellakin otetaan päälle vielä nämä asiat, mitä ministeri Satonen kuvasi — palkankorotukset, alempi korkotaso, matalampi inflaatio — niin ostovoima kasvaa tällä hetkellä. Mutta ennen kaikkea se hyöty tulee sitä kautta, että kun tekee töitä ja se työ kannattaa ottaa myöskin vastaan, niin siitä jää enemmän käteen ja ihminen voi silloin vaikuttaa siihen omaan pärjäämiseensä.

2.8. Suullinen kysymys hallituksen kehysriihen päätöksistä (Otto Andersson r)

Suullinen kysymys SKT 68/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Andersson, varsågod.

Keskustelu

16.55 **Otto Andersson r:** Arvoisa puhemies, årade talman! Kohta 18 vuotta on kulunut ilman, että meillä Suomessa olisi kunnan talouskasvua. Lisäksi maailmanpolitiikan tilanne on epävarma ja Eurooppaa kohtaa kauppasota. Talous on myös psykologiaa, ja nyt päätetyt toimet antavat vahvan signaalin Suomen talouskasvulle.

Hallitus ehdottaa työn verotuksen kevennystä pieni- ja keskituloisille noin 650 miljoonan edestä. Esimerkiksi tutkija Vesa Vihriälä totesi eilen, että ”ansiotulon verotuksen kevennys on parhaasta päästä esiteltyjä kasvutoimia”.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

SDP:n esittämä kritiikki työn verotuksen keventämisestä on hämmentävä. Viime syksynä te esititte oppositiopolitiikkana noin puolen miljardin veronkevennyksen työn verotukseen juuri pieni- ja keskituloisille. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] Tämän te olisitte tehneet muun muassa korottamalla työtulovähennystä ja sen lapsikorotusta. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] Nyt hallitus tekee näin ja vielä enemmän. Missä on siis vika? [Välihuutoja — Laura Huhtasaari: Missä kiitos?] Pitääkö teidän mielestänne kiristää verotusta vai alentaa? [Puhemies koputtaa]

Kysyisin pääministeriltä: onko niin, että eilen päätetyt toimet [Puhemies koputtaa] antavat vahvan signaalin Suomen talouskasvulle? [Suna Kymäläisen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Muistutan kaikkia edustajia siitä, että kyselytunnilla kansanedustajat esittävät ministereille kysymyksiä. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.56 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan myöskin siihen ensimmäiseen kysymykseen. Minulle ei ole selvinnyt SDP:n verolinja, koska se vaihtelee. [Timo Harakka: Paraskin puhuja!] Se ilmeisesti on päivästä kiinni, ollaanko veronkorotusten puolella vai niitä vastaan.

Mutta niin useaan kertaan kuin se tässä on todettu, tällä veroratkaisulla me haluamme antaa sysäyksen suomalaiseen talouteen, joka ei ole lukuisista uudistuksista huolimatta tässä maailmantilanteessa lähtenyt riittävällä tavalla kasvuun. Viime vuoden lopulla taloutemme alkoi kasvaa heiveröisesti, mutta nyt esimerkiksi kauppasodan uhka heikentää taas näkyviä. Me tarvitsemme välttämättä tällaisia toimia, jotka antavat uskoa ja jotka saavat yritykset liikkeelle, ja niihin investoreihin, jotka miettivät Suomeen sijoittumista, jotka tekevät ne investointipäätökset, esimerkiksi tämä yhteisöveron kahden prosenttiyksikön alennus on täsmätoimi.

Katsokaa läpi ne kaikki uudistukset, joita meidän eiliset päätökset pitävät sisällään. Verratkaa niitä [Puhemies koputtaa] vaikka Murron työryhmään tai vaikka jopa omiin esityksiinne, niin löydätte paljon tuttua. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.58 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen iloinen siitä, että hallituspuolueet ovat tutustuneet meidän esittämäämme työn verotuksen keventämisspakettiin pieni- ja keskituloisille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ole hyvä!] Vielä iloisempi olisin, jos te olisitte olleet valmiit viemään sitä aidosti eteenpäin, koska nythän ongelma, arvoisa puhemies, on se, että te kerotte vain osan totuudesta. [Eveliina Heinäluoma: Kyllä! — Perussuomalaisten ryhmästä: Kuten te yleensä!] Meillä on samat luvut kuin teillä keskituloisen verotuksesta, josta te sanotte, että esimerkiksi opettajan osalta kevennys on 300 euroa vuodessa, mutta te jätätte kertomatta, että te otatte näiltä järjestäytyneiltä opettajilta siitä pois rahaa, niin että käteen jää vain viisi euroa.

Arvoisa puhemies! Se, mikä on vielä käsittelemättä, on se, että oliko niin, että te poistitte myös tämän työhuonevähennyksen, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä!] jota opettajat ovat saaneet puolikkaana nostaa. Tämähän tarkoittaa sitä, että keskituloinen opettaja näiden teidän kaikkien päätöstenne jälkeen maksaa ensi vuonna kireämpää veroa. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Orpo, eikö se verokarhu malttanut pitää näppejään irti

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

opettajan lompakosta tälläkään kertaa? [Ben Zyskowicz: Entä jos hän vielä pyöräilisi? — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.59 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tämä nyt pidä paikkaansa. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Edelleenkin, koska me suuntaamme ne veronkevennykset kaikkiin tuloluokkiin [Suna Kymäläinen: Nyt tuli väärää totuutta!] ja niillekin, joilla on ollut tämä ay-jäsenmaksu, heidänkin osaltaan tämä jää plussalle — tämä jää plussalle.

Mitä tulee yleiseen veropolitiikan linjaan, pidän erittäin järkevänä sitä, että me vähennämme aukkoja veropohjassa, vähennyksiä, ja laskemme verokantoja. Tämä on hyvää veropolitiikkaa. Sillä me pystymme sitä kaikkein tärkeintä eli työtulon verotusta keventämään. Tämä on hyvää politiikkaa eikä se, että meillä on paljon aukkoja eli vähennyksiä, ja tätä linjaa hallitus noudattaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Alviina Alametsän vapautuspyyntö hallintovaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 26/2025 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 25.4.2025 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 25.4.2025 kello 10.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain 5 a luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu. Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Keskustelu

17.01 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia ja tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan lisäksi osaltaan vastaavalla tavalla muutettavaksi sotilastiedustelulakia rikostiedon luovuttamista koskien. Vuonna 2019 voimaan tulleen siviili- ja sotilastiedustelua koskevan lainsäädännön säätämisen jälkeen Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut merkittävästi ja pysyvästi. Ehdotuksen mukaan poliisilaisissa selkeytetään niin sanottua palomuurisääntelyä eli siviilitiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikosta koskevan tiedon luovuttamista rikostorjuntaan. Lisäksi selkeytetään siihen liittyvää henkilötietojen käsittelyä. Voimassa oleva sääntely on osoittautunut käytännössä tulkinnanvaraiseksi. Edelleen tarkistetaan tietojen luovutusta kansainvälisessä yhteistyössä.

Esitys perustuu hallitusohjelmakirjaukseen, jonka mukaan hallitus uudistaa tiedustelulainsäädännön palomuurisääntelyä siten, että se mahdollistaa poliisin toiminnan suuntaamisen ja riittävän laajasti tiedon luovuttamisen poliisille ja muille viranomaisille, joilla on toimivaltuudet konkreettisesti puuttua suojelupoliisin havaitsemaan kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan.

Arvoisa puhemies! Totean, että palomuurisääntelyssä kysymys on keskeisesti tiedustelumenetelmän käytön avulla saadun rikosta koskevan tiedon luovuttamisesta rikostorjuntaan. Esitys sisältääkin yhtäältä osin teknisiä katsottavia tarkennuksia ja toisaalta uutta sääntelyä.

Uutta on, että ehdotuksen mukaan suojelupoliisille sallittaisiin tiedustelumenetelmän avulla saadun kansallista turvallisuutta vaarantavia rikoksia eli maanpetosrikoksia, valtiopetosrikoksia ja terrorismirikoksia koskevan rikostiedon luovuttaminen toimivaltaiselle viranomaiselle siihen katsomatta, mikä on kyseisistä rikoksista säädetty ankarin rangaistus. Suojelupoliisi saisi aina ilmoittaa jo tehdystä tai vielä estettävissä olevasta rikoslain 12, 13 ja 34 a luvussa rangaistavaksi säädetystä maanpetosrikoksesta, valtiopetosrikoksesta ja terrorismirikoksesta ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa toimivaltaiselle esitutkintaviranomaiselle. Kyseisissä rikoslain luvuissa rangaistusasteikot vaihtelevat elinkautisesta vankeusrangaistuksesta sakkoon. Rikosten rangaistusasteikot ilmentävät tekojen vakavuutta syyllisyyden näkökulmasta, mutta eivät välttämättä teon vahingollisuutta ja vaarallisuutta kansallisen turvallisuuden suojaamisen tai oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen suojaamisen näkökulmasta.

Lisäksi ehdotetaan uutta poliisilain 5 a luvun 44 a §:ää, jonka mukaan suojelupoliisi saa ilmoittaa tietyistä rikoksista ja luovuttaa rikosta koskevaa tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi ja muuksi toimivaltaisen viranomaisen toiminnan suuntaamiseksi. Tarkoituksena on erityisesti lisätä tiedonantomahdollisuuksia tiedusteluviranomaiselta niille toimivaltaisille viranomaisille, jotka vastaavat uhkien realisoituessa niihin annettavasta toiminnallisesta vasteesta niin operatiivisen kenttätoiminnan, rikostutkinnan kuin uhkien ennalta estämisen saralla. Totean, että tällöin tietoa ei saa käyttää esitutkinnassa salaista tiedonhankintakeinoja tai pakkokeinoja koskevan vaatimuksen tai päätöksen perusteena tai näyttönä rikosasiassa. Rajoitukset liittyvät oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden takaamiseen ja tiedustelun suojaamiseen. Ehdotetut

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

säännökset lisäävät kuitenkin mahdollisuuksia turvallisuusviranomaisten yhteisen tilannekuvan kehittämiseen ja uhkien torjuntaan.

Kuten voimassa olevassa laissakin, tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua tietoa saa aina luovuttaa syyttömyyttä tukevaksi selvitykseksi tai hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- ja varallisuusvahingon estämiseksi. Sääntely sisältää, kuten nykyisinkin, mahdollisuuden siirtää suojelupoliisin päällikön päätöksellä määräajaksi rikoksesta ilmoittamista, mikäli se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi tai hengen ja terveyden suojaamiseksi. Arviointikriteereinä on lisäksi otettava huomioon kansallisen turvallisuuden lisäksi rikoksen selvittämisen tai sen estämisen merkitys yleisen ja yksityisen edun kannalta. Rikosta koskevan tiedon käyttöä tuomioistuimissa koskee poliisilain 5 a luvun 44 c §, joka vastaa teknisin muutoksin voimassa olevaa pykälää.

Arvoisa puhemies! Esityksellä selvennettäisiin, että tiedustelumenetelmän avulla saadun muun tiedon kuin rikosta koskevan tiedon luovuttamiseen ei sovellettaisi palomuurisääntelyä vaan muita poliisilain tai henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain säännöksiä myös siinä tapauksessa, että luovutuksen saajana olisi rikostorjuntaviranomainen. Kyse on poliisilain 5 a luvun 55 §:n ja poliisin henkilötietolain 50 §:n sääntelystä. Palomuurisääntely koskee vain tiedustelumenetelmän käytön avulla saatua rikosta koskevaa tietoa. Ehdotetuissa pykälissä painotetaan sitä, että rikosta koskevan tiedon ja rikokseen liittyvän henkilötiedon luovuttamisesta rikostorjuntaan säädetään toisaalla.

Suojelupoliisi voi luovuttaa tietoja kansainvälisessä yhteistyössä ulkomaan turvallisuus- ja tiedustelupalveluille. Ehdotuksessa yhtenäistetään poliisilain 57 §:n ja poliisin henkilötietolain 51 §:n sääntelyä. Suomen Nato-jäsenyyden myötä tarkistetaan poliisilain ja poliisin henkilötietolain säännöksiä siten, että suojelupoliisin kansainväliseen yhteistyöhön liittyvä tiedonvaihto tehostuu tältäkin osin. Poliisin henkilötietolain puitteissa tiedon luovutus on mahdollista myös kansainväliselle rikospoliisijärjestö Interpolille sekä sellaiselle Euroopan unionin virastolle ja toimielimelle, jonka tehtäviin kuuluu kansallisen turvallisuuden suojaaminen, oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen tai rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Käytännössä tämä tarkoittaa Europolia. Poliisilain sääntelyä koskien muun tiedon kuin henkilötiedon kansainvälistä luovuttamista tarkistettaisiin vastaavalla tavalla.

Arvoisa puhemies! Tiedusteluviranomainen hankkii tietoa kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi, valtionjohdon päätöksenteon tukemiseksi ja muiden viranomaisten lakisääteisiä kansalliseen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä varten. Kansallisen turvallisuuden, yhteiskunnan kokonaisedun kannalta ja vakavimpien uhkien ja niihin mahdollisesti liittyvien rikosten ennalta estämisen kannalta on välttämätöntä, että toimivaltainen viranomainen voi saada mahdollisimman laajasti tietoa niistä uhista, joita vastaan se voi antaa suojaa. Rikollisiin tekoihin toiminnallisen vasteen antaa ja rikokset tutkii pääosin poliisi ja joissakin tapauksissa muu rikostorjuntaviranomainen, kuten Rajavartiolaitos, Tulli tai Puolustusvoimat. Vaikka kansallisen turvallisuuden uhkiin liittyy pääsääntöisesti ulko- ja turvallisuuspoliittinen elementti, niitä voidaan usein käsitellä myös rikoksina erityisesti niiden realisoituessa.

Arvoisa puhemies! Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Totean, että palomuurisääntely on aikanaan säädetty perustuslakivaliokunnan

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

myötävaikutuksella, kuten myös henkilötietoja koskeva sääntely. Tässä esityksessä on osin kyse uudesta sääntelystä tietojen luovutuksen suhteen, ja ehdotetulla sääntelyllä suojataan perusoikeuksia laajemminkin. Hallitus katsoo, että lakiesitykset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Esityksellä toteutetaan osaltaan hallitusohjelman strategista kokonaisuutta ”Turvallinen ja kriisinkestävä oikeusvaltio — Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan”.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.11 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Turvallisuuden takaaminen on meidän poliitikkojen tärkein tehtävä, kaikki muu rakentuu sen varaan. Se ei ole itsestäänselvyys, että voimme kulkea kaduilla luottavaisesti, käyttää palveluita ilman pelkoa ja luottaa viranomaisiin. Se on seurausta määrätietoisesta työstä, joka alkaa tästä salista.

Arvoisa puhemies! Tänään käsiteltävänä oleva lakiesitys vahvistaa sitä työtä, jota Suomi tekee oman turvallisuutensa eteen muuttuneessa maailmassa. Turvallisuuttamme horjuttavat uhat eivät tule enää vain rajamme takaa, ne ovat monimuotoisia, vaikeasti tunnistettavia ja liikkuvat verkossa, vaikutusyrityksissä ja harmaalla alueella. Meidän on taattava oikean tiedon sujuva liikkuminen viranomaiselta toiselle. Lain ei tule olla esteenä tutkinnalliselle työlle erityisesti silloin, kun kyse on vakavimmista uhista, kuten maanpetoksesta, terrorismista tai valtiopetoksesta.

Arvoisa herra puhemies! Nyt selvennetään niin sanottua palomuurisääntelyä, varmistetaan, että kun suojelupoliisi tai sotilastiedustelu havaitsee uhan, tieto voi siirtyä oikealle viranomaiselle ajoissa ja selkeästi. Silloin viranomaiset voivat toimia, estää rikoksia, suojella ihmisiä ja turvata yhteiskuntaamme. Esitys ei laajenna tiedusteluvaltuuksia, mutta se tekee nykyisestä sääntelystä ymmärrettävämpää ja käytännössä toimivampaa. Tiedon siirtymiselle asetetaan selkeät rajat. Tavoitteena ei ole, että kuka tahansa viranomainen voisi käyttää mitä tahansa tietoa. Tavoitteena on tiedonvaihdon avulla ohjata toimintaa oikeaan suuntaan. Se voi estää vahinkoja, ennen kuin ne tapahtuvat.

Arvoisa herra puhemies! Suomi on nyt osa läntistä puolustusliittoa. Turvallisuusympäristömme on yhteinen. On tärkeää, että tiedonvaihto toimii myös Naton ja EU:n suuntaan tarpeellisella tavalla. Esitys mahdollistaa luottamuksellisen yhteistyön kansainvälisten toimijoiden kanssa. Tämä ei ole lisäys, vaan vastuuta. Se on vastuun kantamista yhteisestä turvallisuudesta. Toimiva lainsäädäntö tuo tehokkuutta ja turvaa. Kun sääntöjä voidaan tulkita selkeästi, viranomaiset voivat tehdä työnsä ilman epäröintiä, ja silloin myös suomalaiset voivat luottaa heihin. Tämä esitys vahvistaa Suomen kykyä suojata itseään ja turvata arki kaikille meille. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.14 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Suomi kohtaa vakavia uhkia, kuten hybridivaikuttamista ja ulkovaltojen laitonta tiedustelua. Niihin uhkiin on pystyttävä reagoimaan ajoissa.

Puhemies! Tämä hallituksen esitys helpottaa viranomaisten työtä selkeyttämällä niin sanottua palomuurisääntelyä. Jos tiedusteluviranomainen saa tietoa vakavasta rikoksesta,

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

tieto voidaan jatkossa siirtää suuremmin rikostutkintaan. Näin voidaan estää rikoksia jo ennen kuin ne tapahtuvat.

Puhemies! Viranomaisten välisen tiedonsiirron toimiminen sujuvasti on turvallisuuden näkökulmasta aivan ehdottoman tärkeää. Perussuomalaisille Suomen ja suomalaisten turvallisuus on tärkein asia, ja sisäministerinä rautainen Rantanen hoitaa tehtävänsä erinomaisesti — kiitos työstäsi ja tästä hyvästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan edustajia siitä, että salissa teitittelemme toisiamme. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.15 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme esitystä eduskunnalle laiksi poliisilain 5 a luvun muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi. Esitys on laaja kokonaisuus, joka koskee poliisilakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia, tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa annettua lakia sekä sotilastiedustelulakia. Kiitos ministeri Rantaselle asian esittelystä.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus uudistaa tiedustelulainsäädännön palomuurisääntelyn siten, että se mahdollistaa poliisin toiminnan suuntaamisen ja riittävän laajasti tiedon luovuttamisen poliisille ja muille viranomaisille, joilla on toimivaltuudet konkreettisesti puuttua suojelupoliisin havaitsemaan kansallista turvallisuutta vakavasti vaarantavaan toimintaan. Hallitus jatkaa määrätietoista työtä kansallisen turvallisuuden parantamiseksi siis myös tämän esityksen kautta. Elämme ajassa, jossa ulkovaltojen vaikuttaminen ei tunne rajoja. Olemme Euroopassa saaneet tottua terrorismin ja hybridivaikuttamisen kaltaisiin vakaviin ja vaarallisiin ilmiöihin. Nyt annetaan viranomaisille sellaisia työkaluja, joilla tällaisiin uhkiin voidaan vastata entistäkin nopeammin ja tehokkaammin.

On kuitenkin hyvä huomata, että esitys ei laajenna tiedusteluviranomaisten tiedustelutoiminnan toimivaltuuksia vaan selkeyttää ja varmistaa jo olemassa olevan tiedon järkevä käytön. Esityksessä on turvattu oikeudenmukainen oikeudenkäynti ja kansalaisten yksityisyys. Esimerkiksi luottamuksellisen viestin suojaan ei tehdä mitään heikennyksiä.

Arvoisa puhemies! Nato-jäsenyyden myötä tiedonvaihto muiden Nato-maiden kanssa on keskeinen osa yhteistä turvallisuuttamme. Suojelupoliisille mahdollistettaisiin jatkossa henkilötiedon luovuttaminen Natolle. Kansainvälisten uhkien aikana myös kansainvälinen yhteistyö korostuu.

Uhkien ennaltaehkäiseminen on avainsana. Meidän on pystyttävä reagoimaan uhkiin ennen kuin kaikkein pahin skenaario toteutuu, mieluummin liian aikaisin kuin liian myöhään. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.18 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Suomi elää uudenlaisten uhkien aikakautta. Hybridivaikuttaminen, terrorismi ja ulkovaltojen laitton tiedustelu eivät kunnioita valtioiden rajoja. Muun muassa näihin uhkiin vastaaminen vaatii ajantasaista lainsäädäntöä ja viranomaisille konkreettisia työkaluja.

Tässä esityksessä on kyse viranomaisten valtuuksien selkeyttämisestä. Käytännössä palomuurisääntely, eli tiedustelussa saadun rikostiedon hyödyntäminen rikostorjunnassa,

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

on osoittautunut epäselväksi ja vaikeaksi tulkita. Tämä on ollut ongelma paitsi suojelupoliisille myös niille viranomaisille, joiden tehtävänä on estää ja selvittää vakavimmat rikokset. Esityksellä varmistetaan, että kun suojelupoliisi saa tietoa vaikkapa maanpetoksesta tai terrorismista, tieto voidaan siirtää toimivaltaisille viranomaisille ajoissa. Näin mahdollistetaan ennalta ehkäisevä reagointi.

Arvoisa puhemies! Ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden raja on hämärtynyt. Yhteiskuntaa häiritsevät ilmiöt voivat alkaa ulkoa tai ulkoisen tahon vaikuttamana mutta näkyvät meillä sisäisenä levottomuutena, rikoksina ja järjestyshäiriöinä. Tiedusteluviranomaisen on saatava välittää tämä tieto niille, joilla on keinot puuttua tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Esitys on oikein erinomainen, ja kannatan muutenkin laajempaa yhteistyötä viranomaisten välillä tiedonjaossa. Moni ongelma selviäisi, kun liiallinen byrokraatia ei olisi tiellä. Esitys toteuttaa myös osaltaan hallitusohjelmaa kohti turvallista ja kriisinkestävää oikeusvaltiota.

Kiitos sisäministeri Mari Rantaselle tästä erinomaisesta esityksestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

17.20 Paula Werning sd: Arvoisa herra puhemies! Kiitän ministeriä erittäin hyvästä ja perusteellisesta esittelystä.

Hallituksen esitys poliisilain 5 a luvun muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi liittyy vakaviin kysymyksiin: kansalliseen turvallisuuteen, oikeusvaltion periaatteisiin ja yksilön perusoikeuksiin. Esityksen keskiössä on niin sanottu palomuurisääntely eli se, millä edellytyksillä siviilitiedustelun keinoin hankittua tietoa voidaan luovuttaa rikostorjuntaviranomaisille. Tämä sääntely on ollut käytännössä tulkinnanvaraista, ja siitä on annettu toisinaan toisistaan poikkeavia viranomaiskannanottoja. On selvää, että epäselvyydet tällaisen sääntelyn kohdalla ovat riski niin yksilön oikeusturvan kuin kansallisen turvallisuudenkin näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! On myönteistä, että hallitus toteuttaa eduskunnan aiempaa tahtotilaa ja tuo nyt pöydälle tarkennettuja ja täsmällisempiä säännöksiä. Suojelupoliisin ja sotilastiedustelun mahdollisuus luovuttaa vakavia rikoksia — terrorismia, maanpetoksia ja valtiopetoksia — koskevaa tietoa viranomaiselle on perusteltu, kun kyse on kansallisesta turvallisuudesta ja sitä uhkaavista tilanteista. On hyvä, että tämä tehdään nyt oikeudellisesti kestäväällä tavalla palomuuria heikentämättä mutta selkeyttämällä sen soveltamista.

Arvoisa puhemies! Samalla on tärkeää alleviivata se, mitä esityksessä ei tehdä. Tällä ei laajenneta tiedusteluviranomaisten toimivaltuuksia eikä mahdollisteta salaisesti hankitun tiedon käyttöä rikosprosessin todisteluina. Tämä on tärkeä oikeudenturvatakuu, joka turvaa perustuslaissa suojattua oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja yksityiselämän suojaan.

Myös kansainvälinen yhteistyö saa uudenlaisen perustan erityisesti Nato-jäsenyyden myötä. On erittäin tärkeää, että suojelupoliisi voi tehokkaasti vaihtaa tietoa sellaisille tahoille, joiden tehtäviin kuuluu yhteisen turvallisuuden edistäminen. Tämä vahvistaa paitsi Suomen omaa turvallisuutta myös meidän kykyämme olla luotettavampi kumppani osana kansainvälistä yhteisöä.

Arvoisa puhemies! On selvää, että tässä ajassa, jossa turvallisuusympäristö muuttuu nopeasti ja uhkakuvat ovat monimuotoisia, on lainsäädännön kyettävä vastaamaan

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

tilanteeseen. Samalla on pidettävä kirkkaana mielessä oikeusvaltion periaatteet, toimivaltuuksien rajat, valvonta ja kansalaisten perusoikeuksien suoja. Tämä esitys on askel oikeaan suuntaan, selkeyttä, tarkkarajaisuutta ja oikeudellista kestävyyttä kohti. Pidän hallituksen esitystä kannatettavana ja odotan hallintovaliokunnan käsittelyn alkamista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.23 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Rantaselle esityksen esittelemisestä.

Hyvin kannatettava hallituksen esitys tässä on käsittelyssä. Kun vuonna 2019 tiedustelulainsäädäntöä sotilas- ja siviilitiedustelun osalta muutettiin, eduskunta joutui muuttamaan perustuslakia, ja syy siihen, miksi perustuslakiin piti kajota ja miksi se herätti niin paljon keskustelua, oli siinä, että olimme huolissamme siitä, että ihmisten yksityisiä tietoja urkitaan ja on mahdollisuus massavalvontaan, ja tämäntyypisiä uhkia esitettiin. Sen takia lainsäädäntöä haluttiin muuttaa hyvin tarkasti ja varmistua siitä, että asiat hoidetaan prikulleen niin kuin ne pitää hoitaa: tiedustellaan ja hoidetaan tiedustelua, mutta ei mennä ihmisten yksityisyyteen tarpeettomalla tavalla silloin, kun siihen ei ole mitään syytä.

Tämä laki on aivan linjassa siihen turvallisuustilanteen muuttumiseen, mikä meillä tällä hetkellä on, ja itse asiassa nämä tiedustelulait tulivat voimaan, voisi sanoa, aika lailla viime tingassa.

Massavalvontaa käsittääksemme ei ole, ja tiedusteluviranomaiset noudattavat lakia prikulleen niin kuin sitä pitää noudattaa. Tämä on se käsitys ja kokemus, mikä minulla on kuuden vuoden työskentelyn jälkeen tiedusteluvalvontavaliokunnassa, jossa valvomme sitä, että tiedusteluviranomaiset tekevät työtä juuri siten, miten laki edellyttää. Tässä nyt vastataan niihin vaatimuksiin, mitä turvallisuustilanne edellyttää, mutta mitään massavalvontariskiä en näe tässä, ja viranomaiset hoitavat tehtäviään säntillisesti myös jatkossa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

17.25 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Kun maahan on luotu aikanaan kattava tiedustelulainsäädäntö, on hyvä, että vastuullinen hallitus tarkkailee sitä erittäin säännönmukaisesti ja että lainsäädäntöön tehdään muutoksia silloin, jos löytyy näitä pullonkauloja, niin kuin nyt ilmiselvästi on löytynyt, että muun muassa tietojenvaihto sotilas- ja siviilitiedusteluviranomaisten ja muitten viranomaisten välillä ei välttämättä ole niin sujuvaa näitten uusien uhkien torjumiseksi.

Kuten tässä on puheenvuoroissa hyvin jo todettu, tämä ei lisää tiedusteluviranomaisten valtuuksia, vaan lähinnä selkeyttää, mitkä ne toimivaltuudet ovat näitten monenlaisten uhkien torjunnassa. Siinä mielessä täytyy kyllä hallitukselle esittää kiitokset tästä nopeasta toiminnasta, ja erityisesti kun tässä on tietojenvaihdossa otettu myös tämä kansainvälinen ulottuvuus mukaan, Nato-jäsenyyden tuomat muutokset, Euroopan unioni, ne monet kansainväliset yhteydet, missä Suomen viranomaiset, tavalliset sekä nämä tiedusteluviranomaiset, ovat yhteydessä, niin sekin tietojenvaihto ja viestintä on erittäin selkeätä. On hyvä, että tässä suhteessa kansallinen turvallisuus asetetaan aina kaiken muun

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

edelle, ja ainakin tässä lakiesityksessä ja muutoksessa se on hyvin selkeästi esillä. Joten kiitokset tässä suhteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.26 Rami Lehtinen ps: Arvoisa puhemies! Lopultakin tähänkin lakiin saadaan muutos, ja siitä pitää antaa iso kiitos ministeri Rantaselle. Tämä on aivan keskeinen seikka, joka on tullut esiin viranomaisten kuulemisissa, että tietoja ei voi välittää viranomaisten välillä, ja se estää järkevän toiminnan monesti. On nimittäin niin, että tämä laki ei yhdenkään lainkuuliaisien kansalaisen tai jopa maailmankansalaisen asioihin vaikuta millään tapaa, mutta tämä vaikuttaa niiden elämään, jotka pyrkivät tekemään rikoksia tai vaikuttamaan negatiivisesti kansalliseen turvallisuuteen tai jopa merkittävästi vaarantamaan sitä. Eli tavan kansalaisen ei pidä olla huolissaan, mutta rikollisten ehkä pitää olla tämän jälkeen huolissaan, ja siihen tällä kaikella pyritään.

Uskon, että tällä on tämän salin ulkopuolella myöskin kansalaisten laaja luottamus sen suhteen, että viranomaisten pitää voida jakaa tarpeellista tietoa eikä vain ikään kuin seurata rikoksen syntymistä vierestä tekemättä mitään, mikä on kestävämpi myöskin moraaliltaan. Ja miksi tämä on erityisen tärkeää? Siksi, että suomalaiset viranomaiset toimivat täsmälleen niin kuin laissa lukee, ja jos laki estää sen tiedon luovuttamisen, vaikka kokisi itse, että olisi järkevää sitä luovuttaa, niin sitä ei tehdä. Siksi lain pitää olla täsmällistä ja sitä tulee korjata silloin, kun se on aiheellista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

17.28 Pauli Kiuru kok: Arvoisa puhemies! Jatkan edustaja Kokon puheenvuoron innoittamana.

Kun lait tulivat voimaan 2019, niin sen jälkeen olemme vuonna 2023 liittyneet Natoon, ja tämä tietysti muuttaa sitä, miten käsittelemme ja suhtaudumme tiedustelutietoon. Meillä on nyt läheisemmät suhteet kumppanimaihin, ja niiden kanssa tietoa voidaan vaihtaa. No, tämä ei tietenkään poista sitä näkökulmaa, että mitään massavalvontaa tai epäasiallista toimintaa ei saa olla, ja siksi meillä on esimerkiksi tiedusteluvalvontavaltuutettu, jolla on myös edelleen tässä muuttuneessa Nato-tilanteessa oikeus saada kaikki tarvitsemansa tieto tiedusteluviranomaisilta työnsä tueksi, jotta hän pystyy valvomaan asianmukaista laillista käyttöä. Sama oikeus on myös tiedusteluvalvontavaliokunnalla.

Tässä hallituksen esityksessä, kun puututaan nyt sitten näihin epätarkkuuksiin, tämä on nyt ihan, voisi sanoa, tarpeellista korjausta niihin asioihin, jotka tässä matkan varrella sitten luonnollisesti tulevat esiin. Esimerkiksi tämä Nato-päätös on semmoinen asia, johon olemme muun muassa puolustusvaliokunnassa ottaneet mietinnössä kantaa, miten tiedustelutietoon ja sen käsittelyyn täytyy suhtautua. Olennainen kysymys on se, kuka omistaa tiedon, ja Suomessa suomalaisilla viranomaisilla on oikeus tähän tietoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

17.30 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä hyvästä keskustelusta.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Ensinnä täytyy todeta se, että kun nämä tiedustelulait tulivat voimaan 2019, niin voi varmaan sanoa, että aika lailla kreivin aikaan ne saatiin meillä voimaan, ja se on erinomaisen hyvä asia. Kun katsotaan tilannetta nyt kuusi vuotta myöhemmin, niin olisipahan aika kurja asia, jos ei niitä olisi voimassa. Mutta tietysti sitten samaan aikaan on sanottava, että tämä kuusi vuotta on ollut hyvin pitkä aika meidän turvallisuusympäristössämme, ja sitä suuremmalla syyllä on tietenkin syytä arvioida hiukan laajemminkin tätä meidän tiedustelulakia, ja näinpä on, että tämä palomuurisääntelyn korjaaminen, joka siis viime kaudella tuli hyvin ilmi — ja jos jotakuta kiinnostaa, niin tämä tiedustelulainsäädännön selontekohan asiantuntijalausuntoineen on erittäin mielenkiintoista luettavaa — on todella tämä ensimmäinen asia, mitä korjataan.

Mutta meillä on käynnissä hanke, jossa katsotaan myös hiukan laajemmin meidän tiedustelulainsäädäntöä, onko siellä jotakin sellaista, mitä meiltä uupuu peilaten tähän nykyiseen turvallisuusympäristöön, onko joitakin sellaisia toimivaltuuksia, joita pitää täsmentää tai lisätä, ja nyt tätä työtä tehdään myöskin ministeriössä. Tämä on erittäin tärkeä lainsäädäntö saada korjattua ja sitä kautta tiedon luovutusta parannettua myöskin meidän viranomaisille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetun lain, verotusmenettelystä annetun lain ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 30 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 25/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.32 Sisäministeri Mari Rantanen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on esitys viranomaisten tekemien pankkitiedustelujen sähköistämisestä ja keskittämisestä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia ja oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on keskittää saldo- ja tilitapahtumatietoja sekä arvopaperitietoja koskevat kyselyt yhteen järjestelmään. Keskitettynä järjestelmänä toimisi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmä, josta on nykyisin mahdollista saada tilin asiakkuutta koskevia tietoja. Järjestelmään muodostetaan uusi toiminnallisuus, jonka avulla

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

viranomaiset voivat tehdä kyselyjä kohdennetusti niihin tileihin, joiden yksityiskohtaisia tapahtumatietoja ne tarvitsevat tehtäviensä hoitamiseksi.

Viranomaisten nykyiset toimivaltasäännökset mahdollistavat laajan pääsyn tilitapahtumatietoihin. Sen sijaan käytännöt tietojen kyselyyn ovat suurelta osin manuaalisia ja sitä kautta teottomia. Nykytilanteessa viranomaiset tekevät viranomaistehtävässä tarvitsemiaan saldo- ja tilitapahtumatiedusteluja hyvin erilaisilla menettelytavoilla ja erilaisia käsittelytapoja noudattaen. Osa viranomaisista on rakentanut kahdenvälisiä rajapintoja tiedonluovuttajien kanssa, mutta osa pyytää tiedot esimerkiksi sähköpostin välityksellä.

Tietojen manuaalinen käsittely ei myöskään takaa hyvää tietosuojaa, eikä nykyisiä pankkitiedustelun käytäntöjä voi pitää yksilönsuojan, tietosuojan eikä rikoshyödyn jäljittämisen ja pois ottamisen kannalta hyvänä tai kestäväenä ratkaisuna. Nykyinen käytäntö, jossa tietopyynnöt eroavat muodoltaan ja menettelytavoiltaan sekä tietosuojan ja tietoturvan osalta toisistaan, aiheuttaa lisäksi epätietoisuutta ja päällekkäisiä kustannuksia sekä viranomaisissa että yksityisellä sektorilla.

Esityksen mukaisten tietojen saaminen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä poistaisi tarpeen rakentaa ja ylläpitää useita erilaisia rajapintoja viranomaisten ja tiedonluovuttajien välillä. Viranomaisten toiminnan digitalisointi ja toiminnan resurssien tarkoituksenmukainen kohdentaminen puoltavatkin sitä, että tilitapahtumatiedot olisi mahdollista saada yhden keskitetyn järjestelmän kautta.

Esityksellä ei muodosteta uusia toimivaltuuksia, vaan käyttöoikeus järjestelmän kautta tehtäville kyselyille perustuu viranomaisten olemassa oleviin tiedonsaantioikeuksiin. Esitys muuttaa ainoastaan tiedon luovuttamistapaa, jolla viranomaiset saavat tarvitsemiaan tietoja. Keskittämällä kaikki viranomaisen saldo- ja tilitapahtuma- ja arvopaperitietoja koskevat kyselyt yhteen ja samaan järjestelmään yhdenmukaistetaan tilitapahtumatietoja koskeva käsittelysääntely ja varmistetaan tietoturvasempi tapa käsitellä viranomaistehtävässä tarvittavia henkilötietoja. Muutoksen myötä tilitapahtumatiedot tuodaan viranomaisten saataville tarkan laillisuusvalvonnan mahdollistavan, tietosuojan kannalta koherentin teknisen työkalun avulla sen sijaan, että kukin viranomainen ratkaisee menettelytapoja ja tietosuojaa koskevat kysymykset omista lähtökohdistaan käsin.

Viranomaisten tarpeet saldo- ja tilitapahtumatietojen saamiseksi liittyvät esimerkiksi rikosten torjuntaan liittyviin tehtäviin, rahanpesun estämiseen ja selvittämiseen, siviilitiedustelutehtäviin, sotilastiedusteluun, ulosoton toimeenpanoon ja verotukseen liittyviin tehtäviin. Tilitapahtumatiedot tarjoavat ratkaisevan tärkeitä tietoja edellä mainittujen tehtävien hoitamiseen. Tilitapahtumat ovat erityisesti rikosepäilyä koskevan näytön ja todistelun kannalta oleellisia kohdennettaessa rikosvastuuta ja etsittäessä osallisia epäiltyyn rikokseen tai selvitettäessä henkilön yleistä varallisuutta, tuloja ja menoja. Niiden nopea saaminen on ensiarvoisen tärkeää viranomaistehtävissä.

Hallituksen tavoitteena on vahvistaa rikostorjuntaa, estää rahanpesua ja tehostaa erityisesti rahanpesuun liittyvää rikoshyödyn takaisinsaamista sekä torjua harmaata taloutta. Esitys tukee edellä mainittuja tavoitteita erityisesti siten, että tietoa luovuttavan luotto- ja maksulaitoksen tulee toimittaa viranomaisten pyytämät tiedot viipymättä mutta viimeistään seuraavan pankkipäivän kuluessa.

Erityisesti rahanpesun estämistä ja rikostutkintaa vaikeuttaa nykytilanteessa se, että luotto- ja maksulaitokset toimittavat viranomaisille tilitapahtumatietoja eri muodoissa, jotka eivät välttämättä ole valmiita analysoitavaksi. Useimpien vakavia rikoksia koskevien

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

tutkintojen rajat ylittävä luonne ja erilaiset muodot, joita tilitapahtumatietojen toimittamiseen käytetään, ja niistä johtuvat vaikeudet tietojen käsittelyssä vaikeuttavat myös toimivaltaisten viranomaisten välistä tietojenvaihtoa ja rajat ylittävien rikostutkintojen kehittämistä. Kun vastaukset tilitapahtumakyselyihin saadaan yhdenmukaisessa analysoitavassa muodossa, niitä pystytään hyödyntämään tehokkaammin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ja niiden esirikosten torjunnassa sekä rikoshyödyn jäljittämisen ja pois ottamisen, jotka ovat olennainen osa rikosvastuun toteutumista. Tilitapahtumatietojen toimittaminen esityksen mukaisessa määritellyssä muodossa parantaa myös siten tätä kautta rikostutkinnan suorittamista.

Arvoisa puhemies! Lakien on tarkoitus tulla pääosin voimaan viimeistään tämän vuoden lopussa, mutta saldo- ja tilitapahtumatietojen kyselyoikeus järjestelmän kautta olisi mahdollista saada kesäkuussa 2026. Koska kyseessä on muutos, joka vaatii tietoa luovuttavilta luotto- ja maksulaitoksilta järjestelmämuutoksia, tilitapahtumatietojen ajallisen keston toimittamisvelvollisuuteen tulisi siirtymäaika.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 10/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 10/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.39 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ulkomaalaislakiin on kuluvalle vaalikaudella tehty useita muutoksia, joilla on otettu hallitusohjelman mukaisesti käyttöön EU:n määritelmä-, menettely- ja paluudirektiivien mahdollistamia tiukennuksia. Käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan muutoksia muun muassa turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan tarkastamista, kansainvälistä suojelua saaville myönnettäviä matkustusasiakirjoja ja karkottamispäätösten täytäntöönpanoa koskevaan ulkomaalaislain sääntelyyn.

Ehdotetuilla muutoksilla pyritään tehostamaan kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusmenettelyä ja kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamista. Tavoitteena on myös osaltaan estää turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä. Lisäksi alkuperämaahan matkustamisen vaikutusta suojeluaseman lakkauttamiseen selkeytetään. Hallintovaliokunta pitää esityksen tavoitteita kannatettavina.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Hallintovaliokunta on useissa yhteyksissä korostanut tehokkaan palautusjärjestelmän merkitystä muuttoliikkeen hallinnassa. Valiokunta pitää turvapaikkajärjestelmän toimivuuden ja myös sen uskottavuuden kannalta erittäin tärkeänä, että kansainvälistä suojelua koskevien päätösten yhteydessä tehtävien karkottamis- ja käännyttämispäätösten täytäntöönpanoon sovelletaan jatkossa samaa menettelyä, mikä mahdollistaa etenkin uusintahakemusten yhteydessä nykyistä nopeamman täytäntöönpanon.

Valiokunta pitää perusteltuna, että turvapaikkaprosessin painopistettä siirretään hallitusohjelman mukaisesti nykyistä vahvemmin turvapaikkapuhutteluun. Valiokunta toteaa, että ehdotettu sääntely mahdollistaa joustavuuden turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan tarkastamisessa. Pöytäkirja voidaan jatkossa jättää joissain tilanteissa kokonaan tarkastamatta puhuttelutilaisuudessa. Näin voidaan saadun selvityksen mukaan menetellä esimerkiksi silloin, jos jo puhuttelussa on selvää, että hakijalle tullaan myöntämään turvapaikka. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on noudattaa jatkossa pääsääntöisesti menettelyä, jossa hakijan kanssa käydään puhuttelun päätteeksi läpi ne osat pöytäkirjasta, joilla voidaan katsoa olevan merkitystä turvapaikkapäätöksen kannalta. Pöytäkirja tarkistetaan näissä tilanteissa vain olennaisin osin, mikä mahdollistaa Maahanmuuttoviraston puhutteluajan nykyistä paremman allokoinnin.

Arvoisa puhemies! Pöytäkirja voidaan myös nykyiseen tapaan käydä hakijan kanssa kokonaan sanasta sanaan läpi puhuttelun lopuksi. Näin on tarkoitus saadun selvityksen mukaan menetellä etenkin alaikäisten ja haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden puhutteluissa sekä nopeutetussa menettelyssä tutkittavien hakemusten osalta. Valiokunta katsoo, että Maahanmuuttovirastolla on kansainvälisen suojelun määrittävänä viranomaisena asiantuntemusta arvioida, milloin turvapaikkaperusteita on selvitetty päätösten tekemisen kannalta riittävästi, ja riittävä osaaminen valita, mitä sääntelyn mahdollistamaa menettelyä pöytäkirjan tarkastamisessa kussakin tilanteessa jatkossa käytetään. Ehdotetun lainsäädännön vaikutuksia prosessin sujuvuuteen, hakijoiden oikeusturvaan ja hallintotuomioistuinten työmäärään on kuitenkin syytä seurata.

Karkottamispäätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi niin, että karkottamispäätökset voidaan tietyissä kansainvälisen suojelun hakemiseen liittyvissä tilanteissa panna täytäntöön nykyistä nopeammin. Tarkoituksena on, että sääntely on yhdenmukaista käännyttämispäätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevan sääntelyn kanssa. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että maastapoistamispäätösten täytäntöönpanoa koskevaa sääntelyä selkeytetään. Valiokunta toteaa myös, ettei EU-lainsäädännössä ole palautuspäätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden näkökulmasta merkitystä sillä, onko kyse käännyttämisestä vai karkottamisesta. Myöskään kansallisessa lainsäädännössä ei ole syytä säännellä näitä tilanteita perusteettomasti eri tavoin.

Valiokunta toteaa, että uusintahakemustilanteissa ei muutoksen jälkeen tarvitse tehdä jokaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen yhteydessä uutta maastapoistamispäätöstä, vaan myöhempään perusteettomiin hakemuksiin tehdyt päätökset voidaan panna täytäntöön aiemman lainvoimaisen maastapoistamispäätöksen nojalla. Päätöksen täytäntöönpanoa näissä tilanteissa ei ole enää mahdollista lykätä tekemällä valitus. Perusteettomat uusintahakemukset eivät enää jatkossa keskeytä käynnissä olevaa maasta poistamista.

Hallintovaliokunta pitää myös muita esityksessä ehdotettuja ulkomaalaislain muutoksia kannatettavina.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintöön jätettiin kaksi vastalauseita. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

17.44 **Paula Werning sd:** Arvoisa puhemies! Käsitlemme nyt hallituksen esitystä ulkomaalaislain muuttamisesta, jossa muun muassa esitetään, että Maahanmuuttoviraston ei enää tarvitsisi tarkistaa turvapaikkapuhuttelupöytäkirjaa puhuttelun päätteeksi. Tämä on herättänyt laajaa ja aiheellista huolta. Hallituksen esityksessä kyllä tunnustetaan, että turvapaikkapuhuttelu on ehkä koko suojeluprosessin tärkein vaihe. Silti esitys ehdottaa luopumista nykyisestä käytännöstä, jossa puhuttelussa laadittu pöytäkirja käydään heti läpi hakijan kanssa. Käytännössä tämä on ollut keskeinen osa oikeusturvaa, mahdollisuus varmistaa, että puhuttelussa kirjatut asiat vastaavat hakijan kertomusta, tulkki on ymmärtänyt oikein ja virheet voidaan korjata heti.

Asiantuntijakuulemisessa tätä esitettyä muutosta on kritisoitu laajasti ja painokkaasti muun muassa oikeusministeriön, Helsingin hallinto-oikeuden ja Suomen Asianajajaliiton taholta. On arvioitu, että pöytäkirjan tarkastuksen poistaminen siirtäisi käytännössä vastuuta viranomaiselta oikeusavustajille, kasvattaisi kustannuksia oikeusministeriön hallinnonalalla ja ennen kaikkea heikentäisi hakijan oikeusturvaa. Tämä ei ole vain teoreettinen riski. Jos pöytäkirjaa ei tarkasteta heti, virheet ja väärinymmärrykset voivat tulla esiin vasta valitusvaiheessa, jolloin niiden korjaaminen on monimutkaisempaa, hitaampaa ja myös kalliimpaa. Tämä taas heikentää koko prosessin laatua ja pidentää käsittelyaikoja, täysin päinvastoin kuin on hallituksen tavoite nopeuttaa ja tehostaa prosessia.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit pidämme tärkeänä, että turvapaikkapuhuttelupöytäkirjaa ei tarvitse tarkistaa mekaanisesti aina kokonaisuudessaan. Sen sijaan esitämme, että Maahanmuuttovirastolle annetaan harkintavaltaa tarkastaa pöytäkirja vain niiltä osin kuin sillä on merkitystä päätöksen kannalta. Tämä mahdollistaisi sujuvamman prosessin esimerkiksi silloin, kun hakemuksen lopputulos on ilmeinen tai kun hakijan asema ei edellytä erityistä huolellisuutta. Heikommassa asemassa olevien kohdalla, kuten alaikäisten lasten, pöytäkirja voitaisiin jatkossakin tarkistaa kokonaisuudessaan.

Lisäksi ehdotamme, että mikäli pöytäkirjaa ei tulkita kokonaan heti puhuttelun jälkeen, hakijalle toimitetaan pöytäkirjan jäljennös ja annetaan mahdollisuus toimittaa korjauksia ja lisäyksiä määräajassa, esimerkiksi kahden viikon kuluessa. Näin turvataan edelleen oikeus vaikuttaa omassa asiakirjassaan kirjattuun sisältöön.

Arvoisa puhemies! Näin ollen esitän, että lakimuutos hyväksytään muutoin mietinnön mukaisena, mutta 97 a §:n 4 momentti muutetaan seuraavasti. Teen seuraavan pykälämuutosehdotuksen, joka kuuluu näin:

”Turvapaikkapuhuttelusta laaditaan pöytäkirja. Puhuttelun päätyttyä pöytäkirja tulkitaan hakijalle sellaisten seikkojen osalta, jotka ilmeisesti voivat vaikuttaa turvapaikkapäätökseen, tai kokonaisuudessaan, mikäli se on tarpeen olennaisten väärinymmärrysten ehkäisemiseksi tai hakijan erityisen haavoittuvan aseman vuoksi. Hakijalle ilmoitetaan mahdollisuudesta tehdä pöytäkirjaan välittömästi korjauksia tai lisäyksiä. Mikäli pöytäkirjaa ei tulkita puhuttelun päätyttyä turvapaikanhakijalle kokonaisuudessaan, hakija saa puhuttelun jälkeen pöytäkirjasta jäljennöksen heti tai mahdollisimman pian puhuttelun jälkeen ja hänelle annetaan kahden viikon määräaika toimittaa pöytäkirjaan muita lisäyksiä tai korjauksia. Määräaika voi olla pidempi, jos asian laatu sitä vaatii.”

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämä pykälämuutosehdotus vastaa asiantuntijoiden esiin nostamiin huoliin, huomioi oikeusturvan, mahdollistaa hallinnollisen tehokkuuden ja auttaa vähentämään virheitä ja valituksia myöhemmässä vaiheessa. Esitän, että eduskunta hyväksyy tämän pykälämuutosehdotuksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.49 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Esityksellä pyritään tehostamaan kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusmenettelyä ja kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamista, estämään turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä, ja lisäksi alkuperämaahan matkustamisen vaikutusta suojeluaseman lakkauttamiseen selkeytetään.

Tällä esityksellä hallitus vie jälleen eteenpäin maahanmuuttopolitiikan kiristyksiä, jotka ovat linjassa hallitusohjelman ja perussuomalaisen tavoitteiden kanssa. Kyse ei ole kosmeettisista muutoksista. Kyse on järjestelmän väärinkäytön estämisestä, palautusten tehostamisesta ja hallinnon resurssien järkevämmästä käytöstä. Perussuomalaiset ja hallitus ovat tehneet kuluvalle vaalikaudella ulkomaalaislakiin jo useita tärkeitä muutoksia, joilla on otettu hallitusohjelman mukaisesti käyttöön EU:n määritelmä-, menettely- ja paluudirektiivien mahdollistamia tiukennuksia. Tämä on muuttanut maahanmuuttopolitiikkaa kestävämmälle pohjalle. Suomalainen yhteiskunta on tunnettu oikeudenmukaisuudesta mutta myös siitä, että sääntöjä noudatetaan. Tämä lakiesitys on osa hallituksen määrätietoista linjaa palauttaa uskottavuus turvapaikkajärjestelmään ja lopettaa sen järjestelmällinen hyväksikäyttö. Me perussuomalaiset olemme ajaneet tätä esitystä ja tulemme jatkossakin ajamaan vastaavia uudistuksia, jotka palauttavat maahanmuuttopolitiikan järjen äärelle. Me teemme, muut selittelevät ja peittelevät tosiasioita maahanmuutosta.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä tulee loppu turvapaikkajärjestelmän hyväksikäytölle. Uusintahakemuksilla ei enää voi venyttää laittomasti oleskelua maassa. Kielteisen päätöksen saanut poistuu maasta. Turvapaikkajärjestelmä ei voi olla laittoman maassa oleskelun vaihtoehto. Puhuttelupöytäkirjojen tarkastus tulee joustavammaksi, jolloin resursseja vapautuu olennaiseen ja oikeusturva säilyy. Tämä vähentää hallinnollista työtä ja kustannuksia. Jos jo puhuttelussa käy selväksi, että turvapaikka myönnetään tai evätään, ei tällöin ole järkeä käyttää resursseja byrokraattisiin muodollisuuksiin. Nyt mennään siis asia edellä. Nopeat ja vaikuttavat karkotukset tulevat mahdollisiksi. Tällä muutoksella katkaistaan hyväksi havaittu tapa viivyttää poistamista uusintahakemuksin. Turva-aseman lakkautusta selkeytetään. Jos voi matkustaa takaisin kotimaahan, ei lähtökohtaisesti tarvitse suojelua. Ei ole loogista myöntää suojelua henkilölle, joka lomailee vainoa aiheuttavassa maassa.

Perussuomalaiset ja hallitus lunastavat lupauksensa. Tämä esitys on jatkoa useille kiristyksille tällä vaalikaudella. Me emme vain puhu vastuullisemmasta maahanmuuttopolitiikasta, me toteutamme sen askel kerrallaan. Uusintahakemuskierte on nyt katkaistu. Turvapaikka ei ole ikiliikkuja. Kielteinen päätös tarkoittaa lähtöä. Tämän lain tarkoitus ei ole heikentää oikeusturvaa, vaan se nimenomaan torjuu väärinkäytöksiä. Pöytäkirjat jäävät edelleen hakijalle tarkistettavaksi, ja ääni- ja videotallenteet säilyvät. Tässä siis puretaan byrokratiaa, ei oikeuksia. Myöskään Ruotsissa tai Norjassa pöytäkirjaa ei tarkisteta puhuttelun päätteeksi.

Tämä esitys on erittäin kannatettava.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

17.53 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on pääsääntöisesti hyvä ja kannatettava. Pidän myös tämän hallituksen esityksen tavoitetta turvapaikkahakemusten käsittelyn nopeuttamisesta ja tehostamisesta kannatettavana, mutta kuten edustaja Werning äsken puheenvuorossaan kuvasi, tätä ei minun eikä meidän ryhmämme mielestä tule tehdä tavalla, joka heikentää prosessin kokonaislaatua tai hakijan oikeusturvaa tai kasvattaa kustannuksia muualla julkisessa hallinnossa. Turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan tarkastamista koskeva hallituksen esityksen muutos ei siten ole kannatettava.

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa muun muassa oikeusministeriö, Helsingin hallinto-oikeus ja Suomen Asianajajaliitto ovat kritisoineet voimakkaasti tätä muutosta, ja niin kritisoimme myös me SDP:n ryhmässä. Eli kannatan edustaja Werningin tekemää muutosesitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.54 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä koskien ulkomaalaislain muutoksia on ynnätty yhteen useita eri ulkomaalaislain muutoksia. Ensimmäinen niistä koskee turvapaikkaprosessia eli turvapaikkapuhuttelua, siitä tehtävää pöytäkirjaa ja sen tarkastamista turvapaikanhakijalle. Absurdeimmillaan tämä on tarkoittanut, että suomalaiset viranomaiset ovat joutuneet sanasta sanaan selostamaan, lukemaan, tulkkaamaan läpi jokaisen pöytäkirjan turvapaikanhakijalle itselleen, vaikka se ei ole ollut tarkoituksenmukaista. Tältä osin turvapaikkaprosessia joustavoitetaan ja siten haetaan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tähän turvapaikkajärjestelmään ja -prosessiin.

Toisena keskeisenä muutoksena on karkotusten toimeenpano. Eli kun Suomessa tehdään karkotuspäätöksiä ja toisaalta käännytyspäätöksiä — tosiasiaa molemmissa on kyse siis maasta poistamisesta — niin valitettavasti tämä meidän tapamme Suomessa jaotella nämä maastapoistamispäätökset käännytyksiksi ja karkotuksiksi on johtanut tilanteeseen, jossa pystytään hyväksikäyttämään tätä järjestelmää jälleen kerran, esimerkiksi jo maastapoistamispäätöksen saatuaan, hakemalla uusintahakemuksen kautta uudelleen turvapaikkaa. Siten esimerkiksi karkottamispäätöstä on pystytty lykkäämään hakemalla uudelleen turvapaikkaa kerta toisensa jälkeen. Tällä muutoksella pyritään tämäkin porsaanreikä tukkimaan, joka on pitkälti meidän itse itsellemme aiheuttama ongelma, koska jaottelua karkottamisten ja käännyttämisten välillä ei olisi tarpeenmukaista tehdä meidän lainsäädännössämme. Monissa maissa tällaista erottelua ei tehdäkään, vaan kyseessä on aina maasta poistaminen.

Kolmantena keskeisenä seikkana — erityisesti tällaisena osin käytännönläheisenä, mutta myös symbolisesti tärkeänä eleenä ja lakimuutoksena — on se, että jos esimerkiksi somalialainen on Somaliaa paossa Suomessa, hakee meiltä suomalaisilta turvaa kotimaastaan Somaliasta, niin on hieman absurdia ja suomalaisia kohtaan epäoikeudenmukaista, että tämä ihminen voi kuitenkin perheineen lomailla Somaliassa, josta he turvaa hakevat Suomessa. Tämä ei käy minun järkeeni, tämä ei ole käynyt monien suomalaisten järkeen, ja nyt Suomen hallitus muuttaa lainsäädäntöä ja selkeyttää sitä selvästi siten, että jatkossa, jos suojelua saanut ihminen turvautuu oman kotimaansa

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

suojelukseen — esimerkiksi Somaliaa paossa ollut somalialainen lähtee lomareissulle Somaliaan — katsotaan, että hän ei ole enää turvan tarpeessa. Silloin häntä voidaan myös Suomen osalta sanktioida.

Kolme aivan keskeistä muutosta, joita tehdään tämän saman ulkomaalaislain muutoksen yhteydessä, ja kaikki ehdottoman hyviä suomalaiselle maahanmuuttopolitiikalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.57 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on todellakin monia hyviä puolia, ja keskustan osalta tätä esitystä tuemme.

Tässähän, niin kuin nyt jo edellä hyvin kuultiin, turvapaikkapuhuttelun prosessia pyritään tehostamaan. Se on ollut hyvin raskas prosessi, ja mielestäni nämä nyt tehtävät muutokset eivät kyllä kenenkään oikeusturvaa vaaranna. Toivon, että tulevaisuudessa näitä turvapaikkaprosesseja ja ylipäätänsä oleskelulupaprosesseja ja muitakin voitaisiin teknologialla nopeuttaa merkittävästi esimerkiksi tekoälyä hyödyntämällä. Mielestäni tästä tulisi avata suomalaisessa yhteiskunnassa ihan avoin keskustelu, niin kuin tietysti koskien kaikkea muutakin julkisen hallinnon päätöksentekoa, ja tietenkin niin, että oikeusturvanäkökohdat siinä otetaan huomioon ja pystytään hoitamaan.

Mitä tulee sitten näihin muihin esityksiin, niin olen siinä edellisten puhujien kanssa samalla linjalla, että nämä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maasta poistamiset ja niiden tehostaminen ovat kyllä aivan keskeinen asia. Tämä on demoralisoinut meidän turvapaikkajärjestelmäämme ja myöskin sitonut todella paljon viranomaisten resursseja. Meillä on satoja poliiseja, jotka hoitavat näitä ulkomaalaisasioita, ja yhden karkotettavan henkilön poistaminen sitoo todella monen poliisin työajan jopa useiksi päiviksi, ja tämä on mielestäni todella kohtuutonta. Ei ole tämän turvapaikkajärjestelmän alkuperäinen tarkoitus ollenkaan, että tällä tavalla sitten työllistetään tilanteessa, jossa turvapaikkaa ei oikeasti tarvitse, kun Suomeen sitä ei ole myönnetty.

No, sitten vielä tämä asia: olen kyllä täysin samaa mieltä siitä, että jos on hakenut turvapaikkaa maan epävarmoihin tai vaarallisiin oloihin vedoten ja sitten käy lomamatkalla kyseisessä maassa, niin mielestäni se kyllä kertoo sen, että silloin ei ole turvapaikan tarpeessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.00 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Maahanmuuttopolitiikka menee perussuomalaisen ansiosta tällä kaudella merkittävästi paljon parempaan suuntaan. Käsittelyssä olevalla ulkomaalaislain muutoksella tehostetaan kansainvälisen suojelun prosesseja ja yksinkertaistetaan hakemusmenettelyjä, nopeutetaan karkottamispäätösten toimeenpanoa ja estetään suojelun saaneiden henkilöiden lomamatkat kotimaahansa.

Arvoisa puhemies! Maalaisjärjelläkin ajateltuna on käsittämätöntä, että ihminen, joka pakenee maasta vainoa ja tarvitsee turvaa toisaalla, voisi yhtäkkiä käydä lomailemassa kotimaassaan, josta on sitä vainoa paennut. Tällöin on katsottava, ettei henkilö todellisuudessa tarvitse enää turvapaikkaa ja suojelua, vaan hän käyttää asemaansa väärin. Nyt tähän epäkohtaan tulee muutos, kiitos hallituksen. Tämäkin muutos on osa hallituksen tekemää hallittua maahanmuuttopolitiikkaa, joka edistää maamme sisäistä turvallisuutta.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Esitys vie maahanmuuttopolitiikkaa oikeaan suuntaan, ja tämä on kannatettava esitys. —
Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.01 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Myös minä haluan kiittää tätä lakia siitä, että se tuo meidän maahanmuuttopolitiikkaa oikeudenmukaisempaan suuntaan. Nykyisellään tosiaan on niin, että turvapaikkapuhuttelu saattaa kestää koko päivän, ja sitten siinä päivän päätteeksi luetaan tulkin avustuksella sanasta sanaan koko pöytäkirja, joka on saatu aikaiseksi, ja jokainen ymmärtää, että se ei välttämättä ole mitenkään tarkoituksenmukaista aina. Siksi on hyvä, että tähän tulee viranomaisharkintaa.

Se, että on pelkoja siitä, että sitä ei käydä läpi riittävältä osin tai sitä ei ole mahdollista korjata, on mielestäni väärin, koska nykyiselläänkin sitä voi korjata jälkikäteen: vaikka se luetaan sanasta sanaan, sitä ei ole estetty, ja mikäli jälkikäteen ilmenee, että siellä on merkittäviä puutteita, niin monesti koko prosessi joudutaan aloittamaan alusta, ja varmasti yksikään viranomainen ei sitä halua. Siksi haluaisin uskoa ja luottaa siihen, että niillä turvapaikkapuhuttelijoilla on paras tietämys siitä, mitä on järkevää missäkin tilanteessa tehdä, ja tämä laki mahdollistaa sen harkinnan tekemisen jatkossa, ja siitä tässä tämän turvapaikkapuhuttelun osalta on päällimmäisenä kysymys.

Sitten toinen seikka, mikä liittyy tähän matkustamiseen siihen maahan, josta turvaan on hakeutunut: On aivan selvää ja ollut pitkään selvää, että ei voi hakea turvaa, jos on valmis lähtemään lomamatkalle siihen maahan, jota vastaan sitä turvaa hakee. Tämä on ollut epäkohta, joka on tässä maassa aidosti turvaa tarvitsevienkin osalta ollut huono ja ikään kuin leimannut kaikkia, myöskin niitä, jotka aivan aiheellisesti tähän maahan ovat tulleet hakemaan turvaa, ja siksi on hyvä, että tämä korjataan.

Mutta kaikkein tärkein asia tässä on tämä palauttamisen tehostaminen. Tästä viranomaiset ovat sanoneet, että tämä on se suurin este, joka estää tehokkaan palauttamisen. Nykyisellään on ollut niin, että viranomaiset valmistelevat palauttamista pitkään, ja siinä kohtaa, kun lentokentälle mennään saatettuna, niin ilmoitetaan, että ”haen jälleen uutta turvapaikkaa”, jolloin prosessi keskeytyy ja alkaa alusta. Ihan konkreettisesti kerron, mitä se käytännössä tarkoittaa. Nykyisellään se tarkoittaa sitä, että jokainen käsittely siitä uudesta turvapaikkapäätöksestä on erikseen noin seitsemän kahdeksan kuukautta. Jatkossa tapahtuu niin, että sen ensimmäisen kerran jälkeen, kun siitä on tullut lainvoimainen päätös ja lähdetään sinne lentokentälle toisen kerran ja ilmoitetaan, että hakee turvapaikkaa, kestää noin kuusi—kahdeksan viikkoa maksimissaan, että voidaan panna toimeen se aikaisempi päätös, ja silloin sitä ei voi enää kentällä muuttaa vaan siihen koneeseen myöskin nouseaan. Eli tämä on se konkreettinen ero tähän nykytilanteeseen, ja jokainen ymmärtää, että siinä on merkittävä muutos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.03 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehtinen hyvin kuvasi aivan konkreettisella tasolla, millaisesta muutoksesta on kyse, siis puhutaan kuukausien erosta siitä aiemmasta järjestelmästä tähän uudistuvaan järjestelmään, jossa kyllä edelleen on tiettyjä puutteita, siis siinä, että todella siellä lentokentällä ja lentokoneessa voi edelleen jättää uusintahakemuksen kerta toisensa jälkeen. Tämä on ihan koko EU:n laajuinen

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

ongelma ja ylipäätään länsimaiden ongelma suhtautumisessa turvapaikkajärjestelmään, jossa useiden ja useiden, parhaimmillaan tusinan turvapaikkahakemuksen ja turvapaikkakäsittelyn ja jopa tusinan kielteisen päätöksen jälkeenkin ihminen voi jättää vielä uusia turvapaikkahakemuksia, vaikka on täysin selvää, että se johtaa hylkävään, kielteiseen päätökseen. Siitä huolimatta oikeus hakea turvapaikkaa on käytännössä rajoittamaton, siis siitä huolimatta, että tusinan hylsyä on jo saanut. Tämä on sellainen iso ongelma, mitä pitäisi alkaa käsittelemään eurooppalaisellakin tasolla laajemmin, eli minkä takia me hirttäydymme näihin kansainvälisiin sopimuksiin ja niistä tehtyihin tulkintoihin näin voimakkaasti, että me emme pysty näkemään käytäntöä ja konkretiaa, vaan me ajattelemme näitä asioita pelkästään teoreettisina kysymyksinä, vaikka samanaikaisesti esimerkiksi se on ihan käytännön ongelma, jos meille saapuu, kuten on viime vuosina saapunut, keskimäärin miljoona turvapaikanhakijaa Euroopan unionin maihin. Jokaisen hakemuksia käsitellään parhaimmillaan sitten se kymmenenkin kertaa, ja sitten ollaan sormi suussa, kun viimeinen kielteinen päätös on tehty, mutta siitä huolimatta palautuksia, karkotuksia, käännytyksiä ei saada sujumaan.

Kuten tässä edellä kävi ilmi, nämä ulkomaalaisasiat työllistävät poliisia hyvin paljon. Paitsi että poliisi vastaa siitä yleisestä turvallisuudesta ja järjestyksestä yhteiskunnassa, he vastaavat myös rikosten torjunnasta, ehkäisystä mutta myös nimenomaan näistä ulkomaalaisten maasta poistamisista ihan konkreettisella käytännön tasolla, kun näitä ihmisiä koetetaan saada haaviin — pahimmillaan tietyissä tapauksissa heitä laitetaan säilöön juuri siksi, että pystytään takaamaan käännyttämisprosessi tai karkottamisprosessi. Ja siitä huolimatta, kun on sidottu useiden, useiden poliisien työpanos saman henkilön taluttamiseen sinne lentokoneeseen asti ja sen takaamiseen, että maasta poistaminen saadaan vihdoin täytäntöön, siinäkin kohtaa heidän työpanoksensa mitätöityy, kun turvapaikkahakemus jätetään ties monennenko kerran.

Nämä ovat niitä epäkohtia, joita askel askeleelta meidän pitää yhteiskunnassa purkaa, ja tämä lakimuutos on ensimmäinen osa sitä ketjua, josta toivon, että se hiljalleen alkaa paitsi Suomessa myös Euroopassa vetämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.06 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vielä sanoa muutaman sanan siitä, että erityisen vaikeata tässä lainsäädännössä on monesti tämä termien ymmärtäminen, mitä tarkoittaa käännyttäminen, mitä tarkoittaa karkottaminen. Kehottaisinkin kaikkia kyllä lukemaan hallintovaliokunnan mietinnön tästä asiasta, koska siellä nämä termistöt on varsin hyvin avattu, ja ihan tarkoituksenmukaisesti.

Nyt kun jatkossa sekä karkottaminen että käännyttäminen maasta poistamisen osalta tarkoittavat samaa asiaa, niin haluan vielä korjata äskeisen kertomani: Eli nykyisellään kun tilanne on se, että se uusintakäsittely kestää seitsemän kahdeksan kuukautta, niin jatkossa sen maasta poistamisen kestäminen lainvoimaisen päätöksen pohjalta ei ole kuusi—kahdeksan viikkoa — tarkistin muistiinpanoistani — vaan se on kaksi viikkoa. Eli nykyisen seitsemän kahdeksan kuukauden sijasta kahden viikon päästä maasta pitää lähteä, ja vaikka sen uusintahakemuksen jättää, niin se ei estä maasta poistamista, vaan se käsitellään sitten myöhemmin sen poistamisen jälkeen. Eli tässä se konkreettinen ero on, mutta halusin vielä korjata tämän oman virheeni viikkojen määrästä.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 212/2024 vp
Toimenpidealoite TPA 2/2023 vp, 4, 47/2024 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 3/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 3/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Koponen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.08 **Ari Koponen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys sisältää kolme perusopetuslain muuttamiseen liittyvää asiakokonaisuutta eli puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käytön rajoittamisen koulupäivän aikana, liikunnallisen elämäntavan edistämisen esi- ja perusopetuksessa sekä aluehallintoviraston valvontatoimivallan lisäämisen koulujen laillisuusvalvonnassa.

Keskityn esittelypuheenvuorossani erityisesti mobiililainsäätelyyn ja käyn kahden viimeksi mainitun asiakokonaisuuden vain lyhyesti läpi esittelypuheenvuoron lopussa.

Puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan perusopetuslakiin lisättäväksi säännös, jonka mukaan oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppituntien aikana, lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi opetuksen järjestäjän velvollisuudesta hyväksyä järjestyssäännöt, joilla tulee määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä oppituntien aikana sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa oppilaiden keskittymistä opetukseen ja koulun muuhun toimintaan sekä vahvistaa opetukseen osallistuvan oikeutta turvalliseen opiskelijaympäristöön.

Puhemies! Sivistysvaliokunta on kuullut laajasti asiantuntijoita, ja valiokunnalle esitetty tutkimustieto puoltaa vahvasti laitteiden käytön rajoittamista koskevaa sääntelyä. Erityisesti aivoterveysteen liittyvät näkökohdat ovat tämän lapsia ja nuoria koskevan lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä erityisen merkityksellisiä. Mobiililaitteiden runsaalla käytöllä on suuria vaikutuksia myös lasten ja nuorten mielenterveyteen. Liiallinen ärsyketulva voi johtaa ylikuormitukseen, jonka seurauksena ilmenee stressiä ja uupumista. Osa nuorista pystyy säätelemään älylaitteiden käyttöä, mutta lieveilmiöt, kuten levottomuus, unihäiriöt, väsymys ja keskittymisongelmat, ovat asiantuntijoiden mukaan huolestuttavan yleisiä. Tämä kaikki vaikuttaa puolestaan heikentävästi oppimiseen.

Puhemies! Valiokunta on tätä esitystä koskevan käsittelyn aikana kuullut Polvijärven koulun 9. luokan ja Helsingin Vuoniityn peruskoulun 8. luokan oppilaita. Valiokunta piti kuulemisia onnistuneina ja sai niistä arvokasta tietoa koulujen nykyisistä käytännöistä ja oppilaiden näkemyksistä mobiililaitteiden käytön rajoituksista. Valiokunnan mietintö sisältää tarkemman yhteydenvedon näistä kuulemisista.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Voimassa olevan perusopetuslain 3 a §:n mukaan perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Säännös perustuu YK:n lapsen oikeuksia koskevaan yleissopimukseen, jonka mukaan kaikessa viranomaistoiminnassa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu, mikä velvoittaa suojelemaan lapsia muun muassa väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä. Lapsen edun ensisijaisuus on perusopetuksen järjestämisen ja toteuttamisen läpileikkaava oikeusperiaate. Käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen osalta lapsen etu linkittyy erityisesti sivistyksellisten oikeuksien toteuttamiseen ja turvalliseen oppimisympäristöön.

Puhemies! Sivistysvaliokunta on pitänyt tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena, että lakiin lisätään säännökset mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta oppituntien aikana ja että käytöstä muulloin kuin oppitunneilla, mikä kattaa muun muassa välitunnin, ruokailun ja siirtymiset paikasta toiseen, määrätään oppilaitosten järjestyssäännöissä. Opetushallitus päivittää parhaillaan aiemmin laadittua järjestyssääntöohjetta ja mobiililaitteopasta. Sivistysvaliokunta on todennut mietinnössään pitävänsä tärkeänä, että ohjeessa korostetaan mahdollisuutta määrätä käyttökielto myös koko koulupäivän ajaksi. Asiaa on hyvä tarkastella ikäsidonnoisesti.

Valiokunta pitää tärkeänä, että koulun opettajat ja muu henkilökunta sekä oppilaat ja heidän huoltajansa osallistetaan järjestyssääntöjen laatimiseen. Tällöin mobiililaitteiden käyttörajoitukset muun koulupäivän kuin oppituntien osalta sekä mobiililaitteiden säilyttämistä koskevat linjaukset voidaan määrittää koulukohtaisesti tarkoituksenmukaisimmaksi katsotulla tavalla. Järjestyssääntöjen laatimisen yhteydessä on myös hyvä antaa oppilaille, huoltajille ja opettajille tietoa mobiililaitteiden käytön hyödyistä ja haitoista.

Puhemies! Vielä muutama sana perustuslakivaliokunnan lausunnosta. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että sen mielestä ehdotetussa sääntelyssä ei ole kyse perusoikeuksia rajoittavasta tai niihin puuttuvasta sääntelystä, vaan ensisijaisesti kysymys on perustuslain 16 §:ssä turvattujen sivistyksellisten oikeuksien toteuttamisesta perustuslain 22 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotetussa sääntelyssä ei ole kyse perusoikeuksia rajoittavasta tai niihin puuttuvasta sääntelystä. Lisäksi valiokunnan mielestä on selvää, ettei perusoikeussuojaa edes nauti sellainen oppimistarkoitukseen tai terveydenhoitoon liittymätön mobiililaitteiden käyttö, joka häiritsee opetusta tai oppimista. Myöskään sääntely mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla ei muodostu ongelmalliseksi.

Lakiehdotuksen 29 §:n 4 momentin mukaan oppilas saa käyttää mobiililaitetta oppitunnilla lupaan perustuen oppimistarkoitukseen tai henkilökohtaiseen terveydenhoitoon. Voimassa olevan perusopetuslain 31 §:ssä puolestaan säädetään, että vammaisella ja muulla erityistä tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät erityiset apuvälineet. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että ehdotetun 29 §:n 4 momentin ja voimassa olevan perusopetuslain 31 §:n sääntelyn välinen suhde jää esityksen perusteella varsin epäselväksi. Tämän perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa 29 §:n 4 momentin täydentämistä siten, ettei synny epäselvyyttä mahdollisuudesta käyttää puhelinta tai mobiililaitetta 31 §:ssä tarkoitettuna apuvälineenä oppituntien aikana, kun terveydelliset tai toimintakykyyn liittyvät syyt, eli esimerkiksi diabetes tai kuulovamma, sitä vaativat.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Puhemies! Esitys ei poissulje digitaalisen osaamisen tärkeyttä, eikä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita oppilaiden digitaalisen osaamisen kehittämiseksi ole tarkoitus tässä yhteydessä muuttaa. On tärkeää, että lapset ja nuoret oppivat toimimaan vastuullisesti myös digiympäristössä ja että he oppivat taidot mobiililaitteiden turvalliseen ja hyvinvointia tukevaan käyttöön. Kuten jo puheenvuoron alussa totesin, nyt käsiteltävänä olevan lain tarkoituksena on parantaa oppilaiden keskittymistä opetukseen ja koulun muuhun toimintaan sekä vahvistaa opetukseen osallistuvan oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön.

Arvoisa puhemies! Lopuksi esittelen vielä lyhyesti kaksi muuta esityksen asiakokonaisuutta.

Ensimmäisenä aluehallintovirastojen toimivalta koulujen laillisuusvalvonnassa. Perusopetuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että aluehallintovirastot voivat jatkossa ottaa myös oma-aloitteisesti tutkittavaksi, onko perusopetuslaissa tarkoitettu opetus järjestetty lain mukaisesti. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset aluehallintovirastojen käytettävissä olevista sanktioista. Esityksen tavoitteena on parantaa oppilaiden oikeusturvaa ja vahvistaa oppilaiden oikeutta saada esiopetusta ja perusopetusta lainsäädännön tarkoittamalla tavalla.

Sivistysvaliokunta katsoo, ettei lasten oikeuksien toteutumisen tule olla pelkästään huoltajien osaamisen ja aktiivisuuden pohjautuvan kantelumenettelyn varassa, kuten nykyisin, ja ehdottaa aluehallintovirastojen valvontatoimivaltaa koskevan sääntelyn hyväksymistä muuttamattomana.

Puhemies! Sitten vielä liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Sivistysvaliokunnan saamassa asiantuntijalausunnossa on todettu, että väestön liian vähäinen liikkuminen on yksi keskeisistä suomalaisen yhteiskunnan haasteista ja että tutkimusten mukaan vain noin kolmannes lapsista ja nuorista liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Perusopetuslain opetuksen tavoitteita koskevaan 2 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan esi- ja perusopetuksen tulee edistää liikunnallista elämäntapaa. Ehdotetulla sääntelyllä halutaan vahvistaa liikunnan merkitystä esiopetuksessa ja koulujen toimintakulttuurissa ja kokonaisvaltaisena elämäntaitona.

Sivistysvaliokunta pitää erittäin kannatettavana, että liikunnallisen elämäntavan edistäminen lisätään osaksi perusopetuslaissa tarkoitettua opetuksen tavoitteita. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että Opetushallitus tulee konkretisoimaan liikunnallisen elämäntavan tavoitteen toteutumista esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Puhemies! Sivistysvaliokunnan mietintö sisältää yhden vastalauseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Garedeu. — Edustaja Garedeu, sen verran sanon tässä välissä, että otetaan teidän puheenvuoronne, ja kun tässä oli nyt useampia vastauspuheenvuoropyyntöjä, niin sen jälkeen sitten pieni debatti. — Olkaa hyvä.

18.17 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Tätä hetkeä on odotettu. Jo oli aikakin. Koulujen kännykkäkielto kirjataan nyt lakiin. Perussuomalaiset ovat vaatineet tätä jo pitkään. Tällä hallituskaudella sitä alettiin vihdoinkin valmistelemaan, ja ensi syksynä lakimuutos astuu viimein voimaan.

Uudet lakipykälät tuovat kouluille ja opettajille vahvemman selkänogan puuttua mobiililaitteiden käyttöön oppitunneilla. Tähän saakka rajoittaminen on ollut pelkästään

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

koulujen omien järjestyssääntöjen varassa. Onneksi jotkut fiksut koulut ovat jo puuttuneet kännyköiden käyttöön ennakoiden. Esimerkiksi Polvijärvellä alkoi viime syksynä kännykätön lukuvuosi. Jo syyskauden aikana välituntien kerrotaan vilkastuneen ja oppituntien työrauhan parantuneen.

Tämänkaltaisista kokeiluista on saatu paljon positiivisia tuloksia. Ne ovat osoittaneet, että puhelimen käytön laaja rajoittaminen kouluaikana on täsmälleen oikea toimenpide, ei pelkästään työrauhan vaan myös turvallisuuden näkökulmasta. Puhelimilla on nimittäin esimerkiksi salakuvattu muita oppilaita ja opettajia ja näitä kuvia ja videoita on julkaistu ilman lupaa.

Nyt toteutettavassa lakimuutoksessa puhelimen ja muun mobiililaitteen käyttö olisi pääsääntöisesti kielletty oppitunnilla. Se olisi sallittua vain oppimistarkoitukseen tai oppilaan terveydenhoitoon. Rehtorille ja opettajille tulee nyt oikeus ottaa laite haltuunsa, jos oppilas pitää sitä tunnilla esillä silloin, kun siihen ei ole annettu lupaa. Lisäksi koulujen tulee järjestyssääntöissään määrätä, miten puhelimia saa käyttää ja missä ne säilytetään koulupäivän aikana. Itse olen vahvasti sitä mieltä, että kännykät tulee pitää poissa lasten käsistä myös välitunneilla ja ruokailuissa, ei pelkästään oppitunneilla. Toivon, että koulut tulevat näin linjaamaankin.

Monissa muissa maissa varsinkin alakouluille on jo laajempia lakisäätteisiä kieltoja, esimerkiksi Ranskassa, Italiassa ja Kanadan Ontariossa. Myös Ruotsi aikoo tiukentaa lainsäädäntöään niin, että mobiililaitteet kiellettäisiin 1.—9.-luokkalaisilta myös välituntien aikana. Sivistysvaliokunnan mukaan Opetushallitus päivittää parhaillaan järjestyssääntöohjetta ja mobiililaitteopasta. Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että ohjeessa korostettaisiin mahdollisuutta määrittää kännykkäkielto koko koulupäivän ajaksi.

Lasten mobiililaitteiden käytön rajoittaminen on erittäin tärkeää, koska pelit ja sosiaalisen median sovellukset on suunniteltu sellaisiksi, että ne aiheuttavat riippuvuutta. Tekoälyasiantuntija Mikko Alasaarelan mukaan TikTok aiheuttaa samankaltaista riippuvuutta kuin uhkapelaaminen. Peleistä saatava välitön palkinto ja mielihyvä heikentävät lasten pitkäjänteisyyttä, mitä taas opiskelussa vaaditaan. Paljon ruutuaikaa päivässä on yhteydessä suppeampaan sanavarastoon ja lisääntyneisiin tarkkaavaisuuden häiriöihin. Lisäksi se vaikuttaa negatiivisesti vuorovaikutus- ja tunnetaitoihin sekä tylsyyden sietokykyyn.

Ruutuaika vähentää luonnollisesti liikkumista. Onkin tosi erinomaista, että tällä lakimuutoksella lisätään samalla myös liikunnallinen elämäntapa osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita.

Muiden haittojen lisäksi sosiaalinen media on toki jo itsessään erittäin vaarallinen ympäristö: Koulukiusaaminen on osittain siirtynyt verkkoon. Pahimmillaan teot ovat luokiteltavissa nöyryytysväkivallaksi, jonka hallitus on onneksi myös jo kirjannut rikoslakiin rangaistuksen koventamisperusteena. Valtaosa seksuaalisen hyväksikäytön ensikontakteista ja huumekaupasta tapahtuu sosiaalisen median alustoilla, esimerkiksi Snapchatissa ja Telegramissa.

Nuori ei ole ainoastaan riskissä joutua rikoksen uhriksi, vaan hän saattaa päätyä tai tulla värvätyksi tekemään rikoksia, esimerkiksi ostamaan tai myymään huumeita tai toteuttamaan väkivaltarikoksia. Myös ääriryhmät levittävät siellä propagandaansa.

Arvoisa puhemies! Rakkaus on rajoja. Tämä lakimuutos on ehdottomasti lastemme etu ja tärkeä toimi turvallisuuden, koulurauhan ja oppimisrauhan palauttamiseksi. Samalla

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

totean, että mobiililaitteiden kieltäminen oppituntien aikana on vasta ensimmäinen askel, joka täytyi saada kiireellisesti eteenpäin.

Sivistysvaliokunta on lisännyt mietintöönsä myös lausuman, joka edellyttää tämän kiellon sekä muiden maiden laajempien kieltojen vaikutusten seuraamista. Eilen päättyneessä kehysriihessä linjattiin, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee tämän selvityksen vuoden 2026 loppuun mennessä sekä ryhtyy tarvittaessa jatkotoimenpiteisiin selvityksen pohjalta.

Arvoisa puhemies! Oma vahva toiveeni on, että sen myötä myös välitunneille saataisiin voimaan valtakunnalliset kännykkärajoitukset vaihtelevien paikallisten käytäntöjen tilalle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pidetään tässä vaiheessa nyt pieni lyhyttahtinen keskustelu. Elikkä ne edustajat, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, voivat nousta seisomaan ja painaa V-painiketta. — Ensimmäisenä edustaja Strandman.

18.24 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan erityisopettajana nostaa tässä kännykkäkeskustelussa esille erityisesti sen, että mobiililaitteita voidaan käyttää koulussa terveydenhoidon lisäksi myös oppilaiden yksilöllisten tarpeiden tukemiseen, toimintakyvyn ylläpitämiseen ja oppilaan tuen tarpeisiin apuvälineinä, esimerkiksi kommunikoinnin tukemiseen ja digitaalisina apuvälineinä. Oppilas saattaa tarvita mobiililaitetta vammasta aiheutuvan toimintarajoitteensa vuoksi. Kehitys- ja puhevammaisen oppilas tarvitsee digitaalisia apuvälineitä esimerkiksi tiedonkäsittelyyn helpotetussa muodossa sekä toiminnanohjaukseen. Näkövammaiset oppilaat tarvitsevat puhelinta tai muuta mobiililaitetta apuvälineenä koulussa liikkumiseen tai näkemiseen. Esitys ei estä edellä mainittujen apuvälineiden käyttöä.

Lisäksi perusopetuslain 31 §:n nojalla vammaisella tai muulla erityistä tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät erityisapuvälineet, ja nämä on tässä esityksessä huomioitu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

18.25 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on erittäin kannatettava. Niin kuin täällä esittelypuheenvuorossa ja puheenvuoroissa on tullut esille, jo oli aikakin saada tällainen lainsäädäntö voimaan.

Ehkä tuolla valiokuntakäsittelyssä suurin anti, mikä toivottavasti leviää myös valiokunnan ulkopuolelle, on nämä terveydelliset arviot mobiililaitteiden käytön ja niihin liittyvien addiktoivien ohjelmien haitallisuudesta meidän nuorille. Siihen nähden tämä oppitunteja koskettava kieltäminen on aivan paikallaan.

Itse toisaalta näen sen, että lapset osallistuessaan järjestyssääntöjen tekemiseen koulupäivän muuhun aikaan oppivat myös näiden laitteiden vastuullista käyttöä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

18.26 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka hallitusta ei kokonaisuutena voi kovasti hyvästä koulutuspolitiikasta kehua, niin tässä

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

kohtaa täytyy antaa kyllä hallitukselle kädenojennus siitä, että hyvä, että tämä esitys on tullut eduskuntaan, ja hyvä, että nyt sitten tosiaan koulun oppitunneilla ei jatkossa puhelimia nähdä.

Aika paljon jäi itseäni harmittamaan se, että ei menty vähän pidemmälle tässä, niin kuin monet, useat maat, esimerkiksi Espanja, Iso-Britannia ja Italia, ovat tehneet, eli he ovat tehneet tämän täyskiellon, ettei koko koulupäivän aikana pidetä puhelimia. Esimerkiksi itse kuulin juuri, että Australiassa on ollut tämä täyskielto, ja siellä raportoitiin 87 prosenttia vähemmän keskittymisvaikeuksia ja 81 prosentilla olivat oppimistulokset parantuneet. Minä toivon, että Suomessakin mennään tähän suuntaan aika pian. Monta kertaa voidaan ajatella, että no okei, se riittää, että oppitunnilla ei ole, mutta asiantuntijat ovat meille valiokunnassa kertoneet, että aivot menevät ikään kuin semmoiseen ylikierrotilanteeseen, jos se on siellä välitunnilla käytössä, ja sitten on vaikea lähteä keskittymään siellä tunnilla.

Toivottavasti keskustelu aiheesta jatkuu, ja hyvä, että otetaan nyt tämä ensimmäinen askel.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.27 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on odotettu esitys. Harmilliseksi toki jäi se, että välitunnit ja ruokailut — se koko koulupäivä — eivät ole nyt kuitenkaan kännykättömiä. Sen takia olemmekin tehneet vastalauseen ja pykälämuutosehdotuksen, jonka tässä nyt esitän. Me perustelemme tätä, että myös näiden välituntien ja ruokailujen pitäisi olla lain alla, ei järjestyssääntöjen alla, neljällä asialla.

Ensinnäkin tässä on hyvää liikunnallisen elämäntavan lisääminen, mutta liikunnallisuus voi jäädä pieneksi, jos sitä kännykkää siellä välitunneilla sitten räpläillään. Toiseksi opettajille ja koulun henkilökunnalle on helpompaa valvonta, kun on koko koulupäivä tämän kännykättömyyden alla. Kolmanneksi kansainvälisissä esimerkeissä ei ole muuta kuin näitä kokopäivän kieltoja. Ja sitten neljänneksi kasvokkain kohtaaminen on kyllä arvokasta myös välitunneilla. Siksi olisimme toivoneet hallitukselta tämmöistä laajempaa kieltoa, [Puhemies koputtaa] mutta nythän te voitte sitten äänestää halutessanne tämän mukaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

18.29 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tosiaan sekä hallitukselle siitä, että on tämä esitys, että valiokunnalle hyvästä käsittelystä. Me kuultiin paljon asiantuntijoita, ja he nostivat oikeastaan järjestään näitä huolia, joita kasvaneesta ruutuajasta tulee. On aivojen kehitykseen ihan selkeitä vaikutuksia, keskittymisvaikeuksia, unen laatuun ja määrään vaikutuksia, sosiaalisiin suhteisiin vaikutuksia, mielialaan vaikutuksia. Tämän vuoksi myös itse kannatan tätä, että kielletäisiin jo tässä kohtaa välitunnit ja ruokailut eli se koko koulupäivä rauhoitettaisiin.

Tämä on tietysti pikaratkaisu, mitä kouluissa tehdään. Me tarvitaan sitä algoritmien parempaa säätelyä. Someriippuvuus on sekä aikuisten että lasten ja nuorten haaste. Algoritmien säätelyssä taas EU olisi se oikea taho toimimaan. Meidän pitäisi saada sinne nyt täältä eduskunnasta selkeä viesti ja painetta lähetettyä.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Seurataan kansainvälisiä esimerkkejä mahdollisimman nopeasti ja rauhoitetaan nyt ainakin nämä koulupäivät tässä kohtaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ollikainen.

18.30 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman! Det är en väldigt fin och bra sak att propositionen kring förbud av användning av mobiltelefoner nu kom till riksdagen, men ändå så att man kan använda mobiltelefoner i undervisnings syfte eller också i andra fall som rektorn eller läraren godkänner. Det är också viktigt att se den andra sidan av myntet, att det finns en möjlighet att använda mobiltelefoner för just undervisnings syfte, förstås på ett jämlikt och bra sätt.

Tässä on tullut monta näkökulmaa koskien haittoja, ja totta kai näitä on, mutta toki on digitaalisen oppimisen näkökulmasta myös jonkin verran hyötyjä. Sivistysvaliokunnan kanssa käytiin Tyrnävällä, ja oli minun mielestäni todella hieno asia saada nähdä, millä tavalla digitaalista oppimista toteutetaan siellä.

Mutta meillä on tämä seurantapöytäkirja. On todella tärkeää, että me tehdään se, ja koskien järjestyssääntöjä on hyvä, että vanhemmat ja oppilaat ovat mukana niissä. Kännyköiden hyväksyttävyyden on paljon kyllä kiinni kansa siitä, millainen kulttuuri ja identiteetti siinä ympäristössä ja koulussa on. On tärkeää, että on yhteinen näkemys siellä koulussa tämän suhteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.31 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ovat jo pitkään ajaneet tätä kännykkäkieltoa kouluihin, ja nyt olemme täällä salissa keskustelemassa tästä sivistysvaliokunnan mietinnöstä. Kuulemiskierros oli erittäin laaja, monipuolinen ja hyvä. On erittäin tärkeää, että me viimeistään tässä vaiheessa puutummme tähän suomalaisten lasten aivoilla meneillään olevaan kokeeseen, joka aiheuttaa erittäin paljon haittoja. Toki tämä ongelma mobiililaitteiden käytön osalta on paljon laajempi kuin vain se koulupäivän aikainen, mutta me voimme täältä eduskunnasta käsin lainsäädännöllä vaikuttaa ainoastaan siihen, mitä siellä koulupäivän aikana tapahtuu. On aivan selvää aivotutkijoiden näkökulmasta, että mobiililaitteiden käytöllä on negatiivisia vaikutuksia keskittymiseen ja oppimiseen. — Jatkan seuraavissa puheenvuoroissa lisää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

18.33 **Pia Hiltunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki tosiaan on mielestäni tasapainoinen, ja tässä on valiokunnassa kuultu laajasti asiantuntijoita ja asianosaisia. Kiinnitin myös huomiota siihen, että oli myös joitain asiantuntijoita, joilla ei varsinaista suoraa kosketusta koulumaailmaan tällä hetkellä ehkä ollutkaan.

Kyse on tosiaan siitä, että laki velvoittaa kouluja järjestyssääntöjen kautta, ja meillä on paljon esimerkkejä siitä, kuinka tämä kännykkälainsäädäntö toimii. Useassa kunnassa ei

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

tule muutoksia sen osalta, mutta niissä, joissa tämä ei toimi, on hyvä, että tämä nyt vahvistaa ja velvoittaa kouluja toimimaan sen mukaan, että oppilaille on se työrauha.

Mitä tulee välitunteihin ja ruokailuihin, niin koulujen järjestyssäännöthän koskevat koko koulupäivää. Siinä määrätään myös välitunneista ja ruokailuista, ja siksi näen, että tämä järjestyssäännöllä rajaaminen ja rajoittaminen on aivan riittävä toimi tässä vaiheessa.

Ja totta kai valiokunnassa yhdessä hyväksymämme ponsi on hyvä, jolla seurataan tilannetta ja tehdään myöhemmin tarvittavat muutokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.34 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, kiitos tämän esityksen tuomisesta tänne eduskuntaan. Se ehdottomasti saa meiltäkin tuen. Mutta tietenkin, jos ajattelee sitä omaakin koulutaustaa tuolta yläkoulusta ennen tätä eduskuntaa, puhelimet olivat tuntien aikana siellä puhelinparkissa, ja eihän tämä lakimuutos nyt siihen, tällaisiin kouluihin, oikeastaan tuo mitään uutta.

Kun täällä äsken edustajan puheenvuorossa tuotiin esille nämä terveydelliset näkökulmat, niin jos olisi haluttu terveydellisiin näkökulmiin lasten liikuttamiseen liittyen esimerkiksi välitunneilla panostaa, niin kyllä tämä ehdottomasti olisi kannattanut viedä sitten jo suoraan näitten kansainvälisten esimerkkien mukaisesti koskemaan koko koulupäivää. Siitä syystä kannatan lämpimästi tätä Kososen tekemää vastalauseita ja pykälämuutosesityksiä. Kyllä meidän linjamme on ehdottomasti se, että kouluihin tarvitaan vähemmän ruutu-aikaa ja tilalle erityisesti välitunteja ajatellen enemmän liikuntaa ja kasvokkain kohtaamisia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koponen.

18.35 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisten oppimistulokset ovat laskeneet, työrauha kouluissa heikentynyt, ja yhä useampi nuori kärsii keskittymisvaikeuksista. Käsittelyssä olevan lain voimin otetaan harppaus oikeaan suuntaan, kun mobiililaitteiden käyttöä rajoitetaan oppitunneilla.

Puhemies! Kansainväliset tutkimukset tukevat kännykkäkieltoa. Useat kansainväliset tutkimukset osoittavat, että jo yli yhden tunnin päivittäinen kännykän käyttö koulupäivän aikana heikentää merkittävästi oppimistuloksia. Pisa-tutkimuksen mukaan suomalaisoppilaat kokevat digilaitteiden häiritsevän oppitunteja enemmän kuin muualla keskimäärin. Tämä näkyy erityisesti matematiikan oppimisessa, jossa oppilaidemme tulokset ovat laskeneet hälyttävästi.

Jos ja kun haluamme nostaa Suomen takaisin oppimisen kärkimaaksi, tarvitsemme kouluissa selkeät rajat kännyköiden käytölle. Siksi onkin hienoa, että nyt tämä mobiililaitteikielto saadaan voimaan. Tämä tulee olemaan yksi oikeasuuntainen teko saada oppimistulokset jälleen nousuun. Ja kun täällä on sanottu, että tämä ei tuo joihinkin kouluihin mitään lisää, niin minun mielestäni tämä tuo kaikkiin kouluihin tasa-arvoa lapsille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

18.36 **Pihla Keto-Huovinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Uudistus antaa opettajille paremmat mahdollisuudet keskittyä kaikista olennaisimpaan eli opettamiseen, eikä heidän aikansa kulu häiritsevään puhelimen käyttöön puuttumiseen, mikä on monen oppilaankin mielestä asia, joka häiritsee heidän keskittymistään, kun toistuvasti kielletään sitä puhelimen käyttöä joltain oppilaalta. Eli tällä on positiivisia vaikutuksia myös oppilaiden keskittymiseen oppitunneilla ja myös koulujen työrauhaan. Tämä on nähty vahvasti niissä kouluissa, joissa tämä on tehty jo, joissa puhelimen käyttöä on rajoitettu. Omassa kotikunnassani Mäntsälässä puhelimen käyttöä on rajoitettu jo järjestyssäännöissä ja menty osin nyt tätä lainsäädäntöä pidemmälle, koska muun muassa välitunnit on katsottu oppimistilanteiksi. Välitunneilla opetellaan nimenomaan niitä sosiaalisia taitoja ja sitä liikunnallista elämäntapaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

18.37 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva esitys on enemmän kuin tervetullut, mikäli haluamme vahvistaa koulurauhaa ja ennen kaikkea opettajien mahdollisuuksia puuttua siihen häiritsevään mobiililaitteiden käyttöön. Tässä mielessä kyllä kiitokset sivistysvaliokunnalle varsin laaja-alaisesta ja monipuolisesta selvityksestä.

Se, olisiko nyt syytä ottaa isompi askel näiden kansainvälisten esimerkkien mukaisesti, on varmaan tietysti pohdinnan arvoinen kysymys, mutta onhan tämä hyvä askel siihen koulurauhan turvaamiseen niistäkin näkökulmista, joista tässä on jo puheenvuoroja käytetty, mitkä liittyvät lasten ja nuorten yliaktiivisuuteen, liialliseen ruutu-aikaan ja kiusaamiseen, mitä siellä pystyy tapahtumaan ihan niitten oppituntienkin aikana.

Se tietysti on varmasti hyvä tiedostaa, että eihän tämä mikään hokuspokkuskuskeino ole nostaa Suomen oppimistulokset taas sinne maailman kärkeen, vaan siihen kyllä entistä vahvemmin liittyy panostaminen lasten ja koululaisten hyvinvointiin sekä muun muassa siihen, että ne opetusryhmät ovat riittävän pienet, jotta se yksilöllinen opetus pystytään takaamaan ja sitä kautta turvaamaan myös se opetusrauha.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

18.38 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki oleellinen on täällä tullut sanottua ja kuultua — kännykät eivät kuulu oppitunneille — eikä siitä sen enempää. Samaan aikaan on kuitenkin muistettava kaikki ne lapset, joilla ei ole sen enempää oppitunneilla kuin varsinkaan siellä välitunneilla kavereita. Heidän suuri ongelmansa ei ole se kännykkä vaan jotain paljon pahempaa ja murheellisempaa: heillä ei ole ystäviä, he ovat yksinäisiä ja liian usein myös kiusattuja. Aika usein, kun me täällä ratkaistaan joku ongelma, tai kuvitellaan, että on ratkaistu, se työ ei lopu siihen, vaan edestä löytyy seuraava asia.

Arvoisa puhemies! Me emme itse saa mennä kännykän taakse, vaikka täällä aika usein sitä kyllä teemme, ja varsinkin tuolla valiokunnissa aika usein nolottaa asiantuntijoiden kannalta, kun välillä lähestulkoon kaikki meistä edustajista ovat siellä kännykän takana. Mutta me ei saada mennä kännykän taakse piiloon näiden lasten ja nuorten osalta, joilla saattaa ainut ystävä olla se kännykkä tai löytyä sieltä kännykästä. Se on monasti opittu kotoa tai jopa opetettu kotoa. Jos jo lastenvaunuissa nähdään, kun isä tai äiti on koko ajan

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

sillä kännykällä, niin kyllä se varmaan tarttuu sieltä, ja tähän ongelmaan meidän kaikkien on tartuttava seuraavaksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.40 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämä laki on malliesimerkki siitä, mihin tämä sääntö-Suomi on mennyt. Opettajat ja rehtorit eivät uskalla itse päättää siitä, mikä lapsille on hyväksi ja mikä on opetukselle hyväksi ja mitä voitaisiin tehdä, koska joku lapsi saattaa vedota perustuslailliseen oikeuteen siinä, että hänellä on oikeus kantaa kännykkää, tai joku vanhempi saattaa suuttua. Siksi näköjään on niin, että jokainen tällainen maalaisjärjellä ymmärrettävä asia, joka pitäisi kieltää, pitää tuoda eduskunnan kautta ja säätää siitä laki. Ollaanhan me silloin turmion tiellä.

Ei minulle itselleni tullut aikanaan mieleenkään, että minulla olisi oikeus kantaa puhelinta mukanani, vetää sitä johtoa siellä perässä tai tuoda Super Mario mukaan kouluun ja sanoa opettajalle, että et sinä tälle mitään voi, kun minulla on tähän perustuslaillinen oikeus. [Naurua] Onhan tämä Suomenmaa nyt ihan hölmöksi mennyt, jos meidän pitää kaikesta säätää laki erikseen, mahdollisimman tiukkana ja mahdollisimman pitkälle. En voi ymmärtää tätä koko lainsäädäntöä tässä kohtaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.41 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset valiokunnalle erinomaisesta valmistelusta. Oppimisympäristön tulee olla turvallinen ja keskittymistä tukeva. On faktaa, että liiallinen kännyköiden käyttö kouluissa aiheuttaa häiriöitä, vaikeuttaa keskittymistä ja on heikentänyt oppimistuloksia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että työrauha on monissa kouluissa heikentynyt ja älylaitteiden runsas käyttö häiritsee opiskelua.

Edustaja Lehtinen tuossa totesi, että kaikesta meidän pitää näköjään lakiin määritellä, vaikka rehtoreilla on paljon valtaa omissa kouluissaan. Hallituksen esityksen myötä puhelinten käyttö oppitunnilla sallitaan vain oppimistarkoitukseen tai terveydellisistä, hoidollisista syistä. Tämä muutos vahvistaa lasten ja nuorten oikeutta rauhalliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön, hyvä niin.

Kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.42 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän hallitusta tästä lakiesityksestä kännyköiden ja mobiililaitteiden kieltämiseksi oppituntien ajaksi. Lapset ja nuoret viettävät tänä päivänä muutoinkin liikaa aikaa mobiililaitteiden kanssa, joten on hyvä, että koulu-aika ja varsinkin oppitunnit rauhoitetaan niiltä. Kaksi tuntia päivittäistä ruutuaikaa ylittyy reilusti suurimmalla osalla lapsia ja nuoria. Liiallinen ruutuaika näkyy koulussa häiriökäyttäytymisenä, väsymyksenä sekä näyttäytyy ärsytyskynnyksen alentumisena, jolloin myös altistuu helpommin fyysiselle väkivallalle. Meillä on oppilaita, jotka jäävät kotiin koulupäivän ajaksi, kun kännykkä on ollut unikaverina, ja nuoret kertovat pelaavansa aamuun saakka. Tämän vuoksi aamulla ei

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

jaksakaan lähteä kouluun, vaan jäädään kotiin nukkumaan. Osalla nuorista on toki muitakin syitä, miksi jäädä kotiin, kuten kiusaamista tai kännykkään tulleita uhkailuja, eikä oppilas halua tai uskalla mennä kouluun. Kutsun heitä koulupudokkaiksi. Tällä voi olla kohtalokkaat seuraukset selviytymisessä nuoren oppimisen kannalta, jos jää paljon jälkeen opetuksesta.

Huomioitavaa on, että koulu ei voi olla yksin vastuussa lapsen kännykän käytöstä vaan lapsen kännykän käyttöä tulee rajoittaa, valvoa ja opastaa ennen kaikkea vanhempien taholta kotoa käsin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

18.43 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni edustaja Lehtinen nosti tässä ihan oleellisen asian esille. Kyllähän tämä hullu ajattelu omaisuudensuojasta tai perusoikeudesta kännykän käyttöön koulussa on mennyt aivan yli. Pitääkö meidän yksitellen kieltää erilaisia asioita laissa? Mielestäni ei pitäisi. Mutta nyt kun työrauhaa ja koulurauhaa halutaan vahvistaa, niin on erittäin perusteltua, että tämä kännykkäkielto tuodaan ja mahdollistetaan, ja eilen puoliväliriihessähän päätimme, että tätä seurataan ja on valmius tehdä vielä tällä vaalikaudella tiukennuksia, jos se ei toimi.

Tämä on hyvää oppia myös sille, että kännyköitä ei räplätä tulevaisuudessa myöskään työpaikoilla. Niitä voidaan käyttää toki työssäkkin erilaisiin tehtäviin, materiaalien käyttöön tai muuhun.

Toisaalta kouluilla on myös yksi tehtävä, näiden laitteiden vastuullisenkin käytön opettaminen, ja sitäkin tämä lainsäädäntö tulevaisuudessa mahdollistaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.44 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kieltämättä on valitettavaa, että olemme joutuneet Suomessakin siihen tilanteeseen, että perustuslakia ja perusoikeuksia tulkitaan jopa niin absurdeilla tavoilla, että kännykän näpräily tunnilla voisi olla lapsen perusoikeus, kun itse ajattelisin, että lapsen perusoikeus siellä koulussa tulisi olla nimenomaan oppia, saada niitä oppeja koko elämänsä varrelle, ja toisaalta suojata hänen aivokehitystään niiltä mobiililaitteiden vaikeilta ja valitettavimmilta piirteiltä, joita tässä viimeisen ehkä 10—20 vuoden aikana on alkanut ilmetä enenevässä määrin teknologisen kehityksen myötä.

Kuitenkin tälle valitettavalle puolelle on myös sitten se kauniimpi puoli eli se, että lainsäätäjät kykenee täällä eduskunnassa säätämään lakeja, jotka turvaavat sitä oppimista ja koulutusta. Siis siitä huolimatta, että absurdeja tulkintoja on tehty perusoikeuksista, täällä eduskunnassa me pystytään viemään läpi kännykkäkiellon kaltaista maalaisjärkistä lainsäädäntöä ja siten turvaamaan sekä koulujen arkea että näiden koululaisten oppimista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt mennään varsinaiseen puhujalistaan, mutta sitä ennen muistutan, että kun tässä debattivaiheessa tuli sekä vastalause-esitys että kannatus, niin ne pitää tehdä vielä sitten niissä varsinaisissa puheenvuoroissa, koska lyhyttahtisessa ei voi esityksiä tehdä. — Elikkä seuraava varsinainen puheenvuoro on edustaja Kopenen.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

18.46 **Ari Koponen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä saadaan tosiaan kouluihin myös liikunnallinen elämäntapa osaksi opetuksen perustaa. Välitunnit kestävät koko peruskoulun aikana yhteensä noin 2 000 tuntia ja liikuntatunnit 600 tuntia. Tämä osoittaa hyvin, että jos haluamme lasten liikkuvan enemmän, välitunnit ovat avainasemassa. Liikunta vähentää useiden tutkimusten mukaan masennusta ja ahdistuneisuutta. Samaan aikaan liikunta nostaa itsetuntoa ja vaikuttaa positiivisesti oppimiseen.

Puhemies! Puhelimet ovat paitsi keskittymistä häiritsevä tekijä myös kiusaamisen väline. Salakuvat ja nöyryytysvideot ovat tulleet, ikävä kyllä, osaksi raaistuvaa kiusaamista. Opettajat eivät voi valvoa kaikkea, ja valitettavasti monet lapset ja nuoret joutuvat jatkuvan digikiusaamisen kohteeksi myös koulupäivän aikana. Kun kouluissa on selkeä linja, jossa kännyköiden käyttöä rajoitetaan koko koulupäivän ajan, voidaan vähentää myös näitä ongelmia.

Puhemies! Onneksi hallituksen esitys mahdollistaa kännyköiden käytön rajoituksen myös välitunneilla ja muilla siirtymillä. Tätä mahdollisuutta tulee myös kuntien ja koulujen käyttää.

Sivistysvaliokunnan mietinnössä on myös seuraava lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee selvityksen mobiililaitteiden käyttöä koskevien rajoitusten vaikutuksista Suomessa ja ulkomailla vuoden 26 loppuun mennessä sekä ryhtyy tarvittaessa jatkotoimenpiteisiin selvityksen pohjalta.”

Puhemies! Jo nykyisen tutkimusnäytön perusteella on mielestäni selvää, että tulevaisuudessa tulee säätää vielä velvoittavammin, ihan lainsäädännön tasolla, että välitunnit ja muut siirtymät ovat kännykkävapaita.

Puhemies! Perussuomalaiset esittivät kännykkäkieltoa kouluihin jo silloin, kun se ei ollut suosittua, ja nyt saamme vihdoinkin asian lainsäädäntöön, hyvä niin. On myös hienoa, että muut eduskuntapuolueet ovat nähneet vallitsevan todellisuuden ja voimme laajassa yhteisymmärryksessä viedä asiaa nyt eteenpäin. Ja aivan kuten täällä on aikaisemminkin jo puheissa sanottu, kodin ja koulun välinen yhteistyö on tässä asiassa tärkeää sekä myös perheiden ottaminen mukaan tähän kännykkäasiaan ja lasten ohjaaminen vähempään käyttöön tässä asiassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.48 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään käsittelemme sivistysvaliokunnan mietintöä perusopetuslain muuttamisesta puhelimien ja muiden mobiililaitteiden käytön osalta.

Älypuhelimien tultua markkinoille se alkoi näkyä pian myös nuorten arjessa niin vapaa-ajalla kuin koulussakin. Kännykät näkyvät lasten ja nuorten arjessa monella tapaa. Nuoret ovat löytäneet somen maailmankaikkeuden. Kännykkä mahdollistaa nuorille kuin tarjottimella kaiken mahdollisen, jos sen käyttöä ei valvota: väkivaltaa, K18-pelejä, K18-aikuisviihdettä sekä anonyymialustoja, kuten Snapchat, Telegram ja Signal. Näiden sovellusten kautta on helppo kiusata ja lähettää ikäviä viestejä anonyymisti. Anonyymialustojen kautta tehdään myös sähkötupakka-, nuuska-, huumausaine- ja muita päihdekauppoja. Yhä näkyvämpää nuorten keskuudessa on myös kouluaikana tapahtuva kaupanteko kännyköiden avulla.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kännykän avulla on koulupäivän aikana tehty niin oppilaisiin kuin koulun henkilökuntaankin kohdistuneita videotallenteita ja muun muassa otettu valokuvia salaa. Näitä on sitten päätyntä sosiaaliseen mediaan erilaisin muokkauksin ilman asianosaisen lupaa, muun muassa tekoälyn avulla tehtyjä meemejä.

Nuorten suosikkialustoja somessa on myös TikTok. Eri puolilla Suomea on sosiaalisessa mediassa levinnyt erilaisia tappeluvideoita ja nöyryytysvideoita, joita nuoret jakavat. Näitä väkivaltaa esittäviä videoita on tavattu myös alakouluikäisten puhelimesta, ja ne ovat aikuistenkin silmissä järkyttävää katsottavaa.

Arvoisa puhemies! Nykyinen hallitus on menossa tämänkin lakiehdotuksen osalta oikeaan suuntaan, jotta oppitunneille saataisiin lisää työrauhaa. Kännykän käyttö oppitunneilla on jatkossa siis kiellettyä ilman perusteltua terveydellistä syytä. Esityksessä mahdollistetaan kännyköiden rajoitus myös välitunneille ja muille koulupäivän siirtymille. Onkin tärkeää, että kunnat ja koulut ottavat tämän lain antaman mahdollisuuden käyttöön ja näin kieltävät kännykän käytön koko koulupäivän ajaksi turvaten oppilaiden oppimista ja työrauhaa.

Arvoisa puhemies! Mobiililaitteiden käyttö ei ole ongelma, jos niiden käyttöä lasten ja nuorten osalta opastetaan ja valvotaan sekä pidetään huolta terveestä arkirytmistä. Tämä ei siis ole yksin koulujen eikä lainsäätäjän tehtävä, vaan tämän kaiken pitää lähteä jo kotoa käsin. Hallituksen esitys on askel oikeaan suuntaan, jotta kouluihin saadaan palautettua oppimisrauha ja sitä kautta oppimistulokset nousuun. Tämä esitys on erittäin kannatettava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.51 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää huomioida, että mobiililaitteiden käytön rajoittaminen ei ole pelkästään käytännöllinen toimenpide, vaan se liittyy myös lasten ja nuorten aivoterveeseen ja hyvinvointiin. Asiantuntijat ovat nostaneet esille monia haittoja, joita liiallinen mobiililaitteiden käyttö voi aiheuttaa, kuten vähentynyt kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus, fyysisen aktiivisuuden väheneminen sekä aivojen ylikuormittuminen. Ihmisäivojen kehitys jatkuu varhaisaikaisuuteen asti, joten aivoterveeseen liittyvät näkökohdat ovat tämän lapsia ja nuoria koskevan lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä erityisen merkityksellisiä. Tästä syystä on todella tärkeää, että lapsia ja nuoria suojellaan liialliselta ja haitalliselta kuormitukselta.

Lisäksi on huomioitava, että mobiililaitteiden käyttö voi vaikuttaa merkittävästi nuorten mielenterveyteen. Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esiin, kuinka jatkuva ärsyketulva, jota älylaitteet tuottavat, ylikuormittaa keskeneräistä keskushermostoa. Tämä voi johtaa stressiin, uupumukseen ja keskittymisongelmiin, jotka vaikuttavat negatiivisesti oppimiseen. Nuorten itsesäätelytaidot eivät ole vielä täysin kehittyneet, ja siksi emme voi jättää mobiililaitteiden käytön vastuuta pelkästään heille itselleen.

Valiokunta on korostanut, että aivoterveys on tärkeä osa lasten ja nuorten hyvinvointia, ja tästä syystä mobiililaitteiden käytön rajoittaminen on perusteltua. Rajoituksilla pyritään suojelemaan kehittyvien aivojen hyvinvointia ja edistämään terveellisempiä elintapoja. Esityksellä ei ole tarkoitus estää digitaalisten taitojen kehittämistä, päinvastoin. Kouluissa tarjotaan edelleen mahdollisuus opiskella digitaalisia taitoja, mutta se tapahtuu hallitusti ja ohjatusti niin, että se tukee oppimista eikä vie huomiota pois siitä.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Lapsen etu on perusopetuksen järjestämisessä aina etusijalla. Tämä lakiuudistus on askel kohti turvallisempaa ja terveellisempää koulumaailmaa, jossa oppilaat voivat keskittyä opiskeluun ja hyvinvointiinsa ilman mobiililaitteiden aiheuttamia häiriöitä ja stressiä. Kouluilla ja etenkin juuri kuntavaaleissa valituilla valtuutetuilla onkin tärkeä rooli siinä, että omissa kunnissaan huolehtivat siitä, että kuntiin saadaan yhtenäisiä koulukohtaisia järjestyssääntöjä, joissa on mahdollista myös kieltää tämä välituntiaikainen puhelinten käyttö.

Sivistysvaliokunta katsoo, että koulupäivän aikana tulisikin olla säännökset mobiililaitteiden käytön rajoittamisesta oppituntien aikana, eli kuten tässä lakiesityksessä esitetään, ja että koulujen järjestyssäännöissä voitaisiin määritellä, miten mobiililaitteiden käyttöä käsitellään muuna aikana, kuten välitunneilla ja ruokailuissa. Asiantuntijalausunnoissa on kuitenkin tuotu esille, että vaikka välitunnilla mobiililaitteiden käyttö voi vaikuttaa houkuttelevalta, se voi heikentää aivoterveyttä ja estää oppilaita palautumasta edellisistä oppitunneista. Lisäksi vaikka puhelimen käyttö voi tuntua helpolta välineeltä yksinäisyyden lievittämiseksi, se ei ole pitkäaikainen ratkaisu sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutuksen kehittämiseen.

Valiokunta piti myös tärkeänä, että lapset ja nuoret osallistuvat lainsäädännön valmisteluun ja että heidän näkemyksiään kuullaan päätöksenteossa. Yhteistyö koulujen, kotien ja muiden osapuolten välillä on olennaista digitaalisten hyvinvointikysymysten käsittelyssä, ja Opetushallituksen rooli tässä yhteistyössä on erittäin tärkeä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.56 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelman mukaisesti on erittäin tärkeää, että liikunnallinen elämäntapa lisätään osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita. Muutoksen avulla pystytään edistämään tavoitetta vahvistaa liikunnan merkitystä esiopetuksen ja koulujen toimintakulttuurissa sekä siten vahvistamaan lasten ja nuorten liikkumista esiopetuksen ja koulupäivän aikana. Tavoitteiden saavuttaminen kuitenkin edellyttää, että lainsäädännön muutoksen jälkeen tehdään myös tarvittavat muutokset ja riittävän vahvat konkreettiset kirjaukset esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin erityisesti koulujen liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseksi.

Esi- ja perusopetuksella on keskeinen merkitys lasten ja nuorten liikkumisen ja liikunnan edistämisessä erityisesti vähän liikkuville lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten arki kuluu pitkälti kouluissa sekä kodin ja koulun välisillä matkoilla, minkä vuoksi koulupäivän aikaisella liikkumisella ja liikunnalla sekä koulumatkan kulkutavalla on tärkeä merkitys lasten ja nuorten kokonaisaktiivisuuteen. Liikunnan opetuksella ja liikuntakasvatuksella sekä koulujen liikunnallisella toimintakulttuurilla on tärkeä merkitys lasten ja nuorten liikunnallisen ja aktiivisen elämäntavan kehittymiselle. Siihen vaikuttavat myös merkittävästi meidän aikuisten esimerkki ja asennoituminen.

Viime vuosina liikunnallisen toimintakulttuurin rakenteita on kouluissa myös osin purettu. Samaan aikaan koronapandemian seurauksena tarve oppilaiden hyvinvoinnin edistämiseen liikunnan keinoin on entistä suurempi. Toimintakulttuurin muutos vie aikaa, joten myös jatkossa on tärkeää jatkaa pitkäjänteistä työtä perusopetuksen liikunnallistamisen tukemiseksi ja kehittämiseksi. Perusopetuksen aikana on 2 000

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

välituntia ja 600 tuntia liikuntaa. Tämän vuoksi välituntien liikunnallistamisen tulee olla toimi, jolla tätä tavoitettamme edistetään.

Koulupäivän aikaisen liikkumisen hyödyistä on vahvaa tutkimusnäyttöä. Riittävä fyysinen aktiivisuus on edellytys lasten ja nuorten normaalille kasvulle ja kehitykselle sekä hyvinvoinnille. Fyysisen aktiivisuuden lisääminen on yksi keskeinen keino, jolla voidaan parantaa lasten ja nuorten oppimistuloksia. Reipas liikunta, hyvä fyysinen kunto ja hyvät motoriset taidot ovat myös yhteydessä hyvään koulumenestykseen lapsuudessa ja nuoruudessa. Erityisesti koulupäivän aikainen liikkuminen on hyödyllistä oppimistulosten näkökulmasta. Lisäksi liikunnallinen elämäntapa edistää kouluissa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja viihtyvyyttä.

Myös juuri budjettiriihessäkin korostettu harrastamisen Suomen malli tukee liikunnallisen elämäntavan toteutumista ja hyvän fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn ylläpitoa. Juuri valitut uudet kuntien valtuutetut ovatkin tässä merkittävässä roolissa pohtiessaan ja tarkastellessaan siellä myös koulujen ja oppilaitoksien liikunnallistamista, ja toivon tähän erityistä huomiota. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Keto-Huovinen.

19.00 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Perusopetuslain muuttaminen siten, että puhelinten ja mobiililaitteiden käyttöä voidaan rajoittaa oppitunneilla, on tärkeä uudistus ja merkittävä askel kohti turvallisempaa ja rauhallisempaa opiskeluympäristöä. Tulevaisuudessa puhelimen käyttö oppitunnin aikana sallitaan vain tiettyihin laissa säädettyihin tarkoituksiin, kuten oppimistarkoitukseen tai terveydenhoitoon. Uudistus hyödyttää kaikkia osapuolia. Se antaa opettajille lainsäädännöllisen selkänöjan kännyköiden pois ottamiseen. Opettajilla on paremmat mahdollisuudet keskittyä opettamiseen, eikä aika kulu siihen, että joutuu toistuvasti kieltämään jotain oppilasta käyttämästä kännykkää, ja yhtä lailla kännykkäkielto vahvistaa lasten ja nuorten oikeutta turvalliseen ja rauhalliseen opiskeluympäristöön sekä lisää oppilaiden yhdenvertaisuutta.

Muutos tulee vaikuttamaan positiivisesti keskittymiseen oppitunneilla ja parantaa koulujen työrauhaa. Tämä on nähty jo niissä kouluissa, joissa puhelinten käyttöä on rajoitettu. Viittasin jo aiemmin keskustelussa oman kotikuntani Mäntsälän koulujen järjestyssääntöihin, joissa on menty osin lakiesitystä pidemmälle. Tänään Wilmaan jo kilahti viesti, jossa kerrottiin perusopetuslain muutoksesta ja sen voimaantulosta sekä kysyttiin vanhemmilta kantaa laajempaan kieltoon myös yläkoulun osalta. Toivonkin, että koulut käyttävät mahdollisuuden järjestyssäännöissä laajentaa kieltoa oppituntien ulkopuolelle.

Kännykkäkiellon myötä koulunkäynnistä tulee toivottavasti monelle myös mielekkäämpää. Oppimisen ja opetuksen laatu paranevat, mikä on kaikkien etu. Positiiviset vaikutukset eivät toivon mukaan rajoitu vain koulu-aikaan vaan näkyvät myös koulun ulkopuolella lasten ja nuorten parempana keskittymiskyynä, pienempänä ruutuaikana, liikunnallisuuden lisääntymisenä, kiusaamisen vähentymisenä ja vahvempina sosiaalisina suhteina.

Arvoisa rouva puhemies! On huomionarvoista, että tieto- ja viestintäteknologian käyttö opetuksessa ei ole kiellettyä, vaan päinvastoin digitaalisten välineiden käyttöä ja digitaalisten taitojen harjoittelua tullaan edelleen tukemaan osana opetussuunnitelmaa.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Digitaidot ovat vahvasti nykyaikaa, eikä tavoitteena tämän lain myötä ole jättää uutta sukupolvea kehityksen kelkasta.

Koulujen tulee jatkossakin antaa tarpeelliset järjestyssäännöt puhelimien ja mobiililaitteiden säilytyksestä koko koulupäivän ajaksi mukaan lukien välitunnit ja ruokailu. Näin voimme varmistaa, että oppilailla on tarvittaessa myös mahdollisuus hoitaa henkilökohtaisia asioitaan.

Uudistus on tärkeä askel kohti parempaa oppimisympäristöä, ja yhdessä me voimme luoda kouluja, joissa opiskelu on turvallista ja keskittyminen mahdollista ilman pinnistelyä. Samalla muutos vähentää laajemminkin haittavaikutuksia, joita puhelinten käytöllä on lasten ja nuorten elämässä. Tutkimusten mukaan kännykkä on yksi syy sekä levottomaan käytökseen oppituntien aikana että lisääntyneisiin lasten ja nuorten mielenterveyden pulmiin. Ruutu-aika lisää keskittymisvaikeuksien, tunne-elämän häiriöiden ja ylivilkkauksen riskiä jo 5-vuotiailla lapsilla. Pelkästään pulpetilla oleva puhelin heikentää keskittymistä opiskeluun. Kyllähän se puhelin siinä pöydällä vilkkuen häiritsee meistä ihan jokaista ja vaatii vähintäänkin kurkistamaan, mitä siellä on.

Sosiaalisen median nopeat ja lyhyet sisällöt muuttavat myöskin aivojen toimintaa, ja erityisesti nuorten kehittyville aivoille liiallisen kännykän käytön vaikutukset ovat voimakkaimpia. Aivot tottuvat nopeaan tahtiin, jolloin pitkäjänteisiin ja tylsempiin asioihin, kuten kokeiden lukuun, on todellakin paljon vaikeampi keskittyä.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden lausunnoissa onkin kuvattu laajasti mobiililaitteiden runsaasta käytöstä aiheutuvia haittavaikutuksia. Valiokunnalle esitetty tutkimustieto puoltaa vahvasti laitteiden käytön rajoittamista koskevaa sääntelyä. Aivoliitto ry on laatinut tutkimusnäyttöön perustuvia suosituksia lasten, nuorten ja huoltajien älypuhelimien käytölle. Suositusten tavoitteena on auttaa lapsia, nuoria ja ennen kaikkea huoltajia rajaamaan koko perheen älypuhelimien käyttöä ja siten suojata aivoja liialliselta ja vahingolliselta kuormitukselta. Koska lasten ja nuorten itsesäätelytaidot ovat vasta kehittymässä, ei vastuuta mobiililaitteiden käytöstä voi jättää yksin heille. Meillä aikuisilla on vastuu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edellytysten luomisesta. Välillä se tarkoittaa päätöksiä, joista ei saa heiltä itseltään kiitosta ihan saman tien. Olen kuitenkin varma siitä, että moni tulee kiittelemään tekemäämme päätöstä tulevaisuudessa, sillä jo nyt moni lapsi ja nuori tunnistaa puhelimen käytön ongelmat ja kannattaa kännykkäkieltoa. Nyt tehtävillä päätöksillä on kauaskantoisia vaikutuksia, ja tämä on oikea päätös. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eloranta.

19.05 **Eeva-Johanna Eloranta sd:** Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi tätä hallituksen esitystä, joka rajoittaa mobiililaitteiden käyttöä peruskouluissa erityisesti oppituntien aikana. Tämä on tärkeä askel lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä oppimistulosten parantamiseen, joiden laskua olemme nyt 2000-luvun alusta katselleet. Uskon, että tässä puhelimen käytön rajoittamisessa voi olla yksi alku sille, että saamme niitä oppimistuloksiakin nousemaan. Rajoitus tuo kouluun rauhaa, jossa oppiminen voi tapahtua ilman jatkuvia häiriötekijöitä, niin kuin tänä päivänä helposti tuppaa olemaan.

Tutkimus- ja asiantuntijalausunnot ovat yksiselitteisiä. Liiallisella älylaitteiden käytöllä on merkittäviä kielteisiä vaikutuksia lasten keskittymiskykyyn, aivoterveeseen ja yleiseen jaksamiseen. Erityisesti lapsen keskeneräinen hermosto, joka itse asiassa kasvaa aina 25-

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

vuotiaaksi asti, ei kestä jatkuvaa ärsyketulvaa, ja seurauksena on sitten levottomuutta, unihäiriöitä, keskittymisvaikeuksia ja pahimmillaan vakavaa uupumusta.

Arvoisa puhemies! Oppiminen vaatii rauhaa, aikaa ja pitkäjänteisyyttä. Tätä ei tue se, että älypuhelin värisee taskussa jatkuvasti. Meidän on luotava oppilaille ympäristö, jossa he voivat keskittyä rauhassa ilman jatkuvaa digihälyä. Esitys ei kuitenkaan kiellä teknologian käyttöä oppimisessa vaan mahdollistaa sen hallitun ja opettajan johdolla tapahtuvan käytön, ja juuri näin sen pitää ollakin.

Haluan nostaa esiin erityisesti sivistysvaliokunnan lausumaesityksen, eli valiokunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö selvittää mobiililaitteiden käyttörajoitusten vaikutuksia niin Suomessa kuin ulkomailla vuoden 26 loppuun mennessä. Tämä on ihan vastuullista ja kauaskantoista politiikkaa. On tärkeätä, että me perustetaan meidän päätökset tutkittuun tietoon. Toki sitä tutkittua tietoa olisi jo nytkin aika paljon olemassa, mutta arviointi sitten ensi vuonna mahdollistaa sen, että voidaan seurata, miten tämä lakimuutos on vaikuttanut, ja miettiä niitä jatkotoimia. On tärkeätä, että tätä arviointia tehdään, ja uskon, että me tullaan olemaan — toivottavasti hyvinkin pian — tilanteessa, että uskalletaan tehdä se seuraava askel elikkä kieltää puhelimen käyttö koko koulupäivän ajaksi mukaan lukien välitunnit ja ruokailut.

Olisi tosiaan ollut mukavaa ottaa tämä askel jo nyt monien kansainvälisten esimerkkien mukaan. Tästähän on todella hyviä esimerkkejä maailmalta. Tuossa jo debattipuheenvuorossani kerroinkin, että tosiaan esimerkiksi Australiassa on ollut nytten jo jonkin aikaa käytössä tämä täyskielto. Siellä kun haastateltiin tuhatta opettajaa, niin he kertoivat — 87 prosenttia opettajista vastasi näin — että keskittymisvaikeuksia on oppilailla selvästi vähemmän kuin aikaisemmin, ja myöskin oppimistulokset olivat opettajista 89 prosentin mielestä parantuneet. Nämä ovat juuri asioita, joiden kanssa me täällä Suomessakin painiskelemme.

Joka tapauksessa asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että mobiililaitteiden jatkuva käyttö myöskin tauoilla estää oppilaita palautumasta kognitiivisesti ja fyysisesti. Välituntien olisi tarkoitus tukea oppilaiden hyvinvointia ja sosiaalisia suhteita ja terveellistä kehitystä, mutta tänä päivänä se mobiililaitteiden käyttö vie aikaa sosiaaliselta, tärkeältä vuorovaikutukselta ihmisten välillä ja myöskin liikunnalta, jotka ovat keskeisiä tekijöitä oppilaan kokonaisvaltaisessa kehityksessä.

Ja mitä siihen yksinäisyyteen tulee, niin jotkut ovat ajatelleet, että jos oppilas on yksinäinen, niin se on helppoa, kun voi sitten katsoa puhelinta, mutta asiantuntijat valiokunnan kuulemisissa ovat kertoneet, että mobiililaitteiden käyttö esimerkiksi välitunneilla mieluumminkin vähentää sitä yhteisöllisyyttä ja loppuviimeksi sitten lisää yksinäisyyttä. Elikkä on tärkeää, että ne puhelimet ovat kaikilta pois ja sitten opetellaan sitä yhdessä olemista.

Asiantuntijat myös varoittavat, että mobiililaitteiden käyttö tauoilla, niin kuin välitunneilla, voi johtaa oppilaan aivojen jatkuvaan kuormittumiseen, mikä heikentää keskittymiskykyä ja oppimista sitten seuraavalla tunnilla. Lisäksi mobiililaitteet voivat toimia kiusaamisvälineenä ja lisätä nuorten eristäytymistä. Välitunnit ovat tärkeitä hetkiä, jolloin oppilaat voivat rentoutua ja harjoitella sosiaalisia taitoja kasvokkain.

Arvoisa puhemies! Lasten ja nuorten aivot tarvitsevat suojaa. Se ei ole mielipide, vaan se on tosiasia, ja koska nämä itsesääätelytaidot, joista monet edustajat ovat täällä hienosti todenneet, ovat vielä kehitysvaiheessa, silloin se vastuu digilaitteiden käytöstä ei voi olla yksin lapsilla. Meidän tehtävämme lainsäätäjinä ja myöskin vanhempina siellä kotona

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

on antaa selkeät ja toimivat työkalut, joilla sitten luodaan turvallinen ja oppimista tukeva koulupäivä.

Haluaisin vielä huomauttaa, että tällä esityksellä ei puututa digitaalisten taitojen opetukseen, päinvastoin se selkeyttää roolia. Elikkä oppiminen teknologian avulla tapahtuu koulun välineillä ja opettajan ohjauksessa, ja se on myöskin tasa-arvoinen ja oikeudenmukainen ja ennen kaikkea pedagogisesti kestävä askel.

Mutta tosiaan tämä on askel kohti parempaa koulupäivää ja parempia oppimistuloksia. Kannatan esitystä ja toivon, että koko eduskunta näkee tässä hyvän mahdollisuuden suojella lapsia ja parantaa niitä oppimistuloksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

19.11 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat! Perusopetuslain muuttaminen on käsittelyssä tänään meillä sivistysvaliokunnan mietinnön pohjalta. Mietin itse, minkälaisella asenteella tähän keskusteluun tulisin — toisaalta tyytyväisenä ja toisaalta vähän surullisena. Tyytyväisenä siinä mielessä, että tämä lainsäädäntö on täällä ja me saamme kännykät nyt kouluissa kuriin, mutta toisaalta vähän surullisena, että me joudumme lainsäädännön kautta tällaisia asioita ratkaisemaan.

Tämähän nousi, jos oikein muistan, oikeuskanslerin ratkaisuisissa esille. Kyse oli lasten perusoikeuksista, omaisuudensuojasta ja siitä, että koulut eivät voi puuttua näihin tilanteisiin niissä tapauksissa, joissa kaikki lapset vanhempineen eivät ole yksituumaisia. Meillä aika monessa koulussa on tämä pystytty hoitamaan järjestyssääntöjen kautta, ja siihenkin täällä salissa silloin, kun tätä lainsäädännön tekemistä vastustettiin, viitattiin, että ei ole mitään ongelmaa. Ei olekaan niissä kouluissa, joissa vanhemmat ovat yhdessä näitä pystyneet ratkomaan, mutta ongelma on syntynyt välittömästi siinä tilanteessa, kun joku perhe on sanonut, että meidän Majalla tai meidän Timolla tai Jaakolla on kyllä perustuslaillinen oikeus käyttää kännykkäänsä koulussa ja se on hänen omaisuudensuojansa piirissä.

Joskus hieman pilke silmäkulmassa taisin tuossa edustajakollega Zyskoviczille sanoa, kun tästä puhuimme, että onhan tämä erikoista ja kyllä meidänkin poika joutui Muksumäkeen päiväkotiin mennessään ottamaan kurahousut pois. Ei häneltä kysytty sitä, miten hän kokee omaisuudensuojan siinä ja miten hän kokee perusoikeudet. Jos meidän lapsi olisi halunnut olla kurahousuissa, niin kaipa oikeuskansleri olisi sanonut, että se on hänen päätöksensä. No, ei ollut, ja siinä pystyttiin tekemään päiväkodissa ihan oikeita ratkaisuja. Tai kouluissa tehdään koko ajan niitä ratkaisuja, että on kengätön koulu, kouluissa jätetään kengät aulaan ja ollaan sisäkengissä tai sukkasillaan. Ei siitäkään ole tehty tällaista show'ta kuin tästä jouduttiin tekemään.

Itse toivon, että me pystyisimme palaamaan sellaiseen vähän maalaisjärjen yhteiskuntaan. Samaan aikaan täällä edustaja Wallinheimon johdolla puretaan normeja — paljonko niitä on purettu tällä kaudella, useita satoja — ja me teemme toisella kädellä sitten tämäntyyppistä välttämätöntä uutta lainsäädäntöä ja normitusta, minkä pitäisi mieluummin tulla ihan sieltä perusajattelusta, että kyllä, koulussa pitää voida kieltää ja rajoittaa tätä. Meillähän on ollut näin jo kauan — silloin kun itsekkin opettajana toimin — että tällaiset vaaralliset, puukot ja muut, ovat olleet niin kuin selkeitä. Nyt en tiedä, mitä tässä seuraavaksi tapahtuu, mitä tulee. Omassa nuoruudessani tai lapsuudessani oli Tamagotcheja. Kyllä nekin voitiin silloin kieltää. Eivät täällä edustaja Zyskovicz ja nyt jo

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

edesmennyt edustaja Kimmo Sasi joutuneet pohtimaan lainsäädäntöä Tamagotchien kieltämiseksi. Se oli luonnollista, että Tamagotchit eivät kuuluneet omaisuudensuojaan eivätkä minun perusoikeuksiini. Tamagotchit jäivät kotiin, kun minä menin kouluun. Ja näin kyllä olisi pitänyt kännyköidenkin suhteen voida toimia.

Tässä on kyse työrauhasta, koulurauhasta, mutta niin kuin täällä edellä kuulumme, esimerkiksi edustaja Eloranta sosiaalidemokraateista piti mielestäni erinomaisen puheenvuoron tästä kiusaamiskysymyksestä. Ne ovat osa tämän päivän vakavinta kiusaamista, jota tapahtuu toki koulupäivien ulkopuolellakin, ja kiusaamisen kohteena saattavat olla myös opettajat, joista olemme netissä nähneet ison määrän erilaisia videoita, joita on kuvattu kouluissa tai tunneilla. Pidän myös erinomaisen hyvänä edustaja Keto-Huovisen analyttistä puheenvuoroa tästä asiasta ja niistä näkökulmista, joita valiokunnankin käsittelyssä on esillä ollut.

Itse ajattelen niin, että on hyvä, että me nyt pakotettuina teemme tämän lainsäädännön. Täällä on tämä seurantapöytäkirja, johon viittasin myös kehysriihen päätöksissä, ja siinä arvioidaan nyt sitten, miten tämä malli toimii, onko tarve siirtyä täyskieltoon, onko tarve tehdä tiukennuksia. Itse kuitenkin toivon, että myös tietynlaisen poikkeamisen mahdollisuus tässä säilyy, kerran puhelimet tulevat olemaan tulevaisuudessakin osa suomalaista yhteiskuntaa, haluamme tai emme, ja silloin on hyvä, että me opetamme koulussa siihen, että puhelinta ei esimerkiksi työelämässä ole oikeus koko aikaa vilkuilla, jos ei se kuulu sen työn tekemiseen. Ja uskon, että on aika vaikeaa sen jälkeen, kun itsellenikin on vaikeus pitää kännykkä taskussa edes tämän puheen ajan, etten kurkista, kuka siellä laittaa viestiä [Ville Kauniston välihuuto] — äänestäjät todennäköisesti kiittävät — mutta se tilanne on vain se, että me elämme koko ajan niin siinä kännykässä kiinni, että on hyvä opettaa sitä.

Toisaalta hyvä on myös opettaa sitä, miten kännykkää voidaan käyttää vastuullisesti työnteossa — ja tässäkin salissa. Haluan sanoa sen, kun itsekin saan palautetta, että te kurkutte koko ajan niitä kännyköitä: Kyllä, täällä ei enää ole niitä metrin mittaisia paperipinoja, joita oli vielä kymmenen vuotta sitten. Iso syy on se, että meillä on digilaitteet, joihin nämä materiaalit tulevat. Mutta myönnän myös sen, että joskus saatan kyselytunnin aikana katsoa myös jotain muuta, varsinkin silloin, kun oppositiolta tulee kaikista kiihvainta arvostelua.

Mutta haluan loppuun oikeastaan todeta sen, että on tärkeätä, että tämä lainsäädäntö tehdään, opetetaan vastuulliseen käyttöön myös kouluissa. Yksi malli saattaa tulevaisuudessa olla se, että on vaikkapa yksi välitunti, jolloin sitä puhelinta saa käyttää, tai voi olla tilanne, missä tarvitaan täyskielto niin, että koko koulupäivä rauhoitetaan puhelimita. Eli tämä esitys on hyvä ja tervetullut, erittäin tarpeellinen työrauhan, koulurauhan ja kiusaamisen hillitsemisen vuoksi kouluissa, ja toivottavasti tämä vie suomalaista yhteiskuntaa tulevaisuudessakin eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.18 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Heinonen edellisessä puheenvuorossa puhui myös yleisestä kehityksestä, ja ajattelen myös niin, että me ollaan oltu aika sokeita sille, kuinka isosti teknologia ja some-maailma muuttavat meidän yhteiskuntaa. Meidän täytyy tässä kohtaa vähintään — meillä on tieteellinen tutkimustieto käytössä — todeta se, että nämä somejätit eivät ajattele meidän lasten ja nuorten parasta,

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

eivät he ajattele edes meidän aikuisten parasta, vaan he tekevät bisnestä, ja niillä, ketkä sinne sisältöä syöttävät, on myös omat agendansa. Se ei ole meidän lasten ja nuorten hyvinvoinnin suojelua suurimmalta osalta, ja sen takia se säätelyn tekeminen on aivan välttämätöntä. Siitä yksi keino on tämä koulupäivän aikainen vapauttaminen, lasten ja nuorten päivän rauhoittaminen, mutta me todella tarvitaan enemmän ja lisää sitä algoritmisäätelyä. Me ollaan nähty useissa vaaleissa jo ympäri maailmaa — tämä ei ole mitenkään suomalainen ongelma — miten somemaailma vaikuttaa meidän demokratiaan ja vaaleihin.

TikTok on nuorten paljon käyttämä kanava, joka ei ole suostunut eurooppalaista säätelyä noudattamaan. Nyt valitettavasti viime aikoina myös Meta on päätenyt samaan ratkaisuun, että tehtyä säätelyä ei noudateta, mikä tarkoittaa minun mielestäni ja näkökulmastani sitä, että me tarvitaan entistä vahvempia sanktioita ja viime kädessä sitten näiden eri somealustojen kokonaan kieltämistä, jos nämä sanktiot eivät tehoa, mutta tähän me todella tarvitaan yhteistä EU-linjaa.

Isossa-Britanniassa on nostettu esiin huoli etenkin siitä, miten TikTokissa etenkin nuorille miehille tämä algoritmi tuottaa tämmöistä Andrew Taten tekemää ja tyyppistä aggressiivisuuteen lietsovaa sisältöä, ja sen vaikutukset ovat näkyneet jo tilastollisesti poikien väkivaltaisuuden kasvuna. Ranska taas teki tämmöisellä skinnytok-tunnisteella tehdyistä sisällöistä EU:lle kantelun, koska nämä ovat selkeästi altistaneet erityisesti tyttöjä ja nuoria naisia anoreksialle ja laihduttamiselle. Eli näitä työkaluja jonkun verran jo on parlamenteilla ja mailla käytössä EU:n suuntaan, mutta liian hitaita tässä ollaan.

Me ei voida luottaa siihen nuorten itseohjautuvuuteen. Nämä meidän valiokunnassa kuulemat nuoret olivat aika rehellisiä ja suoria sen suhteen, että he itse yrittävät kontrolloida somensa käyttöä, mutta turhautuvat siihen, että harvoin kykenevät siihen, ja yhtäkkiä onkin hurahtanut tunti tai pari somessa, ja tämä koski nyt tietysti ensisijaisesti vapaa-aikaa. Niiden koulujen, joissa tämä kielto oli otettu jo käyttöön, nuoret, joita kuulumme, olivat tyytyväisiä siihen, että kielto oli käytössä, ja ainakin se koulupäivä oli rauhoittunut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

19.21 **Markku Siponen kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Täällä on monia hyviä puheenvuoroja käytetty tänään, ja todellakin edustaja Kosonen ja myöskin muita valiokunnasta oli mukana tässä vastalauseessa. Tämän vastalauseen ensimmäiset virkkeet kuuluvat näin: ”Kannatamme puhelimen käytön rajoittamista oppitunnin aikana. Nykyinen käytäntö on kirjavaa.” Oikeastaan viittaan tässä myöskin tähän edustaja Kopenen täällä aiemmin käyttämään puheenvuoroon siitä, että tämä laki tarvitaan, koska tällä hetkellä ne säännökset ovat kirjavia. Tämä on totta, mutta se hieman ontuu siinä, kun Kopenenkin toi sitten esille välituntien osalta tämän kännyköitten kiellon tarpeen. Tietystihän tästä hyvin on johdettavissa, että näitten välituntien, ruokailujen ja muun koulupäivän osalta meillä on nyt tällä lakiesityksellä odotettavissa kirjavaa käytäntöä ympäri Suomea. Oikeastaan meillä oli sitten johtoajatus myöskin siinä, että olisi toivottu, että tätä esitystä olisi viety vähän pidemmälle ja myöskin sinne välituntien, ruokailujen suuntaan ja pystytty siellä myöskin tuomaan yhtenäisiä käytäntöjä.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Täällä oli myöskin edustaja Keto-Huovisella todella hyviä puheenvuoroja, kun hän toi esille näitä esimerkkejä, joita me tällä hetkellä jo tiedämme ympäri Suomea, että on tehty näitä kännyköitten kieltoja koko päivän ajaksi ja siitä on saatu hyviä kokemuksia.

Jos poimin tästä meidän vastalauseesta vielä pääkohtia:

Todellakin tässä hallitus esittää, että välitunneilla, ruokailuissa ja muuna kouluaikana kännyköiden käytöstä tulisi laatia järjestyssäännöt, jotka säätelevät kännyköiden käyttöä. Todellakin tässä on riskinä, että näemme erilaisia kirjavia käytäntöjä ympäri Suomen koulupäivän osalta, ja tästä syystä olisi kannattanut jo nyt laajentaa tätä kännykkäkieltoa. Toki tässä on oltava aina se poikkeus opettajan harkinnan mukaan esimerkiksi terveydellisten syiden vuoksi, ja on selvää, että tarvittaessa lapsen ja nuoren on saatava yhteys esimerkiksi äitiin, isään tai huoltajaan. Tämä tietysti tapahtuisi opettajan luvalla.

No, täällä on tuotu esille myöskin tuossa edellisessä Hopsun puheenvuorossa hyvin sosiaalisen median vaikutuksia lapsiin ja nuoriin, niin kuin monessa muussakin puheenvuorossa, ja kyllähän nämä kansainväliset esimerkit esimerkiksi Euroopasta tällä hetkellä osoittavat, että kyllähän tämä nyt täällä Suomen eduskunnassa säädettävä malli on vähän kummallinen ja poikkeuksellinen. Esimerkiksi Ruotsihan on nyt säätämässä, nimenomaan muuttamassa omaa lainsäädäntönsä siihen suuntaan, että ne kännykät kiellettäisiin koko koulupäivän aikana. Niin kuin tiedetään, puhelimen näytön jatkuva tarkkailu vie kaiken huomion, ja tietenkin välituntien osalta se tarkoittaa sitä, että kyllähän meistä jokainen, joka tuolla kouluissa on vierailut, näkee, mitä lapset ja nuoret tällä hetkellä pääosin välitunneilla tekevät. Minä uskoisin, että meillä eduskunnassa on myöskin yhteinen tahtotila, että saataisiin lapset ja nuoret välitunneilla enemmän kohtaamaan kasvokkain, keskustelemaan, käymään sosiaalista kanssakäyntiä, ja tietysti äärimmäisen tärkeä asia on se liikunnan lisääminen myöskin niille välitunneille, mikä tukisi tätä liikunnallista elämäntapaa, joka myöskin on täällä lakiesityksessä mukana. Tässä vastalauseessa tuodaan esille, että karkean laskelman mukaan välitunteja on peruskoulun aikana yli 2 000 tuntia ja sillä, mitä välituntien aikana tehdään, voi olla myöskin suuri merkitys sille lapsen ja nuoren kehittymiselle.

Tähän liikunnalliseen elämäntapaan vielä lisään, että tämäkin on hyvä, että se on siellä esityksessä mukana, mutta kyllähän tämä jää hieman, eikä hiemankaan vaan aika, abstraktiksi esitykseksi, ja konkretia on sieltä hyvin, hyvin vähissä. Tietenkin jos ajatellaan konkretiaa, koulupäivän liikunnallistamista, niin kuin edellisessä liikuntaselonteossa tuotiin esille, niin koulujen liikuntatunteja, liikuntatuntien määrää, pitäisi myöskin lisätä. Hieman harmittaa, että hallitus ei tähän mahdollisuuteen tarttunut, koska liikuntatunnit ovat kuitenkin hyviä lasten liikuttamisen kannalta. Ne ovat varsin suosittuja, ja niistä on todella isolla osalla oppilaista myönteiset kokemukset, ja sillä olisi pystytty yhtenäisesti myöskin lasten liikuntaa lisäämään.

Toki on hyvä, että tämä harrastamisen Suomen malli säilyy, ja kiitos siitä, että tässä riihessä taisi tulla sinne myöskin vähän lisää panostuksia, se on hienoa. Sitä keskustan johdolla aikanaan oltiin tuomassa ja täällä eduskunnassa viemässä eteenpäin, ja siitä kiitos, että hallitus tätä myöskin edistää ja sitä viedään yli hallituskausien, tehdään tästä mallista entistä parempi — siitä myöskin kiitos.

Arvoisa rouva puhemies! Näillä sanoilla teen esityksen tästä vastalauseesta 1 ja siihen liittyvästä pykälämuutoksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

19.27 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa puhemies! Puhun tässä keskustelussa ensiksi vähän TikTokista ja yleensä somen haitoista, koska tämä perusopetuslain muutos nyt kuitenkin kännykkää aika paljon sivuaa — se tärkein kohta — ja on helppo nähdä, minkälaisilta virtuaalisilta päihteiltä meidän pitäisi myös lapsiamme suojella. Suojelemmehan me heitä myös muunlaisilta päihteiltä. Tästä ei ole mitään suoraa syy—seuraus-tutkimusta olemassa, mutta voidaan nähdä ihan käyrästä, milloin on TikTokin käyttö länsimaissa kasvanut ja milloin ovat taas länsimaissa Pisa-tulokset romahtaneet. Nämä käyrät kulkevat aivan eri suuntiin, jostain syystä.

TikTokissa on tietysti myös näitä vaarallisia haasteita, jotka leviävät, ja ne vaikuttavat pahasti keskittymiskykyyn — valtavia dopamiiniruiskeita sieltä lapset ja aikuisetkin saavat, ja näillä myös voi olla vaikutuksia ihan yhteiskuntarauhaan. Siksi olenkin ehdottanut, että TikTok ja yleensä tämmöiset somealustat tulisi kieltää kyllä kokonaan, koska niitten EU-säätely ei itse asiassa toimi. Se on nähty nyt aika lailla. Joissain maissa niitä kieltoja jo on olemassa.

Kannatan, arvoisa puhemies, edustaja Siposen tekemää vastalauseen sisältämää pykälämuutosehdotusta.

Tämä kännykättömyys tulisi todellakin olla myös välitunneilla ja ruokatunneilla eli koko koulupäivän ajan. Tämä olisi paljon selkeämpi sääntö. Hyvä, että nyt hallitus sitten kuitenkin selvittää, voisiko se olla mahdollista. Minusta tuossa asiantuntijakuulemisessa tuli kyllä erittäin kirkaasti selväksi, että sitä asiantuntijakin kannattavat, ja olisi myös liikunnallisen elämäntavan suhteen arvokas asia, että välitunnit jätettäisiin liikkumiselle ja semmoiselle henkilökohtaiselle kohtaamiselle kännyköiden räpläämisen sijaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.30 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Lapset ja nuoret ensin. Lasten ja nuorten tulevaisuuden kannalta on ehdottoman tärkeää, että kouluissa voidaan keskittyä oppimiseen ilman häiriötekijöitä. Hallituksen esitys koulujen kännykkäkiellosta on merkittävä uudistus, joka tukee oppimista, parantaa työrauhaa ja antaa opettajille paremmat mahdollisuudet keskittyä opettamiseen. Opettajien ei jatkossa tarvitse käyttää aikaansa puuttuakseen kännyköiden häiritsevään käyttöön, vaan he voivat keskittyä varsinaiseen tehtäväänsä, lasten ja nuorten oppimisen tukemiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Oppimisympäristön tulee olla turvallinen ja keskittymistä tukeva. Liiallinen kännyköiden käyttö kouluissa aiheuttaa häiriöitä, vaikeuttaa keskittymistä ja heikentää oppimistuloksia. Tutkimukset ovat osoittaneet, että työrauha on monissa kouluissa heikentynyt ja älylaitteiden runsas käyttö häiritsee opiskelua.

Hallituksen esityksen myötä puhelinten käyttö oppitunneilla sallitaan vain oppimistarkoitukseen ja terveydenhoidollisista syistä. Tämä muutos vahvistaa lasten ja nuorten oikeutta rauhalliseen ja turvalliseen oppimisympäristöön.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakimuutos ei estä teknologian hyödyntämistä opetuksessa, vaan se selkeyttää pelisääntöjä ja varmistaa, että digitaalisia laitteita käytetään hallitusti ja opetusta tukevalla tavalla. Lisäksi koulujen järjestyssääntöjä koskevat vaatimukset varmistavat, että säännöt ovat yhtenäiset ja selkeät koko maassa. On tärkeää, että jokainen oppilas saa mahdollisuuden oppia rauhassa ja keskittyä koulutyöhön ilman ylimääräisiä häiriötekijöitä. Nyt on oikea aika laittaa oppimistulokset kasvuun.

Kannatan hallituksen esitystä. — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko poissa. — Edustaja Garedeu.

19.32 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että kännyköiden käyttöä rajoitetaan kouluissa, tällä perusopetuslain muutoksella vahvistetaan myös aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaoikeuksia. Avien valtuuksia koskeva päätös on oikeasuuntainen — kiitos siitä — vaikka omasta mielestäni se saisi olla vahvempi. Tähän mennessä koulujen toiminnan valvonta on ollut vanhempien valitusten varassa. Avit ovat saaneet valvoa oma-aloitteisesti kyllä varhaiskasvatusta mutta eivät kouluja. Nyt aluehallintovirasto voi ottaa myös perusopetuksen järjestäjän oma-aloitteisen valvonnan kohteeksi, mikäli virastolla on perusteltu syy epäillä, ettei opetusta järjestetä perusopetuslain ja normien mukaisesti.

No, mikä tämä perusteltu syy sitten voisi olla? Hallituksen esityksessä mainittiin, että perusteltuna syynä voitaisiin pitää esimerkiksi sitä, että aluehallintoviraston tietoon on huoltajilta tullut huolenilmaisuja opetuksen järjestämisestä. Mutta esityksen tavoitteena on myös parantaa aluehallintovirastojen asemaa valvontaviranomaisena esimerkiksi tilanteissa, joissa mediasta nousee esiin epäkohtia opetuksen järjestämisessä. Tämä jälkimmäinen oikeus on hyvä asia ja parannusta tämänhetkiseen lainsäädäntöön. Muilta osin olisi äärimmäisen tärkeää varmistaa, ettei jatkossakin käytännössä vaadita ensin vanhempien yhteydenottoa aviin, että avi saa tarvitsemansa perustellun syyn. Siinä tapauksessa asiantila ei juurikaan muuttuisi nykyisestä.

Vaikka hallituksen esityksessä puhutaan opetuksen valvonnasta, niin aluehallintoviraston valvontaoikeus ulottuu opetuksen lisäksi myös laajasti oppilaan muiden oikeuksien varmistamiseen. Näitä oikeuksia ovat esimerkiksi turvallinen opiskeluympäristö, vapaus ja koskemattomuus, osallisuus, tasa-arvoinen kohtelu sekä lapsen edun ensisijaisuus. Lisäksi oppilailla on muun muassa oikeus saada opetussuunnitelman mukaista maksutonta opetusta, opiskelu- ja terveydenhuoltoa, maksuton kouluruoka, tarvittaessa koulumatkaetu sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea.

Jätin viime vuonna avin valvontaoikeuden laajentamista koskevan toimenpideoitteen, jossa asiaa tarkastellaan erityisesti koulukiusaamisen näkökulmasta. Vaikka opettajilla on virkavelvollisuus puuttua kiusaamiseen tarvittavalla tavalla, tämä ei käytännössä läheskään aina valitettavasti toteudu. Koulujen säännölliset tarkastukset auttaisivat varmistamaan opettajien ja rehtoreiden aktiivisen ja tehokkaan puuttumisen aivan jokaiseen kiusaamistilanteeseen viipymättä.

Valvontavastuun säilyttäminen vanhempien harteilla voi aiheuttaa koulun ja huoltajien välien tulehtumista. Lisäksi se on lasten vanhemmille kuormittavaa ja voimavaroja vaativaa. Erityisesti koulukiusattujen tai neuropsykiatrisesti oireilevien lasten vanhemmat ovat jo valmiiksi kovilla, eikä heidän tulisi joutua lisäksi taistelemaan lapsilleen kuuluvien perusoikeuksien puolesta. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että aveille tulee tosiasialliset ja riittävät valvontavaltuudet ottaa tätä taakkaa kantaakseen.

Olen myös toisessa aloitteessani esittänyt, että eduskunta ryhtyisi toimenpiteisiin lainsäädännön tarkentamiseksi opettajien ja rehtoreiden kiusaamiseen puuttumisen määräaikojen, kriteerien, vastuunjaon, kiusaajan velvollisuuksien sekä laiminlyönnin seuraamusten osalta. Eli jos kiusaamiseen ei puututa nopeasti ja tehokkaasti, pitää opettajille ja rehtoreille koitua siitä seuraamuksia.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Nyt käsiteltävän lakimuutoksen myötä perusopetuslakiin lisätään säännöksiä myös aluehallintovirastojen käytettävissä olevista sanktioista. Kiusaamisessa ja kouluväkivallassa kyse on niin vakavasta lasten terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumisesta, että sen kitkemiseksi tarvitaan myös tällaisia järeämpiä keinoja.

Arvoisa puhemies! Lapsemme viettävät merkittävän osan lapsuudestaan ja nuoruudestaan peruskoulussa. Meidän aikuisten ja yhteiskunnan on pystyttävä takaamaan, että kouluympäristö on jokaiselle lapselle turvallinen ja hyvinvointia edistävä ympäristö. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

19.38 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty valtava määrä hyviä puheenvuoroja, ja siinä mielessä en lähde niitä toistamaan. Totean, että kännykkäkielto oppituntien aikana on äärimmäisen kannattavaa, ja vaikutuksiaahan on kerrottu jo useampia täällä: oppirauhan parantuminen, opettajien aseman selkeytyminen, turvallinen oppiympäristö, ylipäänsä keskittymiskyvyn parantuminen ja niin edelleen, niin edelleen.

Ja kyllä on ihan aiheellista pohdinta myös siitä, miksi tätä kieltoa ei laajenneta välitunneille. Välitunneilla kuitenkin ennen kaikkea pystyttäisiin kännykättömässä ajanvietossa kohentamaan sitä liikunnan roolia, ja liikunta ja ylipäänsä yhdessä vietetty aika ovat mitä parhainta yhteisöllisyyden rakentamista. Se on kuitenkin sellainen sosiaalinen taito, mitä olisi ihan hyvä meidän jokaisen oppia, etenkin kun me suomalaiset tuppaamme olemaan vähän sellaisia helposti omissa oloissa olevia.

Ehkä tästä ne minun omat pointtini, jotka haluaisin nostaa vähän niin kuin ulkopuolelta. Ensinnäkin se, mitä täällä vähän on sivuttukin: aikuisten vastuu. Siis aikuisten vastuu on aivan keskiössä, kun puhutaan lasten ja nuorten kännykän käytöstä. Kyllä se täytyy tässä yhteydessä sanoa, että vaikka tiukkana oleminen näissä asioissa ei aina ole välttämättä kaikkein hauskinta, niin vanhemmuuden ei kuulukaan aina olla hauskaa. Se on valitettavasti näin, ja tiedän sen itse hyvin tässä oravanpyörässä pyöriivänä, hyvin usein hyvin väsyneenä ihmisenä. Vanhemmuus on rankkaa hommaa, mutta en vaihtaisi sitä mihinkään.

Toinen, mikä vanhempien vastuuta tietyllä tavalla sumentaa ja mitä me aikuiset ei ehkä ymmärretä, on se maailma, missä meidän lapset ja nuoret elävät sen sosiaalisen median kautta. Se viestitulva on jatkuva, se ärsykkeiden määrä on jatkuva. Itse olen katsonut lapsena puoli yhdeksän uutiset, ja se on ollut se kiinnityskohta maailman hurjiin, ikäviin asioihin, ja nykyään ne ikävät asiat tulevat sieltä kännykän ruudulta jatkuvalla syötöllä lapsen silmille, ja sekään ei kyllä ole tervettä.

Viimeisenä pointtina nostan tämän, että vaikka tiedän, että tässä lakiesityksessä ei digitaitoja ja teknologiaa olla millään tavalla hylkäämässä, niin kyllähän se on ihan valtavan vaikea tasapainoilu, kun me tiedetään, miten teknologia tulee ohjaamaan kehitystä. Ennen kaikkea tekoäly tulee muuttamaan maailmaa, joten kun samaan aikaan me varmistetaan se, että meidän lapset pystyvät viettämään aikaa ilman kännykkää, niin millä me pystytään varmistamaan myös se, että he pysyvät siinä teknologian aallonharjalla, koska on aivan päivänselvää, että se on jo turvallisuuskysymys, että me suomalaiset olemme digitaidoissa ja tekoälyn kehityksessä maailman parhaita eikä jäädä jälkeen? Mutta tämä on vaikea yhtälö, enkä sitä dilemmaa yhtään vähättele.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.41 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä tekoäly on sillä tavalla kinkkinen juttu, että se tulee niitä algoritmeja ja sisältöjä tekemään myös jatkossa, ja ne tulevat olemaan entistä tehokkaampia ja me ihmiset entistä alttiimpia sitten. Jotenkin itse ajattelen, että kyllä ne taidot ja tiedot karttuvat siellä toisella asteella, viimeistään yläkouluiässä, ja oikeasti nämä valinnat, joita nyt yhä useammat vanhemmat tekevät, että hankkivat alakouluikäisille lapsille kännykkätyyppisiä kelloja tai näitä vanhoja nokioita, ovat ihan hyviä vaihtoehtoja. Ei ole kenelläkään varmasti kännyköitä tarkoitus kieltää kokonaan, mutta se, että se somekukuttavuus pystyttäisiin sieltä lapsilta ja nuorilta ehkäisemään, on tärkeitä. Sen takia tämä vanhempien ja myös lasten ja nuorten tiedonsaanti näistä haitoista on oleellista, ja neuvoloilla voisi olla siinä paljon nykyistä isompi rooli.

Me kuulemisissa kuultiin, että joillain kunnilla on jo tällaisia aktiivisia kampanjoita, muun muassa Lappeenranta oli yksi, joka on ollut tässä edelläkävijä, ja näitä pitäisi ehdottomasti yleistää. Kaikilla kasvatusalan ammattilaisillakaan ei ole tätä viimeisintä tutkimustietoa, ja voin sanoa, että itsellenikin tässä, kun asiaan perehtyi, tieto karttui koko ajan ja riskit tulivat entistä kirkkaammin näkyviksi.

Mutta vielä muutama sana tästä esityksen toisesta osasta eli tästä liikunnan ja liikunnallisuuden lisäämisestä:

Tavoite on todella hyvä, koska kuten täällä monessa puheenvuorossa on todettu, se lasten ja nuorten koulussa viettämä aika ja koulumatkoilla viettämä aika on iso osa heidän päiväänsä. Näiden vähän liikkuvien lasten ja nuorten osalta tieto oli se, että päivittäisestä reippaasta liikkumisesta 42 prosenttia toteutuu siellä koulupäivän aikana. Mutta semmoisia käytännön asioita, jotka tähän liittyen valiokunnan keskustelussa nousivat esiin, oli, että koulumatkaan pitäisi kannustaa, siihen arkiliikuntaan, muuten kuin niin, että vanhemmat joutuvat kuljettamaan. Tässä esimerkiksi osa kunnista tekee pienille alakoululaisille tällaisia kategorisia pyöräilykieltoja, ja niistä voisi ehkä luopua, ja vanhemmat voisivat itse harkita, kykeneekö lapsi pyöräilemään matkoja.

Liikkuva koulu -rahoituksen jatko oli toinen, josta kannettiin huolta. Eli siellä on ollut todella hyviä keinoja siihen, miten sitä välituntiliikuntaa on aktivoitu. Isommat oppilaat ovat järjestäneet tanssivälkkiä, tai siellä on ollut nuorisotyöntekijä ohjaamassa sitä liikuntaa, välinevuokraamo on ollut käytössä, tai tällainen leikkivuokraamo, josta on saanut välituntiliikuntavälineitä. Eli kaikki nämä keinot, positiiviset, kannustavat keinot käyttöön. Yksi huoli, jonka oppilaat nostivat esiin, on se, että he haluaisivat pelata koulun kentällä myös välkillä, mutta sinne ei pääse, kun sinne ei pysty järjestämään valvojaa. Eli nämä koulun valvontasäännöt ja niiden korvaamiset olisivat myös tärkeitä tekijöitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedew.

19.44 **Kaisa Garedew ps:** Arvoisa puhemies! Näin keskustelun päätteeksi haluan sanoa todella suuret ja lämpimät kiitokset. Todella äärimmäisen hyviä ja tarpeellisia nostoja ja puheenvuoroja, mitä olemme saaneet täällä kuulla.

Tämä on aika yksimielinen ja yksiselitteinen, kuten valiokunnalle on esitetty laajoja älypuhelimien liiallisen käytön seuraamuksia, ja niillä on merkittäviä negatiivisia vaikutuksia. En lähde niitä nyt toistamaan, sillä täällä on upeasti ne koottu monessa

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

puheenvuorossa ja kerrottu, mitä vaikeuksia ja haittoja älypuhelimien liiallisesta käytöstä on.

Mutta haluan tuoda tähän päätteeksi tämmöisen noston näiden tunnettujen haittojen ja vaarojen vuoksi. Minusta olisi koulujen kännykkärajoitusten lisäksi tärkeää luoda tällaiset valtakunnalliset ruutuaikasuositukset lapsille ja nuorille. Lappeenrannan kaupunki ja Aivoliitto ovat tehneet tätä varten jo hyvää pohjatyötä, ja sivistysvaliokunnan mietinnössäkkin viitataan tähän ja todetaan seuraavaa: ”Koska lasten ja nuorten itsesääätelytaidot ovat vasta kehittymässä, ei vastuuta mobiililaitteiden käytöstä voi jättää yksin heille.” Elikkä olisi myös vapaa-ajalle suunnattu tämmöinen valtakunnallinen ruutuaikasuositus.

Se, minkä takia nämä ovat hyvin tärkeitä, on se, että lastensuojelulaitoksetkin tarvitsisivat nämä suositukset tähän pohjaksi, minkä perusteella he voisivat sitten rajoittaa laitoksissa asuvien nuorten digilaitteiden käyttöä. Nythän on tilanne se, että siellä he saavat käyttää näitä digilaitteita ympäri vuorokauden enemmän kuin ehkä kotona. Tästä itse asiassa olen tehnyt erillisen toimenpidealoitteen.

Olen myös ehdottanut, että lasten suojelemiseksi sosiaaliseen mediaan säädettäisiin korkeampi, 15 vuoden ikäraja ja sille myös kunnollinen valvonta. Täällä tulikin erinomainen puheenvuoro varsinkin näistä TikTokin haitoista ja vaikutuksista, mikä on yksiselitteistä.

Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä nostoista erityisesti vanhempien vastuusta. Meidän aikuisten tulee kantaa vastuu lapsistamme ja nuoristamme. Tässä teknologian kehityksessä vaaditaan myös yhteiskunnallisia ja kollektiivisia linjauksia. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus 2024 Kertomus K 14/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä läpi, niin asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Kaunisto, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.47 **Ville Kaunisto kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tavoite on puhua suhteellisen lyhyesti, koska puoli tuntia olisi kiva käyttää aikaa siihen, että voimme keskustella Etyjistä eikä vain kuunnella minun monologiani. Tähän on syytä myös todeta, että kyllähän me Etyjin kohdalla olemme periaatteessa siinä tilanteessa kuin vuosi sittenkin, eli Venäjä on se jarru, joka tämän järjestön kehitystä ja mahdollisuuksia jarruttaa huolestuttavalla tavalla. Että siinä mielessä puhe ei varmasti viime vuodesta ihan hirveästi eroa.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Kun nyt luemme Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön valtuuskunnan vuoden 24 kertomusta, niin näemme, miten valtavasti kansainvälinen järjestelmä on muuttunut ja muuttuu koko ajan. Etyj täyttää tänä vuonna 50 vuotta, mutta sen ajamat periaatteet — kuten kansainvälisten sääntöjen, ihmisoikeuksien ja demokratian kunnioittaminen sekä laaja-alainen kokonaisturvallisuus — eivät ole menettäneet merkitystään, päinvastoin ne ovat tärkeämpiä kuin koskaan.

Valitettavasti juuri nämä periaatteet ovat viime vuosina joutuneet tosiaan vakavaan koetukseen. Keskiössä on edelleen siis Venäjän bruttaali hyökkäyssota Ukrainaan. Etyj on muistuttanut, että mikään, mikä koskee Ukrainaa, ei voi tapahtua ilman Ukrainaa, ja mikään, mikä koskee Eurooppaa, ei voi tapahtua ilman Eurooppaa. Etyjin perusta on ajatus kokonaisturvallisuudesta, ei vain sotilaallisesta vaan myös taloudellisesta ja inhimillisestä turvallisuudesta. Kestävä rauha on mahdollista vain, jos kaikki osapuolet sen hyväksyvät, mutta se vaatii myös vastuunkantoa. Venäjän on vastattava teoistaan Ukrainassa sekä taloudellisesti että moraalisesti. Ilman vastuuta ei ole sovintoa, ilman sovintoa ei ole kestävä rauhaa. Samanlainen logiikka pätee myös Gazassa, josta Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puolella on keskusteltu useaan otteeseen. Israelilla on oikeus puolustautua, mutta kansainvälisen oikeuden sääntöjä ei sovi unohtaa ja siviilejä on suojeltava.

Arvoisa puhemies! Viime vuosi oli vaalien supervuosi, ja vaalitarkkailu on Etyjin ydinosaamista, etenkin siis parlamentaarisen puolen. Vaalien rehellisyyteen kohdistuvat epäilyt ja vaalivaikuttaminen rapauttavat demokratiaa. Etyj järjesti vuonna 24 useita vaalitarkkailumissioita, joissa Suomen valtuuskunta oli Pohjois-Makedoniassa, Moldovassa, Georgiassa ja Yhdysvalloissa mukana. Esimerkiksi Georgian vaalit, joiden tulos on johtanut siihen, että oppositio tällä hetkellä boikotoi parlamenttia, olivat puheenaiheena hyvin paljon. Georgian sisäpoliittinen tilanne on muutenkin ollut esillä yleiskokouksen keskusteluissa, ja hallitsevaa puoluetta on useasti kehoitettu korjaamaan demokraattisen järjestelmän vinoumia.

Suomen delegaatio on ollut vaalitarkkailussa aktiivinen, yhtenä esimerkkinä Yhdysvaltain presidentinvaalit. Tämäkin tarkkailu muistutti, kuinka monella tavalla demokratia voi toimia ja miten tärkeää on, että vaaleja tarkkaillaan avoimesti ja puolueettomasti. Demokratia ei ole täydellistä, mutta toistaiseksi se on toimivin malli, jonka maailma tuntee. Jo se, että vaaleissa ei ole huomautettavaa, on hyvä ja tärkeä uutinen itsessään.

Arvoisa rouva puhemies! Yleiskokous käsitteli vuonna 24 myös tekoälyn vaikutuksia niin sodankäyntiin kuin yhteiskuntiin laajemmin. Uudet teknologiat tuovat suuria mahdollisuuksia mutta myös uusia riskejä. Meidän on ymmärrettävä nämä riskit ja rakennettava yhteisiä sääntöjä, joilla niitä hallitaan ilman, että nitistämme kehityksen ja innovaation polkua.

Luonnollisesti myös hybridivaikuttaminen ja pakotteiden vaikuttavuus olivat myös esillä. Suomen vahvuudet muutoksen keskellä ja resilienssin vahvistamisessa kiinnostavat maailmalla. Tätä kiinnostusta on myös syytä hyödyntää.

Arvoisa puhemies! Etyj on ollut Venäjän aiheuttamana vaikeuksissa konsensuksen puutteen vuoksi. Pientä valoa on näkyvissä. Järjestölle valittiin loppuvuodesta uusi pääsihteeri, ja ensi vuoden puheenjohtajaksi tulee Sveitsi. Tämä on hyvä merkki jatkuvuudesta.

Suomi on ollut Etyjin parlamentaarisella puolella aktiivinen toimija. Parlamentaarisen puolen puheenjohtaja, edustaja Pia Kauma on tehnyt erinomaista työtä, ja Suomi

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

ulkoministeri Elina Valtonen vahvalla otteella johtaa parhaillaan koko järjestöä. Suomen valtuuskunta laatii Porton kesäistuntoon meriturvallisuutta käsittelevää ehdotusta, ja järjestämme tilaisuuden, jossa julistetaan Etyjin 50-vuotista taivalta ja painotetaan monenvälisyyden ja diplomatian merkitystä. Suomi siis näkyy ja kuuluu.

Loppuun totean, että itse näen Etyjin periaatteiden olevan edelleen erittäin voimassa, ja niin kauan kun niitä puolustetaan, on toivoa paremmasta ja vakaammasta maailmasta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.53 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Euroopan turvallisuus ei ole itsestäänselvyys. Se on jatkuvaa työtä ja yhdessä tekemistä. Maailmanpoliittisen tilanteen ailahtellessa huomataan, kuinka tärkeä yhtenäinen Eurooppa on. Yhteistyö tuo meille turvaa. Juuri nyt tuo työ on tärkeämpää kuin vuosikymmeniin.

Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme oleva kertomus Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan toiminnasta osoittaa, että olemme keskellä murrosta. Sääntöihin perustuva maailmanjärjestys on murenemassa. Venäjän bruttaali hyökkäyssota Ukrainassa on vienyt meidät uuteen aikakauteen, jossa sanat, sopimukset ja diplomatia joutuvat kerta toisensa jälkeen koetukselle. Tästä huolimatta, tai juuri siksi, Suomi on ollut aktiivinen ja näkyvä. Me emme ole vetäytyneet, vaan olemme johtaneet. Toimintamme on ollut selkeää. Me olemme valmiita kantamaan vastuuta.

Arvoisa rouva puhemies! Yhteisen turvallisuuden keskiössä on Ukrainan tukeminen. Tuki ei saa hiipua, vaikka sota jatkuu. Ukraina puolustaa omia rajojaan, mutta samalla se puolustaa eurooppalaista järjestystä, ihmisoikeuksia ja kansainvälistä oikeutta. Siksi tukemme Ukrainalle on yksiselitteinen, ja sen pitää pysyä sellaisena. Sodan keskellä meidän on katsottava eteenpäin. Jälleenrakennus ei ole vain taloudellista, se on poliittista ja moraalista vastuuta. Kestävällä rauhalla on oltava vahva perusta: oikeudenmukaisuus ja toipuminen.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan turvallisuuteen vaikuttavat monet muutkin tekijät, kuten ilmastonmuutos, maahanmuutto, disinformaatio ja teknologian nopea kehitys. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön työ ei rajoitu vain aseisiin ja rajoihin, se on myös arvojen, oikeuksien ja demokratian puolustamista. Näiden heikkeneminen yhdessä maassa on riski koko alueelle. Siksi yhdessä työskentely on edelleen arvokasta. Meidän pitää vahvistaa parlamentaarista vuoropuhelua. Siksi myös Suomi jatkaa työtään ei sivusta seuraten vaan etulinjassa.

Arvoisa rouva puhemies! Yhteisen turvallisuuden rakentaminen ei ole nopeaa eikä helppoa, mutta se on välttämätöntä. Jokainen kokous ja jokainen lausunto ovat yksittäisinä pieniä mutta sitäkin tärkeämpiä tekoja vakaamman Euroopan puolesta. Suomi on näyttänyt, että pieni maa voi olla suuri toimija. Meidän on jatkettava samalla tiellä: yhdessä, päättäväisesti ja vastuullisesti. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

19.57 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjillä on kuluvana vuonna juhlavuosi, sillä järjestön perustana toimiva Helsingin päätösasiakirja Helsinki Final Act täyttää 50 vuotta tänä vuonna, 2025.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Etyjin merkitys kylmän sodan päättymiselle ja Euroopan yhtenäistämiselle on ollut merkittävä, sillä se on vahvistanut toisen maailmansodan jälkeisessä maailmassa luotua sääntöperustaista maailmanjärjestystä sekä kokonaisturvallisuuteen perustuvaa ajattelutapaa. Se on vaikuttanut Euroopan vapautumiseen ja avautumiseen sekä länsimaalaisen liberaalin aikakauden alkamiseen. Etyjin olemassaolon aikana ei olla välttytty sodilta tai kriiseiltä, mutta myönteinen vire ja usko kansainvälisiin sopimuksiin ovat edesauttaneet sitä, että vaikeatkin tilanteet on saatu ratkaistua niin vuoropuhelun kuin kokonaisvaltaisen turvallisuusajattelun keinoin. Dialogilla ja monenkeskisellä yhteistyöllä on suuri merkitys, kun halutaan taklata globaaleja haasteita ja varmistaa turvallinen tulevaisuus.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana kehitys on ollut päinvastaista ja sopiminen kansainvälisen diplomatian avulla on muuttunut yhä monimutkaisemmaksi. Viimeistään Venäjän vuonna 2022 aloittama bruttaali hyökkäyssota Ukrainassa on aiheuttanut vakavan iskun myös sääntöperusteiselle maailmanjärjestykselle. Uusi epävakauden aikakausi aiheuttaa huolta osallistujavaltioissa, mutta se myös korostaa entistä enemmän Etyjin, Euroopan neuvoston ja muiden kansainvälisten järjestöjen merkitystä rauhan ylläpitämisessä. Vain laajalla yhteistyöllä on mahdollista rakentaa kestäväää rauhaa.

Niin Euroopan neuvoston kuin Etyjin istunnoissa nousi viime vuonna vahvasti esiin Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama kärsimys Ukrainalle ja sen kansalaisille, sanktioiden toiminta, jälleenrakennus, poliittiset vangit ja toisinajattelijoiden tilanne sekä tekoölyn haasteet. Tekoölyä koskevia päätöksiä on tehtävä yhdessä, jotta tekoöly on turvallista, eettistä, läpinäkyvää, käyttäjälähtöisesti suunniteltua sekä hyödynnettävää. Digitalisaation lieveilmiöihin, kuten lapsiin kohdistuvaan haitalliseen sisältöön ja hybridi-vaikuttamiseen, on puututtava. Viime vuosina teknologia on kehittynyt paljon, ja sitä on hyödynnetty myöskin muun muassa vaaleissa yhä enemmän. Tämän myötä vaaleihin on tullut uusia, merkittäviä elementtejä. Sosiaalinen media ja verkkoalustojen algoritmit vaikuttavat äänestyspäätökseen entistä enemmän, ja samalla disinformaatio vaikeuttaa luotettavaa tiedonsaantia. Myös tekoölyä hyödynnetään esimerkiksi vaalikampanjoinnissa yhä yleisemmin.

Vaalitarkkailu on Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen tärkeimpiä ja näkyvimpiä toimintoja. Vapaat ja oikeudenmukaiset vaalit ovat yksi demokratian peruskivistä, johon Etyjin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet muun muassa Kööpenhaminan asiakirjassa. Vaaleissa kansalaiset voivat suoraan vaikuttaa poliittisiin voimasuhteisiin ja osoittaa luottamustaan demokraattiseen järjestelmään. Vaalitarkkailijoille vaalit tarjoavat aina mahdollisuuden tarkastella kansanvallan tilaa ja tutustua jäsenmaiden poliittisiin järjestelmiin sekä kulttuuriin. Yleiskokouksen vaalitarkkailuoperaatioita edeltää aina vaaleja käyvän maan kutsu tulla tarkkailemaan vaaleja. Yleensä vaalitarkkailuoperaatiot tehdään yhteistyössä Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen, Euroopan parlamentin ja Naton parlamentaarisen yleiskokouksen kanssa. On myös muistettava se, että vaalipäivän tarkkailu tarjoaa vain ohuen otoksen maan demokratian tilasta ja on vain osa vaalitarkkailuoperaatiota. Vaalitarkkailuunhan liittyy myöskin seurantaa ja arviointia ennen vaaleja ja niiden jälkeen sekä suositusten antamista vaaliprosessin kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Minulla oli etuoikeus osallistua viimeaikaisista vaaleista ehkä puhutuimpien, Georgian parlamenttivaalien, tarkkailuoperaatioon Euroopan neuvoston valtuuskunnan osana niin Tbilisissä kuin Gorissa. Vaalit järjestettiin poliittisesti hyvin polarisoituneessa ja jännitteisessä ympäristössä, jota leimasivat epäluottamus valtaa

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

pitävän Georgian unelma -puolueen ja opposition välillä sekä pitkään maassa jatkuneet mielenosoitukset. Maan vaaliviranomaisten mukaan vaalit voitti venäjämielinen Georgian unelma -puolue 54 prosentin kannatuksella. Oppositio ei kuitenkaan hyväksynyt tätä vaalitulosta. Ehdokkaat pystyivät kampanjoimaan pääosin vapaasti, vaikka repivä kampanjaretoriikka ja -kuvasto olivat kaikkialla läsnä. Georgian unelma -puolue esitti kampanjassaan avoimesti muun muassa maan opposition kieltämistä kokonaan ja kehysti vaalit valinnaksi rauhan ja sodan välillä. Oppositio puolueet puolestaan kuvasivat vaaleja kansanäänestyksenä Georgian geopolittisesta suuntautumisesta. Polarisoitunut mediaympäristö ja yksityisten tiedotusvälineiden hyödyntäminen poliittiseen propagandaan johtivat myöskin puolueelliseen uutisointiin. Tämä jos mikä heikentää äänestäjien valmiutta tehdä valistunut äänestyspäätös. Vaalipäivä kaikkineen oli järjestetty pääosin hyvin, ja suurimmassa osassa äänestyspaikkoja äänestämisen raportoitiin sujuneen hyvin. Vaalipäivänä kuitenkin vallitsi jännittynyt ilmapiiri, ja äänestäjien painostuksesta raportoitiin laajasti. Myös ääntenlaskennassa havaittiin puutteita. Georgian tilanne on monelta osin huolestuttava, ja sen myönteiseksi edistämiseksi tarvitaan sujuvaa ja aktiivista parlamentaarista diplomatiata.

Maailmanjärjestyksessä on siirrytty multilateralismista moninapaiseen maailmaan, jossa kansalliset intressit menevät kansainvälisen yhteisymmärryksen edelle. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestöä, Euroopan neuvostoa sekä muita oikeusvaltioperiaatteita, ihmisoikeuksia ja rauhaa puolustavia organisaatioita tarvitaan enemmän kuin vuosikymmeniin. Kiitos Etyjin Suomen valtuuskunnalle aktiivisesta työstä Euroopan paremman huomisen eteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Kokko.

20.04 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Varmasti Etyjin edustamat arvot ovat nyt entistä enemmän tarpeen Euroopassa. Oikeastaan varmaan enemmän kuin koskaan aikaisemmin kylmän sodan päättymisen jälkeen nämä yhteiset arvot, jotka pohjautuvat demokratiaan, liberaaliin länsimaiseen demokratiaan, ovat uhattuina erityisesti Venäjän valloituspolitiikan seurauksena, joten siinä mielessä on hyvä kuulla, niin kuin tämä toimintakertomuskin osoittaa, että niistä ongelmista, mitä Etyjin parissa on ollut parin viime vuoden aikana nimenomaisesti siitä, että Venäjä on jäsenenä onnistunut halvaannuttamaan monessa suhteessa ihan virkakunnan nimityksiä, budjetin hyväksymisiä, puheenjohtajan valintaa, on päästy eteenpäin ja Etyj on osoittanut, että sillä on edelleen toimintakykyä näitten demokratian perusarvojen puolustamisessa.

Oikeastaan edustaja Mikkonen hyvin jo puheenvuorossaan kuvasi sitä, mitenkä oikeastaan se Etyk-prosessi 70-luvulla käynnisti sen kehityksen, joka ehkä sitten huipentui 1980-luvun lopulla Itä-Euroopan vapauttamiseen, ja ehkä ennen kaikkea se kolmas kori päätösasiakirjassa, joka pohjautui kansalaisjärjestöjen toimintavapauksiin, kansanvaltaisuuden kehittämiseen, oli oikeastaan sitten se ensimmäinen askel siihen, että rautaesirippuun saatiin murtumakohtia ja sitten nämä yhteiset arvot onnistuivat vapauttamaan Itä-Euroopan. Mutta myöskin se tärkeä periaate, mikä Etykissä luotiin ja mitä edelleen toivoisi Euroopassa noudatettavan, on linjaukset rajojen muuttumattomuudesta Euroopassa, tai ainakin siitä, että niitä ei sotilaallisella voimalla ja voimapolitiikalla pystytä muuttamaan, mistä nyt on saatu ikäviä todisteita Venäjän taholta,

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

varsinkin nyt, kun Yhdysvallat näyttää entistä enemmän liittoutuvan Venäjän kanssa Ukrainaa vastaan näitten viimeaikaisten rauhanneuvotteluidenkin suhteen — jos niitä edes aidosti sellaisiksi voi kutsua.

Etyjillä on useita toimintalinjoja, mitkä vahvistavat demokratiaa ja vapautta Euroopassa, mutta ehkä se, mikä on itsellenikin se tärkein näkökulma, liittyy nimenomaisesti näihin vaalitarkkailuoperaatioihin ja niiden turvaamiseen. Siinä mielessä on hyvä, että toimintakertomuksessakin on todettu, että Suomen valtuuskunnan viesti yleiskokoukselle on ollut ydintoiminnoista selvä, että muun muassa vaalitarkkailusta ei saa leikata. Oikeastaan se on se keino, millä me pystymme kansainvälisesti edesauttamaan kunkin jäsenmaan ihan tavallisten kansalaisten demokraattisten oikeuksien toteutumista ja sitä kautta myös oikeusvaltion kehittymistä jäsenmaissa, joissa ei välttämättä se demokratian kunnioittaminen ole niin vahvasti geneeissä, joten siinä mielessä on hyvä, että Suomen valtuuskunnan jäsenetkin ovat tähän aktiivisesti tarjonneet tukea, kuten tästä toimintakertomuksesta voi nähdä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari poissa. — Edustaja Kauma.

20.08 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kaunisto valtuuskunnan puheenjohtajana hyvässä esittelypuheenvuorossaan esitteli kattavasti valtuuskuntamme toimintaa yleisemmin. Keskityn puheessani enemmän työhöni Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajana, jossa tehtävässä olen ollut vuoden 2023 heinäkuusta lähtien. Siinä roolissani edustan yleiskokousta erilaisissa tapaamisissa ja vierailuilla ympäri Etyjin aluetta, johon kuuluu 57 maata. Niistä vajaa puolet on EU-maita.

Tämä toimintakertomus koskee viime vuotta, jonka jälkeenkin on tapahtunut paljon. Vuonna 2024 työn painopisteinä olivat erityisesti Venäjän hyökkäyssota ja Ukrainan tukeminen, Etyjin peruseriaatteiden tärkeyden korostaminen ja demokratian vahvistaminen sekä Länsi-Balkanin, Etelä-Kaukasuksen ja Keski-Aasian alueiden kehityksen tukeminen. Olemme käyneet keskustelua myös Israelin ja Hamasin välisestä sodasta, palestiinalaisten tilanteesta sekä sodan vaikutuksista Etyj-alueella.

Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen suurin vahvuus on sen tarjoama alusta keskustelulle ja parlamentaariselle diplomatialle. Tilanteessa, jossa Etyjin alueella käydään sotaa, demokraattiset arvot ovat uhan alla ja sääntöpohjainen kansainvälinen järjestelmä kokee jatkuvia kolahduksia, on monenkeskisen yhteistyön ja dialogin merkitys entistäkin suurempi. Erityisen suuri on tällaisten järjestöjen merkitys pienille Suomen kaltaisille maille, koska tätä kautta pääsemme osallistumaan myös Euroopan turvallisuutta ja meitä itseämme koskevaan päätöksentekoon.

Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajana olen korostanut dialogin tärkeyttä myös ja erityisesti niiden maiden kanssa, joiden kanssa olemme perustavaa laatua eri mieltä turvallisuuspoliittisista kysymyksistä. Suurin osa työstäni tapahtuu matkoilla parlamentaarisen yleiskokouksen osallistujamaihien.

Aloitin kertomusvuoden matkalla Yhdysvaltoihin, jossa tapasin kongressiedustajia ja ajatushautomoiden edustajia ja olin Yhdysvaltain Helsinki-komission kuultavana aiheena Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Oli tärkeää varmistaa, että Yhdysvallat jatkaa tärkeää tukeaan Ukrainalle, ja valmistella parlamentaarisen yleiskokouksen osallistumista Yhdysvaltain presidentin- ja yleisvaalien vaalitarkkailuun. Yhdysvaltain

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

vaalitarkkailuoperaatio marraskuussa 2024 oli suurin Etyjin vaalitarkkailuoperaatio koko järjestön historiassa. Mukana oli 167 tarkkailijaa yli 40 maasta.

Helmikuussa matkustin myös Ukrainaan yleiskokouksen Ukrainan parlamentaarisen tukiryhmän kanssa. Tapaamisissamme keskustelimme Venäjän tekemistä sotarikoksista Ukrainassa, sotarikoksia käsittelevän erityistuomioistuimen perustamisen tarpeesta sekä Ukrainasta Venäjälle pakkosiirrettyjen lasten palauttamisesta. Heitä ukrainalaiset arvioivat olevan yli 19 000. Myös hyökkäyssodan sosiaaliset, taloudelliset ja humanitääriset vaikutukset nousivat esiin keskusteluissamme. Ukrainan tukeminen on ollut ja on edelleen muutenkin agendalla yleiskokouksen kaikessa työssä, mukaan lukien työssäni puheenjohtajana.

Lähi-idän tilanteeseen tutustuin puolestaan matkallani Israeliin ja Länsirannalle syyskuussa. Vaikka Israel on vain Etyjin partnerimaa, parlamentaarikot ovat pitäneet tärkeänä, että myös Lähi-idän sota on yleiskokouksen agendalla, koska kaikki sodat ovat tavalla tai toisella sidoksissa toisiinsa ja niillä on vaikutuksia myös Etyj-alueelle.

Maltalla ministerineuvoston kokouksessa vuoden lopulla Etyjin osallistujamaiden ulkoministereille puolestaan korostin, että Etyjin tulee olla valmis auttamaan Ukrainaa rauhan saavuttamisen jälkeenkin esimerkiksi rauhansopimuksen täytäntöönpanossa, sen toteutuksen valvonnassa sekä luottamusta lisäävien toimien vahvistamisessa. Nostin esiin myös poikkeuksellisen suuren määrän vaalitarkkailuoperaatioita vuonna 2024. Vaaleja on käyty useissa Etyjin osallistujamaissa hyvin polarisoituneessa tilanteessa, ja vaaleissa esiintyy uusia vaalivaikuttamisen tapoja. Etyj käyttää vaalitarkkailussa hyvin tarkkoja menetelmiä, tieteellisiä menetelmiä ja toimintatapoja, mutta uusien vaalivaikuttamisen tapojen myötä myös näitä menetelmiä on päivitettävä nykypäivään. Lisäksi on tärkeää tukea maita vaalijärjestelmän puutteiden korjaamiseksi myös vaalien jälkeen, jotta edistystä todella myös tapahtuu.

Kertomusvuonna osallistuin myös antisemitismikonferenssiin Maltalla, turvallisuuspoliittiseen Leinsweiler-seminaariin Berliinissä, turvallisuutta tekoälyn aikana käsittelevään konferenssiin Lissabonissa, Krim-foorumiin Riikassa ja parlamentaarista diplomatiasta käsittelevään konferenssiin Aşgabatissa, Turkmenistanissa, vain muutamia mainitakseni.

Etyj ja Etyjin parlamentaarinen yleiskokous, arvoisa puhemies, on erityisesti nykyisessä turvallisuustilanteessa merkityksellinen ja tärkeä. Etyjin peruseriaatteista, erityisesti alueellisesta koskemattomuudesta, on pidettävä kiinni. Tänä vuonna, kun järjestö täyttää 50 vuotta, on Suomi Etyjin puheenjohtajamaa. Työmme vakauden ja rauhan eteen Euroopassa ja Etyj-alueella jatkuu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

20.14 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Kaumalle erittäin kattavasta kuvauksesta hänen työstään Etyjin parlamentaarisen kokouksen puheenjohtajana.

Itse haluaisin nostaa ehkä tässä vaiheessa keskusteluun, koska esittelypuheenvuorossa hyvin paljolti oli niitä asioita, mitä olisin muutenkin nostanut esiin, tämän eduskunnan kansainvälisen puolen toiminnan. Se ei ehkä aina ole se torin kulmassa ihmisiä eniten kiinnostava ja innostava, mutta sen osuus, sen rooli, on aivan keskeinen, kun puhutaan kansanedustajan työstä. Se, että meillä on valmius edustajina hakea ymmärrystä,

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

näkemyistä kansainvälisen työn kautta, kyllä tukee Suomen mahdollisuuksia monella tasolla. Me emme elä umpiossa siinä mielessä.

Siitä esimerkkinä on, jos otetaan Etyjin kautta, vaalitarkkailumissio Yhdysvalloissa presidentinvaaleissa viime syksynä. Kyllä, toki se vaalitarkkailu on se kaikkein tärkein, mutta se kaikki muu informaatio, mitä siinä ympärillä edustajille, valtuuskunnan jäsenille, rakentuu, on vähintäänkin yhtä arvokasta kuin se itse vaalitarkkailu. Esimerkkinä otan sen, että Yhdysvalloissa vaalimainonnasta, joka on siis jo aikoja sitten jyrkentyneet mutta jyrkkenee koko ajan vastakkainasettelun kautta, lähes sata prosenttia on negatiivista, vastustajan haukkumista niin sanotusti. Tämä on sellainen suuntaus, missä kyllä ihan suosittelen meidän kaikkien olevan tarkkana. Heillä on todistettu näin, että negatiivinen mainonta herättää voimakkaammin tunteita, ja sillä osoitetaan se oman ehdokkaan hyvyys, kun kaveria haukutaan. Se on kyllä huolestuttava kehitys.

Toinen, mikä Yhdysvalloissa oli aika selkeästi vaalien aikana havaittavissa, oli nimenomaan äänestäjien fiilikset, se tunnelma, mikä on, mitkä asiat liikuttivat yhdysvaltalaisia vaaliuurnille, koska kyllä sekin on sanottava, että se analyysi, joka ehkä suomalaisessa ja eurooppalaisessa mediassa oli Yhdysvaltojen vaaleihin liittyen, oli aika ohutta. Onneksi nyt pikkuhiljaa olemme siinäkin pääsemässä syvemmälle, mutta luonnollista olisi se, että mitä paremmalla analyysillä kohtaamme uuden, vanhan presidentin, sitä valmiimpia me kaikki suomalaiset ollaan.

Yhtenä esimerkkinä vielä loppuun totean sen, että viikonloppuna alkaa Tadžikistanissa kenttämissio, joka on jälleen kerran osoitus sellaisesta Etyjin työstä, mikä on aivan keskeistä. Tadžikistan on osittain Kiinan vallanhimon kohteena, osittain Venäjän, ja Euroopallakin on pieni rooli, ja on erittäin tärkeää nähdä Keski-Aasian dynamiikkaa ja sitä, missä maailmanrauhaa osittain rakennetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

20.17 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Etyjin työ on todella tärkeää, kuten täällä on useammassa puheenvuorossa todettu. Meillä tällä hetkellä maailmanlaajuisesti haastetaan niin demokratiaa kuin multilateraalista yhteistyötä, ja Etyj puolustaa näitä molempia ja toki omalta osaltaan myös edustaa näitä molempia. Etyjissä on useampi komitea tässä parlamentaarisisessa kokouksessa. Niistä yhdessä käsitellään demokratiaa, ihmisoikeuksia ja humanitäärisiä kysymyksiä, ja myös ihmisoikeudet ja linja niihin ovat valitettavasti tässä maailmantilanteessa heikentyneet ja linja koventunut. Pakolaisten tilanne on useissa Etyjin osallistujavaltioissa heikentynyt, ja tähän pitäisi pystyä tarttumaan. Etyj on antanut paljon suosituksia siitä, kuinka ihmisoikeuspuolustajiin, toisinajattelijoihin ja toimittajiin kohdistuviin hyökkäyksiin voitaisiin puuttua ja niitä torjua, ja toki myös näitä Etyjin perusarvoja ja YK:n peruskirjaa pitää vahvemmin puolustaa.

Minulla on vähän vastaavanlainen toive kuin tässä edustaja Kaunistolla, että ainakin meidän Suomena pitää näyttää esimerkkiä siinä, että meillä osallistuminen meidän Etyj-toimintaan on vahvaa. Sitä se on kyllä tähän asti ollutkin, mutta meillä on myös haasteita eduskunnan säästötarpeiden osalta. Ja Etyjillä on toisaalta haasteita oman rahoituksensa osalta, ja siinä muun muassa Luxemburgin valtio on tullut vastaan.

Etyjissä on tietenkin käsitelty viime aikoina todella paljon Ukrainan tilannetta, mutta myös Gazan tilannetta. Ukrainan osalta tukevia projekteja on käynnissä jo yli 20 — on käsitelty muun muassa siviilivankien asemaa ja kaapattuja lapsia. Gazan osalta taas on

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

ollut välillä hajaannusta, mutta on kuitenkin painotettu sitä, että Israelin pitäisi luopua sotilaallisesta voimankäytöstä ja siviilien asemaa ja humanitääriseen avun perillepääsyä pitäisi vahvistaa.

Viimeisenä vielä näistä vaalitarkkailuista, joihin itsekkin olen varajäsenenä päässyt nyt osallistumaan, useampaan. Niiden tärkeys tässä demokratiaa murentavassa maailmassa on todella oleellinen. Ehkä voisi sanoa niin, että jos Suomen alue- ja kuntavaaleissa olisi ollut tarkkailuoperaatio, niin me oltaisiin saatettu saada huomautus kyllä tästä, että meillä on aluevaaleissa yli neljä prosenttia äänistä hylättyjä eli yli 80 000 ääntä päätyy roskakoriin. Siinä kohtaa varmasti muikkarit saisimme, vaikka meillä ei täällä tarkkailuoperaatiota ole ollutkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Aikaraja on tullut täyteen, mutta otetaan vielä edustaja Kokko.

20.20 Jani Kokko sd: Kiitokset, arvoisa puheenjohtaja! Ehkä edustaja Kauniston hyvä puheenvuoro sai itsenikin innostumaan, ja myös vähän edustaja Hopsun puheenvuoro, siihen, mikä sen parlamentaarisen diplomatian tärkeys on. Vaikka se ei tosiaan siellä toreilla herätä keskustelua muuta kuin yleensä silloin, kun on iltapäivälehtien otsikot siitä, missä kansanedustajat ovat verorahoilla matkustaneet, niin nimenomaan siitäkin huolimatta pidettäisiin näitten säästöpainoiden ohella huolta siitä, että sekä kansanedustajilla näissä kansainvälisissä toimielimissä että myös sitten ihan valiokunnilla olisi mahdollisuus käydä tätä vuoropuhelua kollegoidensa kanssa kansainvälisesti. Ne ovat yleensä hyvinkin avartavia keskusteluita ja vievät myös sitä Suomen viestiä vahvasti eteenpäin.

Tähän edustaja Hopsun toteamukseen siitä, että alue- ja kuntavaaleissa ei olisi ollut tarkkailuoperaatioita Suomessa: itse asiassa Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressi järjesti tarkkailuoperaation Suomeen. Olen itse edustanut Suomea vuodesta 2007 lähtien kuntakongressissa ja suorittanut itsekkin vaalitarkkailuoperaatioita nimenomaan niihin paikallis- ja aluevaaleihin. Juuri tämä kunta- ja aluehallintokongressi on itse asiassa ainoa kansainvälinen elin, joka nimenomaisesti näitä paikallis- ja aluevaaleja tarkkailee.

Olin itse asiassa kongressin kokouksissa ja hallituksessa varsin äänekkäs sen suhteen, että toivoin, että kongressi olisi aktiivinen Suomen suuntaan ja myös että Suomi lähettäisi virallisen pyynnön tulla tarkkailemaan meidän alue- ja paikallisvaaleja, koska korostin muun muassa Strasbourgin keskusteluissakin, että ensimmäistä kertaa meillä aidosti järjestetään kahdet vaalit yhtä aikaa ja se saattaa aiheuttaa Suomessa ehkä jonkinlaisia ongelmia, koska tähän ei ole totuttu. Kuten nyt on nähty, niin yli neljä prosenttia äänistä on hylätty, josta merkittävä osa johtuu siitä, että ihmiset ovat sekoittaneet nämä kaksi äänestyslappua keskenään. Siinä mielessä kyllä mielenkiinnolla odotan sitten ihan virallista raporttia Euroopan neuvoston kongressilta, miten he näkevät nämä vaalit Suomessa, varsinkin kun ne olivat sellaiset vaalit, jotka Euroopassahan ovat hyvinkin tavanmukaisia, että on useita vaaleja kerralla, ja myös se, että aluehallinnot valitaan paikallistasojen kanssa samanaikaisesti vaaleilla. Siinä mielessä varmasti tämä raportti tarjoaa opittavaa meille kaikille.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

9. Yle kuriin nyt!

Kansalaisaloite KAA 7/2024 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 4/2025 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 4/2025 vp. — Keskustelua. Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.23 **Teemu Keskisarja ps:** Arvoisa puhemies! Minun nuoruudessani 1960-luvulla Yle esitti ainoalta tv-kanavaltaan sarjaa nimeltä Käytöskukka — ikätoverit, muistattekko? Alkeellinen animaatio, piirrookset kuin lapsen liidulla, jaksot muutaman minuutin mittaisia, päähenkilöinä pikkupossut Hinku ja Vinku. Kohtauksissa oli huonoa käytöstä ja selkokiehinen opetus: noin ei saa tehdä. Käytöskukassa oli myös vieraileva tähti nimeltä Suursyömäri. Hinku ja Vinku puuhasivat jotain hyödyllistä, Suursyömäri säntäsi esiin, aukaisi kitansa ja hotki eväät. Hyi!

Tänään Yleisradio itse on suursyömäri, yksi maailman ahnaimpia julkisen palvelun medioita. Ennen tv-lupamaksulta vältytti kansalainen, joka ei toosaa töllöttänyt. Esimerkiksi vanhoillislestadiolaiset olivat vapaat Ylen syntisten ohjelmien rahoituksesta. Kun lupatarkastaja rimputti ovikelloa, luvattomat eivät ehkä muutenkaan avanneet. Ikävää, että protestoimisen mahdollisuus poistui. Nykyisinhän Yle-verosta pääsee eroon ainoastaan tulottomuudella.

Kun olet töissä tai kohtalaisella eläkkeellä, kustannat Ylen propagandakoneistoa. Sen opinkappaleita ovat tsoukkiherännäisyys, supisuomalaisuuden kammo, rasisminvastainen itseinho, ilmakehäkiihko ja sateenkaari-industrialismi. Suursyömäri-Yle on isompi kuin muut tiedotusvälineet yhteensä. Siksi sananvapaus surkastuu ja kilpailutilanne kieroutuu perverssiksi.

Pienyrittäjät tekevät omin avuin nettiin itsenäisiä, aidosti riippumattomia asiaohjelmia, Olemme kaikki käyneet niissä. Mitäs niitä on? Ivan Puopolo, Puheenaihe, Hildén ja Kaira, Keijocast, Kuuntelija-podcast. Nuo yrittäjät ansaitsevat leipäänsä tosi pieninä palasina seuraajilta, lahjoittajilta, mainoksista, ja vähintään yksityishenkilöinä he maksavat Yle-veroä tuhat kertaa tuhdimmalle kilpailijalleen. Suursyömäri-Yle vetää Hinkun ja Vinkun muruset naamariin.

Suursyömäri-Yle ei poimi käytöskukkia. Parlaentaarinen työryhmä laittoi tauon budjetin paisutukseen ja samalla suojeli esimerkiksi maakunnallisia toimintoja. Suursyömäri laihduttaa jotakin, mutta ei suinkaan ulkomaisia realityjä eikä brändiään ilmaisena Netflixinä — nuo pahiten rassaavat mainoskanavia.

Jaa-a, aiemmin ovat monet, monituiset kansanedustajat rummuttaneet tämän kansalaisaloitteen puolesta eduskunnassa. Varsinkin somessa on helppo meuhkata Yleä vastaan. Sääli, että sali on näin tyhjä ratkaisun hetkellä — yleisöstä viis, mutta seikalla on väliä käsittelyn kannalta. Jos ainutkaan kollega ei nyt ilmaise minulle tukeaan, aloite

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

raukeaa ilman äänestystä. Pyydän vain yhtä kannattajaa. Sillä pääsemme huomenna painamaan nappia ”jaa” tai ”ei” omantunnon mukaan. Liekö liikaa vaadittu? Ehkä, mutta minun omatuntoni on puhdas. Taistelen hävityn asian puolesta, ja kaadun saappaat jalassa. Arvoisa puhemies! Esitän Yle kuriin nyt -kansalaisaloitteen hyväksymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kallio.

20.27 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloitteessa on joitain väitteitä, joista nostan esille yhden. Siinä hyvin alkupuolella lukee, että Ylen toiminta ei täytä kansalaisten tahtoa. Aloitteessa tätä väitettä ei millään lailla määritellä eikä kerrota, millä tavoin Yle toimisi kansalaisten tahdon vastaisesti tai mikä on se kansalaisten tahto, joka Ylen pitäisi täyttää.

Joulukuussa 24 julkistetussa Uutisarvostukset-tutkimuksessa yli puolet suomalaisista nimesi Ylen Suomen ykkösuutistoimijaksi ja se sai eniten mainintoja kaikissa ikäryhmissä. Yleen ilmoitti luottavansa yli 80 prosenttia vastanneista. Seuraavina tulivat Hesari 66:lla ja STT 62 prosentilla. Tähän peilaten aloitteen väite kansalaisten tahtotilasta ei täytä määritelmää kansalaisten tahdosta.

Arvoisa puhemies! Lienee kaikille selvää, että vapaassa länsimaisessa demokratiassa yhtä yhtenäistä kansan tahtoa on kutakuinkin mahdotonta määrittää. Samalla tavoin kaikkea, mistä ei tykkää, ei vaan nyt voi kieltää, luojan kiitos — vaikka Luojalla nyt tässä ei sinänsä mitään tekemistä ole, pahoittelen. Minäkin haluaisin kieltää monia asioita ja ilmoittaa, ja joskus tulee joku henkilökin kohdalle tai vastaan, että voi kun hänet voisi jollain lailla kieltää, mutta en ole Juudakseksi ruvennut vielä. Ymmärrän, ettei se ole mahdollista, ja hyvä niin. — Hyvää yötä kaikille, myös edustaja Keskisarjalle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

20.29 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Digitalisaatiokehityksen myötä eskaloitunut media-alan murros on vaikuttanut merkittävästi mediamarkkinan palvelukehitykseen ja kansainvälistymiseen, kuluttajakäyttäytymiseen sekä mainosmarkkinoiden muuttumiseen. Kotimaiset toimijat joutuvat kilpailemaan paitsi keskenään myös suurten kansainvälisten toimijoiden kanssa, mikä haastaa entisestään kotimaisen median toimintaedellytyksiä. Mediakentän monipuolisuus ja moniäänisyys on tärkeää. Yhdyin liikenne- ja viestintävaliokunnan näkemykseen, että parlamentaarisen Yle-työryhmän mietinnössään tekemät arviot ja ehdotukset Yleisradion rahoituksesta, tehtävistä ja muusta sääntelystä ovat asianmukaisia.

Käsittelyssämme olevassa kansalaisaloitteessa on tuotu esille, että nykyinen Yleisradion rahoitusta ja tehtäviä koskeva yksimielisyyteen perustuva parlamentaarinen päätöksentekomalli tekee Yleisradiota koskevan sääntelyn muuttamisen ja päätösten tekemisen erittäin vaikeaksi. Aloitteen mukaan Yleisradiota koskevien muutosten tekeminen olisi yksimielisyytsvaatimuksesta johtuen vaikeampaa kuin perustuslain muuttaminen ja saadun selvityksen mukaan pienikin oppositioryhmä pystyisi halutessaan estämään päätösten tekemisen.

Haluan oikaista tämän aloitteen väärän käsityksen parlamentarisesta päätöksenteosta. Parlamentaarinen asioiden työryhmävalmistelu ja sen perinne perustuvat edustukselliseen

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

demokratiaan, jossa vaaleissa valitut eri eduskuntaryhmien kansanedustajat pohtivat ja valmistelevat yhdessä yhteiskunnallisesti erittäin merkittäviä kysymyksiä. Menettelytapaa on käytetty yleisesti myös muilla toimialoilla, ja parlamentaarisen valmistelun on katsottu vahvistavan päätöksenteon ja valmistelun legitimitettä.

Lainsäädännössä tai alemmanasteisessa sääntelyssä ei edellytetä yksimielisyyttä Yleisradiota koskevassa parlamentarisessa valmistelussa ja päätöksenteossa. Kyse on eduskuntaryhmien kesken vakiintuneesta menettelystä Yleisradion rahoituksesta ja tehtävistä päätettäessä. Saatujen selvitysten mukaan menettelyllä on katsottu olevan päätöksenteon pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta yli hallituskausien edistäviä sekä Yleisradion riippumattomuutta tukevia vaikutuksia. Kansalaisten luottamus Yleisradion toimintaan on korkealla tasolla, ja siihen viitaten markkinatutkimusyritys Norstatin syksyllä 2024 toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan 82 prosenttia suomalaisista pitää Yleisradion uutisia luotettavina.

Yleisradion lakisääteisenä tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Yleisradion tehtävät ovat erittäin tärkeitä muun muassa kansallisen kulttuurin ja identiteetin, kansallisen yhtenäisyyden ja erilaisten erityisryhmien tarpeiden, demokratian toteutumisen ja muun muassa huoltovarmuuden kannalta. Yleisradion alueellisella toiminnalla on keskeinen merkitys, sekä Yleisradion rooli huoltovarmuuden kannalta. Myös Yleisradion julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta arvioinut parlamentaarinen työryhmä kiinnitti huomiota Yleisradion huoltovarmuuteen liittyviin tehtäviin ja piti mietinnössään ensisijaisen tärkeänä, että Yleisradion valtakunnallinen ja maakunnallinen uutistoiminta ja lähetykset turvataan monimuotoisen tiedonvälityksen varmistamiseksi. On myös syytä huomioida, että Yleisradio on oikeudelliselta muodoltaan osakeyhtiö, mikä asettaa omalta osaltaan vaatimuksia Yleisradion toiminnalle.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittisen tilanteen muuttuttua on tärkeää, että Yleisradio ja muut mediat pystyvät huolehtimaan luotettavan ja ajankohtaisen tiedon tuottamisesta ja jakamisesta, kansalaisten henkisen kriisinsietokyvyn tukemisesta ja informaatiovaikuttamisen tunnistamisesta sekä sen torjumisesta.

Muuttuneessa maailmantilanteessa ja jatkuvasti muuttuvassa digitaalisessa tietoympäristössä kriittisen medialukutaidon tarve korostuu entisestään internetissä lisääntyneen mis- ja disinformaation sekä hybridivaikuttamisen aikana. Ylellä ja muulla kotimaisella medialla on erittäin tärkeä rooli luotettavan mediaympäristön ja korkeatasoisen journalismin turvaajana. Luotettavaa, riippumatonta ja monipuolista tiedonvälitystä tarvitaan.

Yle julkisen palvelun mediayhtiönä tarjoaa lakisääteisesti palveluja yhdenvertaisesti kaikille. Tarjoamalla monipuolista tietoa, yleissivistystä ja kansalaisten osallisuutta tukevia kokemuksia yleisradiotoiminta tukee demokratiaa ja edistää keskinäistä ymmärrystä sekä kansalaisten yhdenvertaisuutta mediankäyttäjinä muuttuvassa yhteiskunnassa. Olkoon Yle jatkossakin strategiansa mukaisesti kaikille yhteinen, jokaiselle oma.

Ylellä on myös keskeinen merkitys kotimaisen kulttuurin edistäjänä sekä luovan alan työllistäjänä. Yle taltioi muun muassa kantaneuhalle suomalaisten kulttuuriperimää tulevia sukupolvia varten. Näinä epävarmuuden aikoina kulttuuriperimän, demokratian ja sananvapauden näkökulmasta on riippumattoman, moniäänisen, lokaalisti ja globaalisti läsnä olevan laadukkaan median toimintaedellytykset turvattava.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Garedeu.

20.35 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Yle on saatava kuriin. Olen kansalaisaloitteen kanssa täysin samaa mieltä, kiitos siitä. Parlamentaarisesta työryhmästä sekä hallituksen toimesta näitä samoja tavoitteita on lähdetty työstämään monella tapaa.

Ensinnäkin, Yle on aivan järkyttävän kallis. Ylen rahoitus per asukas on Suomessa noin 15 prosenttia suurempi kuin Tanskassa ja noin 27 prosenttia suurempi kuin Ruotsissa, vaikka Suomi on maista velkaantunein. Tämän suitsemiseksi parlamentaarinen työryhmä päätti jäädyttää Ylen rahoituksen vuoden 2024 tasolle kolmen vuoden ajaksi. Lisäksi Ylen maksama vero nostettiin 10 prosentista ylempään alv-kantaan. Näiden myötä syntyi noin 200 miljoonaa euroa säästöä vuoteen 2028 mennessä. Mutta mielestäni tämä ei riitä. Leikkauksia on jatkettava. Tämä on hyvä alku, mitä hallitus on jo tehnyt.

Toisekseen, Yle ei ole puolueeton, kuten sen tulisi olla. Siitä todistavat lukemattomat esimerkit, kuten se, että toimittajia on koulutettu aktivistien toimesta. Yle suoltaa jatkuvalla syötöllä ilmastoideologiaa — eikä kumma, että ilmastoahdistus ja -hysteria vain lisääntyvät tässä kansassa. Palkitun hengellisen Pisara-ohjelman tilalle on saatu arabiankieliset uutiset. Tämä kertoo Ylen arvoista paljon, puhumattakaan siitä, millä tavalla Yle sanoittaa Israelia koskevat uutisointinsa: esittäen usein palestiinalaiset ainoastaan viattomina uhreina eikä totuudellisesti sodan aloittajina ja julmina terroristeina. Siis on wokenusta, poliittista vaikuttamista ja Pillupäiväkirjoja, jatkuvaa seksuaalivähemmistöjen ylivoimista esille tuomista ja normalisointia sen sijaan, että se keskittyisi päätehtäviinsä eli uutisten välittämiseen, kriisitiedotukseen ja suomalaisen kulttuurin edistämiseen. Ja — kuten parlamentaarisessa työryhmässä mukana ollut edustaja Vigelius ansiokkaasti on nostanut aiemmin esiin — kun Yle sitten joutui näiden sopeutustoimien kohteeksi, niin se ensimmäisenä kohdisti mielenosoituksellisesti leikkauksia nimenomaan uutistoimintaan. Näin toimittiin siis siitäkin huolimatta, että myös parlamentaarinen työryhmä piti mietinnössään ensisijaisena tärkeänä Yleisradion valtakunnallisen ja maakunnallisen uutistoiminnan turvaamista.

Kolmanneksi, Yle ei myöskään ole ollut riittävän avoin. Siis hallituksen juuri eduskunnalle antamassa lakiesityksessä Yle-lakiin lisätään uusi pykälä, joka vaatii Yleä julkaisemaan aktiivisesti tietoa omasta toiminnastaan ja taloudestaan. Yle on tekemisistään kansalaisille tilivelvollinen. Julkisella rahalla tapahtuvan toiminnan on oltava läpinäkyvää. Ehkä tämän lakimuutoksen myötä Ylellä ei enää kehoitettaisi esimiehiä varaamaan nopeasti tulevalle vuodelle konferenssimatkoja maailmalta, jotta saataisiin rahaa kulumaan, eikä johtoryhmälle hankittaisi uutta öky-Bemaria omalla kuljettajalla.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat Yleltä luotettavaa uutisointia ja vastuullista taloudenpitoa. Yleisradion toimintaan tulee puuttua. Kansallisen median tuottajan tärkeimmät ominaisuudet ovat puolueettomuus, riippumattomuus ja luotettavuus. Siksi tätä Ylen sekoilua tulisi suitsia, Ylen tulisi osallistua enemmän säästötalkoisiin ja Ylen tekemisiä tulee vahtia tarkemmin. Ylen tehtävä on lisätä demokratiaa, ei olla poliittinen vaikuttaja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

20.40 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite Ylen laittamisesta kuriin vaatii, että Yle osallistuu tiukempiin taloudellisiin sopeutustoimiin ja että Ylen lakisäätteiset tehtävät rajataan tarkemmin vastaamaan kansalaisten tahtoa sekä tarpeita. Aloitteen mukaan Ylellä on liian vahva taloudellinen asema sekä laveasti määritellyt julkisen palvelun tehtävät. Lisäksi aloitteessa tuodaan esiin, että Ylen parlamentaarinen päätöksentekomalli tekee Yleisradiota koskevan sääntelyn muuttamisen ja päätöksenteon erittäin vaikeaksi ja jopa vaikeammaksi kuin perustuslain muuttamisen.

Valiokunnan mietinnössä huomautetaan, että parlamentaarista päätöksentekoa käytetään yleisesti myös muussakin päätöksenteossa ja niiden valtasuhteet pohjautuvat lopulta edustukselliseen demokratiaan. Lainsäädännössä itsessään ei vaadita yksimielisyyssperiaatetta, vaikkakin Ylen kohdalla tämä on muodostunut perinteeksi. Perinteistä voi siis luopua, jos hallitus näin päättää.

Erinäisten tutkimuksien mukaan enemmistö suomalaisista kannattaa Yleisradiolta tehtäviä leikkauksia tässä tilanteessa. Liikenne- ja viestintävaliokunta ei kuitenkaan puolla kansalaisaloitteen hyväksymistä tässä tilanteessa, koska Yleisradion rahoituksesta sekä sääntelystä tulee eduskuntaan käsittely tämän kevään aikana. Valiokunta ottaa näihin yksityiskohtaisemmin kantaa käsittelyjen yhteydessä.

Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn henkilökohtaisesti kansalaisaloitteen henkeen ja tarkoitukseen. Yleisradion tehtävät ovat liian laveat ja budjetti järkälemäinen. Missään verrokkimaassa ei käytetä per kansalainen näin paljon rahaa valtiollisten radioiden toimintaan. Lisäksi Yle on tuottanut erittäin kyseenalaista materiaalia nimenomaan heidän lavean ohjeistuksensa ansiosta. Jatkossa on toivottavaa, että Ylen toiminta on läpinäkyvää.
— Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

20.43 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa, missä Suomi on, ja kun katsoo sitä velkaantumistahtia vuositasolla, niin on ihan ymmärrettävää, että on tullut tällainen kansalaisaloite, jossa hyvin vahvasti puututaan Ylen rahoitukseen ja nimenomaisesti siihen, miten kä sieltä voitaisiin saada säästöjä aikaan.

Ehkä tässä olisi hyvä muistaa se parlamentaarinen sopu, jonka parlamentaarinen Yle-työryhmä viime vuonna sai aikaan. Kuten tiedetään, alkusyksystä saavutettiin pitkällisten neuvotteluiden jälkeen yhteisymmärrys, jonka kaikki eduskuntapuolueet hyväksyivät pois lukien Liike Nyt. Siinä ennen kaikkea ydin parlamentaarisessa sovussa on nimenomaisesti se, mikä liittyy tähän kansalaisaloitteeseenkin, että Yleisradion lakisäätäinen indeksi jäädytettiin vuosina 25—27 määräaikaisesti ja Ylen alv nousee 1.1.2026 alkaen 10:stä 14 prosenttiin. Näiden säästötoimien vaikutusten ennakoidaan olevan noin 66 miljoonaa euroa jo vuonna 2027, ja indeksijäädytys laskee kumuloituvana Ylen rahoitustasoa myös tulevaisuudessa, vaikka indeksikorotuksiin palataan. Lisäksi parlamentaarisessa sovussa tehtiin kirjauksia muun muassa huoltovarmuuden lisäämisestä, avoimuuden lisäämisestä sekä ulkopuolisten ostojen lisäämisestä kotimaisilta tuotantoyhtiöiltä. Lisäksi indeksijäädytys vietiin jo syyskaudella läpi eduskunnassa osana budjettia, ja tehtäväkirjaukset on tarkoitus käsitellä nyt kevään aikana.

Tämän seurauksena Yle aloitti viime vuoden lopulla päätöksen pohjalta mittavat yt-neuvottelut, jotka päättyivät tammikuun lopulla, ja näillä arvioidaan saatavan 27 miljoonan

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

euron kustannussäästöt yhtiön henkilöstömäärän vähentyessä 309 henkilöllä. Tuolloin toimitusjohtaja Ylä-Anttila ennusti, että näitä yt-neuvotteluita tulee vielä entistä enemmän.

Mutta toisaalta tässä kansalaisaloitteessa on sitten ehkä tämmöinen lievästi sanottuna Yhdysvalloista tuontitavarana tuotu kulttuurisotaelementti, jossa nimenomaan — kuten tässäkin aikaisemmassa parissa puheenvuorossa on kuultu — aika rajuja hyökkäyksiä on muun muassa vapaata tiedonvälitystä vastaan. Ymmärrän hyvin sen, että eivät kaikki Ylen ohjelmat maistu kaikille. Voin itsekini sanoa, että jos saisin päättää Ylen ohjelmasisällöstä, niin se olisi hyvin toisenlainen, hyvin toisenlainen: urheilua ei olisi ollenkaan, ja historiadokumentteja ja henkilökuvia politiikan suurmiehistä riittäisi maailman tappiin asti. Eli moni suomalainen, joka tälläkin hetkellä varmaan mäkihyppyä ja hiihtoa arvostaa erittäin paljon, on tyytyväinen, että minä en ole päättämässä Ylen ohjelmatarjonnasta tai siitä politiikasta.

Ja ehkä nimenomaisesti se Ylen vahvuus ei ole pelkästään siinä vapaassa tiedonvälityksessä vaan myös tässä monipuolisessa kulttuurituotannossa, että Yle pystyy nostamaan esille, toki verorahoitteisesti, sellaisia kulttuurimuotoja, toimintoja, tapoja, asioita, joilla ei ole välttämättä kaupallista merkitystä. Se, ovatko ne yhtä arvokkaita: minun mielestäni ovat. Aina se, millä ei ole kaupallista arvoa, ei välttämättä tarkoita, että se olisi yhteiskunnallisesti vähempiarvoisempaa. Nyt en käytä sitä termiä, mitä edustaja Garedeu käytti tästä yhdestä ohjelmasarjasta, jossa nyt viitataan naisen alapäähän, mutta täytyy kyllä ihmetellä, että tämä 2 500 euroa maksanut ohjelma, jota on kerran Yle Areenassa esitetty — en ole varma, näkyykö se siellä edelleen — aiheuttaa tällaisen keskustelun, että sen varjolla ollaan melkein koko julkisrahoitteinen Yleisradio-yhtiö laittamassa vasaran alle kokonaisuudessaan. Siinä mielessä täytyy ihmetellä, luullaanko täällä todellakin, että Ylen ohjelmistossa ei ole mitään muuta kuin tällaista tiettyihin kansanryhmiin liittyvää ohjelmaa, josta sitten eivät tiettyjen puolueiden edustajat pidä.

Siinä mielessä kyllä itse arvostan Yleisradiota — niin kuin suurin osa suomalaisistakin arvostaa, kun katsoo näitä kyselytutkimuksia — että muun muassa, kuten edustaja Mikkonen puheenvuorossaan nosti hyvin esille, Ylen uutistarjonta, ei pelkästään maakunnallinen vaan myös valtakunnallinen, nauttii suurta luottamusta suomalaisten keskuudessa. Se on usein arvioitu kaikista riippumattomimmaksi ja tasapuolisimmaksi uutislähteeksi, mikä suomalaisilla voi olla. Tähän päälle vielä Yle Areena, Elävä arkisto, se laaja kulttuuri- ja tallennustehtävä, joka Yleisradiolla on, varmasti kyllä palvelevat kokonaisuudessaan kansakunnan kokonaisetua. Toivon, että nyt kun tämä asia saadaan käsiteltyä myös tässä kansalaisaloitteen muodossa, tähän asiaan ei siinä suhteessa enää palata, että ryhdytään tässä salissa nimenomaan Yleisradion asemaa, sen roolia suomalaisessa yhteiskunnassa, heikentämään poliittisilla päätöksillä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

20.48 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät miehet ja naiset! Lapsuudessani minä katsoin 70-luvulla Rosvo-Rudolfia ja muistan elokuvan Pilvikallion vauhtikisat, joka oli lapsille tarkoitettu. Vanhemmat katsoivat Lauantaitansseja, ja sitten tuli semmoinen sarja kuin Pieni talo preerialla. Voin niin kuin omalta historialta ajatella, että silloin se Yle oli mielestäni kaikista arvostettavin. Toki tämä Pieni talo preerialla oli ulkomainen sarja, mutta se oli kuitenkin sisällöltään semmoinen ihan kaikille meille sopiva.

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

Edustaja Keskisarja sanoi tuossa, että Yle-verosta pääsee eroon tulottomuudella. Pitää lisätä siihen, että myös kuolemalla siitä pääsee eroon. Muuten se on välttämätön maksettava ja siitä ei eroon pääse, vaikka ei televisiota edes omistaisi.

Lunttasin hieman edustaja Vigeliuksen aikaisempaa päivitystä, ja siellä puhuttiin kaikenlaisista ohjelmista. Siellä on erilaista sateenkaarihumpppaa, Sugarbabe, Sokerideittailu, Koukussa strippaukseen, sitten siellä on ilmastoahdistuksesta, ja edustaja Garedew taisi mainita Pillupäiväkirjat. Tämä kaikki on mielestäni ihan sairaalloista, että julkisin verovaroin tällaista roskaa esitetään kotimaisilla kanavilla.

Siellä pitäisi olla kotimaista urheilua, esimerkiksi jääkiekon lisäksi painia, yksilölajeja. Nämä yksilölajit ovat valitettavasti jääneet hyvin pitkälti pois näistä ohjelmistoista. Suomalaista kulttuuria toivoisin, suomalaista historiaa. Esimerkiksi voisi olla sotahistoriaa tai ajoneuvokulttuuria tai ihan mitä tahansa, joka kulttuuriin liittyy. Minun mielestä se kuuluisi Ylen tehtäviin.

Vuonna 23 muistaakseni oli 3 362 yleläisen keskipalkka yli 5 000 euroa, johtajan palkka 326 600 euroa, uutis- ja ajankohtaistoiminnan johtajan palkka 204 000 euroa, ja ainakin 11 oli yli 100 000 tienaavaa Ylen jonkinlaista johtajaa. Ei kenelläkään Ylen johtajalla kuulu olla 300 000:n palkka. Se taitaa olla enemmän kuin pääministerillä ja moninkertaisesti vielä. Onko kaksi- vai kolminkertaisesti, en osaa sitä sanoa.

Edustaja Keskisarja teki esityksen ja mielestäni totesi siinä, että taistelee sen puolesta, että on kuitenkin tulossa häviö. Minä itse armeijan koulutuksen perusteella ajattelen näin, että ei tähän Yle kuriin nyt -kansalaisaloitteen hyökkäykseen kannata hukata ruutia, koska tämä hyökkäys ei etene mihinkään täällä salissa. Yle kuriin nyt -kansalaisaloitteen henki on aivan loistava, ja mielestäni kovaa kurinpitoa Yle kyllä tarvitsee.

Tämä parlamentaarinen ryhmä, joka tässä tätä Yleä työsti, niin he ymmärtääkseni säästöjä tehdessä esittivät, että nämä aluetoimitukset ja muut jätetään rauhaan. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että ne säästöt, mitä Yle tekee ja mitä siellä pitää enemmän tehdä, pitää tehdä kaikesta tällaisesta roskaohjelmistosta, mitä on. Ei näistä aluetoimituksista kuulu ottaa lanttiakaan pois.

Näin ollen kunnioitan liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnössä lausuttua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

20.54 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Olemme nyt keskustelemassa kansalaisaloitteesta Yle kuriin nyt, ja olen aloitteen perusasioista täysin samaa mieltä.

Elinkeinoelämän valtuuskunnan arvo- ja asennetutkimuksen mukaan 40 prosenttia suomalaisista arvioi, että Ylen uutiset painottuvat tiedonvälityksessä selkeästi vasemmistolaiseen näkökulmaan. Tutkimus on julkaistu hiljattain tänä keväänä. Tästä lienee jokaisen helposti pääteltävissä se, mitä mieltä ylipäänsä olen Yleisradion rahoituksesta. Tilanne on täysin kestämätön etenkin tällaisessa taloustilanteessa, missä valtiontalouden alijäämä huutelee toisellakymmenellä miljardilla. Demokraattisessa valtiossa kokonaan valtiorahoitteen toimijan olisi kyettävä noudattamaan aitoa puolueettomuutta siitakin huolimatta, että joutuisi kertomaan toimittajan omaan poliittiseen agendaan sopimattomia, epämiellyttäviä asioita.

Onneksi Yleisradion avoimuuteen ollaan nyt viimeinkin panostamassa, ja hallitus tulee pakottamaan Yleisradion kertomaan todellisesta kulurakenteestaan jatkossa. Tällöin

Pöytäkirja PTK 42/2025 vp

julkinen keskustelu pääsee aidosti paneutumaan siihen, minne rahaa syydetään, ja kuten tiedetään, kyllähän sitä Ylellä sitten syydetäänkin.

Jo aiemmin tämä hallitus jäädettiin Ylen rahoituksen indeksin ja nosti Ylen 14 prosentin arvonlisäverokantaan. Nämä ovatkin hallitukselta historiallisen hyviä päätöksiä. Tällä hetkellä tuntuu sille, että pienikin kajoaminen Yleisradion rahoitukseen maksetaan aivan erinomaisilla maakuntatoimituksilla tai vaikka suosituilla lastenohjelmilla tai jollain Kesäillan valssin tyylisellä, hyvin suosituilla koko kansan ohjelmalla, siis sillä, mitä kansalaiset aidosti arvostavat poliittiseen näkökantaan katsomatta. Se on nyt se, mistä Yle leikkaa ikään kuin kustoksi siitä, että rahoitukseen kajotaan.

Yleisradiolla on kuitenkin vielä mahdollisuus parantua vasemmistolaiselta mädätykseltä, mikä sinne on pesiytynyt vuosien kuluessa, mutta tähän tarvitaan laajaa poliittista tahtoa ja valtavaa painetta kansalta. Tämä kansalaisaloite on aivan erinomainen väline kertomaan kansan tahdosta. Yleisradion on muutettava toimintatapojaan. En kuitenkaan voi kannattaa kansalaisaloitetta tällaisenaan, vaan yhdyin liikenne- ja viestintävaliokunnan yksimieliseen kantaan, mutta siitä huolimatta haluan antaa valtavat kiitokset kansalaisaloitteen tekijöille. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Koska edustaja Keski-Sarjan ehdotusta ei ole kannatettu, esitys raukeaa.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 7/2024 vp sisältyvän ehdotuksen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 25.4.2025 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari